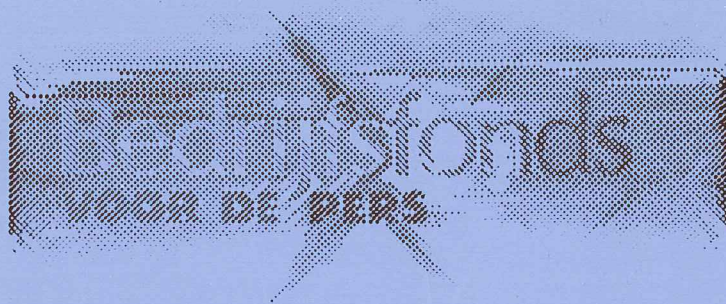

1987

Jaarverslag

Het Bedrijfsfonds voor de Pers

- De **Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers** werd op **16 september 1974** **opgericht** en fungeerde op basis van statuten (die voor het laatst in 1982 werden gewijzigd) tot ultimo 1987.
- Sedert **1 januari 1988** fungeert het **Bedrijfsfonds voor de Pers** op basis van de **Mediawet**. Alle rechten en verplichtingen van de stichting Bedrijfsfonds voor de Pers gingen daarbij op het Bedrijfsfonds 'nieuwe stijl' over.
- Het fonds heeft **rechtspersoonlijkheid bij wet**.
- **Doelstellingen, taken, en bevoegdheden** zijn neergelegd in de **Mediawet** en het **Mediabesluit**.
- Het Bedrijfsfonds voor de Pers heeft ten **doel** het **handhaven en bevorderen van de pluriformiteit van de pers, voor zover die van belang is voor de informatie en opinievorming**.

Taken en bevoegdheden:

1. Het Bedrijfsfonds voor de Pers kan ten laste van eigen middelen financiële steun verlenen:
 - a. ten behoeve van persorganen op individuele basis in de vorm van kredieten, kredietfaciliteiten of uitkeringen;
 - b. ten behoeve van dagbladen op grond van de Compensatieregeling voor Dagbladen. Deze regeling beoogt structurele verschillen te compenseren in de concurrentieverhoudingen, waarin dagbladen op de markt worden aangeboden;
 - c. aan gezamenlijke projecten van persorganen;
 - d. aan organisatie-onderzoek, gericht op structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan;
 - e. aan onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstak als geheel.
- Het Bedrijfsfonds is verder belast met:
2. het toezicht op de naleving van hetgeen de Mediawet in hoofdstuk IX: "Steunmaatregelen voor Persorganen" bepaalt met betrekking tot de pers.
 3. het verrichten dan wel doen verrichten van onderzoek met betrekking tot het functioneren van de pers;
 4. het desgevraagd of uit eigen beweging adviseren van de minister van WVC over de uitvoering van de Mediawet, voorzover dit voor de taakuitoefening van het Bedrijfsfonds van belang is;
 5. het toezicht op de naleving van alle voorwaarden verbonden aan overeenkomsten tot financiële steunverlening.

Sir Winston Churchilllaan 362
070 - 40 63 18
Postbus 5406
2280 HK Rijswijk

INHOUD

I.	Ten geleide	5
II.	Samenstelling van het bestuur en het secretariaat van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1987	6
III.	De werkzaamheden van het bestuur in 1987	
1.	Inleiding	7
2.	Inkomsten en uitgaven van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1987	8
3.	De Compensatieregeling voor Dagbladen	9
3.1.	Voorgeschiedenis	9
3.2.	De compensatieregeling en het mediabeleid	13
3.3.	Vorbereiding van de uitvoering van de compensatieregeling over 1985	15
3.4.	Uitvoering van de compensatieregeling over 1985	16
3.5.	De compensatieregeling en het Mediabesluit; vorbereiding van de regeling over 1986	17
3.6.	Aanvullende maatregelen: de compensatieregeling en onderzoek	18
4.	Individuele steunverlening	19
4.1.	Nieuwe aanvragen	19
4.1.1.	De Groene Amsterdammer	19
4.1.2.	Avondbladen Combinatie Rotterdam	20
4.2.	Beheer van de kredieten, verstrekt ten laste van middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers	21
4.2.1.	De Waarheid	21
4.2.2.	Haagse Post	22
4.2.3.	Vrije Westfriesse Krant	23
4.2.4.	Turks-Nederlandse weekkrant Haber	23
5.	Bedrijfsfonds 'nieuwe stijl' en mediabeleid	24

BIJLAGEN

1.	Brief aan minister van WVC d.d. 30 december 1986 inzake beleidsvoornemens wetsvoorstel Mediawet	29
2.	Advies aan minister van WVC d.d. 29 april 1987 inzake toepassing Compensatieregeling voor Dagbladen over 1985	30
3.	Advies aan minister van WVC d.d. 25 augustus 1987 inzake voorgenomen Mediabesluit	52
4.	Brief aan minister van WVC d.d. 1 december 1987 inzake Mediabesluit	56
5.	Brief aan minister van WVC d.d. 18 maart 1987 inzake onderzoek redactionele zelfstandigheid dagbladen	57
6.	Brief aan minister van WVC d.d. 24 december 1987 inzake onderzoek naar besteding reclamegelden	59

I. Ten geleide

De werkzaamheden van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1987 hielden in belangrijke mate verband met de veranderingen die inmiddels in de opzet van het Bedrijfsfonds zijn aangebracht als gevolg van het in werking treden van de Mediawet per 1 januari 1988. Bij de Mediawet verkreeg het Bedrijfsfonds allereerst een wettelijke grondslag. Daarnaast werd de beslissingsbevoegdheid over aanvragen om financiële steunverlening gewijzigd. Ons bestuur fungeerde voorheen uitsluitend als adviescollege en uitvoeringsorgaan van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur (WVC). Vanaf begin 1988 werd het Bedrijfsfonds een zelfstandig bestuursorgaan, dat zelf over aanvragen beslist. De Mediawet voorziet verder in een verruiming van de werkingssfeer van het Bedrijfsfonds voor de Pers. Met name het voorbereiden van deze veranderingen vroeg in het verslagjaar veel aandacht in ons werk. In dat verband werden wij tevens betrokken bij het voorbereiden van het Mediabesluit, waarin nadere regels op basis van de Mediawet worden gegeven, onder meer betreffende het Bedrijfsfonds voor de Pers.

Het verslagjaar gaf ook nieuwe ontwikkelingen te zien op het gebied van de Compensatieregeling voor Dagbladen. Met de voorbereiding en uitvoering van die experimentele steunregeling zijn wij vanaf 1983 belast. In het verslagjaar kwam de regeling over 1985 tot stand en werd een begin met de uitvoering daarvan gemaakt. Eveneens werden in dit jaar de eerste stappen gezet op de weg naar de totstandkoming van de regeling over 1986 en naar de evaluatie van de regeling als zodanig.

Op het gebied van de individuele financiële steunverlening vonden in het verslagjaar nauwelijks nieuwe ontwikkelingen plaats. Wel werden wij vooral aan het eind van 1987 in toenemende mate benaderd met vragen om inlichtingen over mogelijkheden op dit terrein, in het bijzonder over nieuwe mogelijkheden op basis van de Mediawet.

Het thans voorliggend verslag is, evenals eerdere jaarverslagen van ons bestuur, allereerst bedoeld om informatie over onze werkzaamheden te geven. Voor die verslaglegging hebben wij opnieuw bewust geen populaire vorm gezocht, maar gekozen voor een genuanceerde, stapsgewijze rapportage, die er op gericht is belanghebbenden en belangstellenden in staat te stellen zich een oordeel te vormen over het door ons bestuur gevoerde beleid. Wij hechten er tevens aan hier tenslotte nog te attenderen op het feit, dat het verslag ook onverminderd tot doel heeft de discussie over onze werkzaamheden en over de onderwerpen waarop deze betrekking hadden, te bevorderen.

Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Rijswijk, augustus 1988

II. Samenstelling van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1987

Bestuursleden:

prof. drs. J.W. Schoonderbeek, voorzitter
J. Kassies, vice-voorzitter
prof. dr. J.J. van Cuilenburg
drs. H.J.A.M. van Haaren
prof. dr. F. Haselhoff
mr. W.C.D. Hoogendijk

Bij beschikking van 26 maart 1987 waren alle zittende leden herbenoemd, gerekend vanaf 18 oktober 1986.

Met het oog op de inwerkingtreding van de Mediawet per 1 januari 1988 deed de minister van WVC desgevraagd mede dat alle zittende bestuursleden van het fonds bereid waren een benoeming te aanvaarden in het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers, zoals dat na 1 januari 1988 krachtens de dan geldende Mediawet zou opereren.

In antwoord daarop deed de minister ons in januari 1988 mede het voornemen te hebben alle zittende leden bij de Koningin ter benoeming in het Bedrijfsfondsbestuur voor te dragen. Deze benoeming – voor een periode van vijf jaar – vond plaats bij Koninklijk Besluit van 1 maart 1988 (Stscrt. 1988, 5).

In de vervulling van de vacature die eerder in ons bestuur was ontstaan, was ultimo 1987 nog niet voorzien. Bij het afronden van de tekst van dit jaarverslag was op ons advies deze vacature juist vervuld door de benoeming van prof. dr. J.H.R. van de Poel, hoogleraar in de Bedrijfseconomie aan de Rijksuniversiteit Limburg te Maastricht. Die benoeming, eveneens voor vijf jaren, geschiedde bij Koninklijk Besluit van 14 april 1980 (Stscrt. 1988, 85).

Secretariaat:

drs. L.H.A. Lichtenberg, secretaris
drs. C.W.M. Buijs, plaatsvervangend secretaris
mevr. J. Koldenhof-Kooy, administratief medewerkster

Voor 1987 gold dat de bestuursleden, de secretaris en de plaatsvervangend secretaris waren benoemd op grond van artikel 9 van de statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers (Stscrt. 1974, 190) zoals voor het laatst gewijzigd op 28 december 1982 (Stscrt. 1983, 11).*

* De gewijzigde statuten (Stscrt. 1983, 11) zijn integraal weergegeven in het jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers over 1982.

De oorspronkelijke oprichtingsstatuten en de op grond daarvan door de toenmalige minister van CRM gegeven richtlijnen zijn opgenomen in de bijlagen 1 en 2 van het eerste jaarverslag van het Bedrijfsfonds voor de Pers, over de jaren 1974 en 1975.

III. De werkzaamheden van het bestuur in 1987

1. Inleiding

Zoals reeds eerder in dit verslag aangegeven functioneerde het Bedrijfsfonds in 1987 nog binnen het juridische kader van de uit 1974 daterende statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, die eind 1982 voor het laatst waren gewijzigd. Op grond van die statuten adviseerden wij de minister van WVC over financiële steunverlening aan persorganen en hadden wij tevens toezichthoudende taken, in het geval dat dergelijke ondersteuning was verleend.

Deze taken vervulden wij sedert 1974, toen de stichting werd opgericht en ons bestuur werd ingesteld. De toenmalige statuten creëerden enkel de mogelijkheid van individuele steunverlening. In 1983 trad daarnaast, in eerste instantie voor een experimentele periode van drie jaar (te weten de jaren 1981, 1982 en 1983), voor dagbladen een regeling in werking die gericht-generieke karakterkenmerken kent: de Compensatieregeling voor Dagbladen. In 1986 werd de werking van deze regeling, wederom op experimentele basis, voor een periode van nog eens twee jaar (de jaren 1985 en 1986) verlengd.

Gekoppeld aan deze compensatieregeling werden in 1983 tevens mogelijkheden geïntroduceerd voor aanvullende maatregelen, die vooral gericht zijn op de financiële ondersteuning van éénmalige reorganisaties en van onderzoeksprojecten, zowel van dagbladen, nieuwsbladen en opinieweekbladen afzonderlijk als ten behoeve van gezamenlijke projecten.

Uiteenlopende werkzaamheden

Mede als gevolg van onze brede taakstelling en de naderende inwerkingtreding van de Mediawet en de daaruit voortvloeiende nieuwe status van het Bedrijfsfonds als zelfstandig bestuursorgaan, hebben wij ons in het verslagjaar bezig gehouden met een scala aan werkzaamheden van een zeer uiteenlopend karakter. Wij kwamen gedurende het verslagjaar twaalf maal op de gebruikelijke wijze in plenaire vergadering bijeen. Daarnaast werd een aparte twee dagen durende plenaire bijeenkomst belegd om de eerste drie experimentele jaren van de werking van de compensatieregeling te evalueren ten behoeve van de voorbereiding van ons advies over de gecontinueerde toepassing van deze regeling over 1985 en 1986. Vooral met het oog op de naderende inwerkingtreding van de Mediawet, vond daarnaast reeds in de maand februari van 1987 een gesprek plaats tussen de minister van WVC met een aantal van zijn ambtenaren en ons bestuur, in welk gesprek bovendien een aantal op dat moment lopende zaken de revue passeerden. Verder vond om uiteenlopende redenen nog een aantal bijeenkomsten van commissies uit ons bestuur plaats. Zowel personen als organisaties, van de meest uiteenlopende achtergrond, benaderden ons met vragen en verzoeken om informatie over mogelijkheden tot financiële steunverlening aan persorganen. Voorzover een dergelijk verzoek op ons werkterrein betrekking had en metterdaad leidde tot een aanvraag om financiële ondersteuning, waarover wij in de loop van het verslagjaar de minister van advies dienden, komt dit in het vervolg van dit jaarverslag nader ter sprake.

Inhoud volgende paragrafen

Na deze inleiding volgt in paragraaf 2 van dit hoofdstuk allereerst een overzicht van de financieel-economische gang van zaken van onze stichting in 1987. De inkomsten en uitgaven van het Bedrijfsfonds in het verslagjaar worden in dit overzicht weergegeven en nader toegelicht.

In paragraaf 3 gaan wij nader in op onze werkzaamheden in 1987 op het gebied van de Compensatieregeling voor Dagbladen. De resultaten van de in de vorige alinea al genoemde tweedaagse evaluatievergadering komen daarbij ter sprake. Verder namen zowel de voorbereiding van de toepassing van de compensatieregeling over 1985, en deels ook over 1986, alsmede de uitvoering van de regeling over 1985 voorzover deze nog in 1987 plaatsvond, een belangrijk deel van onze werkzaamheden in beslag. Daarnaast staan wij in paragraaf 3 stil bij het feit dat ook de – in die fase nog in het stadium van wetsvoorstel verkerende – Mediawet, een fors deel van onze aandacht opeiste. In dat verband kwam vooral de vraag aan de orde naar de mogelijkheden tot toepassing van de Compensatieregeling voor Dagbladen, in het bijzonder over 1986, op basis van die nieuwe wet.

In paragraaf 4 gaan wij vervolgens in op de individuele steunverlening aan persorganen. Afgezien van een besluit van begin januari 1987 tot financiële ondersteuning van het opinieweekblad De Groene Amsterdammer, welk besluit in feite geheel in 1986 werd voorbereid en als zodanig ook in ons jaarverslag over dat jaar werd behandeld, bleef het aantal nieuwe aanvragen om individuele steunverlening in 1987 beperkt tot één. In het eerste kwartaal van het verslagjaar werden wij benaderd door de Avondbladen

Combinatie Rotterdam met een verzoek om financiële steun ten behoeve van Het Vrije Volk.

In paragraaf 4 komen daarnaast onze werkzaamheden aan de orde betreffende de gang van zaken bij en het toezicht op eerder verleende kredieten.

In paragraaf 5 gaan wij nader in op overige zaken die het mediabeleid in 1987 betroffen.

2. Inkomsten en uitgaven van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1987

Voordat in deze paragraaf de ontwikkelingen betreffende de financiële middelen van het Bedrijfsfonds in het verslagjaar worden besproken, geven wij hier eerst, zoals gebruikelijk in jaarverslagen van ons bestuur, een overzicht van de bronnen van deze middelen en van de wijze waarop hierover volgens de juridische basis van het fonds kon worden beschikt.

In 1987 stonden wij aan de vooravond van het in werking treden van de Mediawet*. Hoewel 1987 dus ook het laatste jaar zou zijn, waarin het Bedrijfsfonds louter in de rol van adviseur en uitvoeringsorgaan van de minister van WVC optrad en wij in dat jaar de weg effenden naar de status van onafhankelijk en zelfstandig bestuurslichaam, willen wij hier in dit opzicht uiteraard de gang van zaken weergeven zoals die in 1987 actueel was. Bij het schrijven van dit jaarverslag was evenwel ten aanzien van de wijze waarop wij over onze financiële middelen kunnen beschikken reeds veel gewijzigd of waren veranderingen als gevolg van onze zelfstandige positie op komst.

Herkomst financiële middelen

De financiële middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers zijn voornamelijk afkomstig uit de opbrengsten van de etherreclame. De eerste middelen verkreeg het fonds in de vorm van dotaties in het kader van de etherreclame compensatie-uitkeringen die aan de pers werden toegekend in de periode 1967 tot en met 1973. Daarnaast ontving het Bedrijfsfonds financiële middelen uit de opbrengsten van een tijdelijke opslag van 5% op de tarieven van de etherreclame gedurende de jaren 1973 tot en met 1976. In verband met de Compensatieregeling voor Dagbladen werden in 1983, in 1985 en in het verslagjaar** middelen in de kas van het Bedrijfsfonds gestort die eveneens afkomstig zijn uit de opbrengsten van de etherreclame.

Besteding financiële middelen op basis van onze adviezen aan minister van WVC

Sedert 1974 en tot aan het moment waarop het Bedrijfsfonds voor de Pers bij de inwerkingtreding van de Mediawet zijn eigen wettelijke basis verkreeg, was de formele zeggenschap over de besteding van deze gelden als volgt geregeld. Ons bestuur adviseerde de minister van WVC over de besteding van de middelen. Het was de minister die vervolgens over deze besteding besliste. Het beheer van de middelen was in handen van de Regeringscommissaris voor de Omroep (thans het Commissariaat voor de Media). De Regeringscommissaris heeft daarbij steeds de rol gehad van kassier ten behoeve van het Bedrijfsfonds. Ook voerde hij de administratie en droeg hij zorg voor het beleggen van de middelen van het fonds.

Als gevolg van onze nieuwe positie als zelfstandig bestuursorgaan, verkregen wij begin 1988 de bevoegdheid over het beheer en de belegging van de middelen van het Bedrijfsfonds. Bij het schrijven van dit jaarverslag overwogen wij dit beheer op andere wijze uit te voeren.

Bankonderzoek van steunaanvragen

De Nationale Investeringsbank (NIB) fungeert reeds lang als intermediair bij de financiële steunverlening uit het fonds aan afzonderlijke persorganen – uitgezonderd de steunverlening in het kader van de Compensatieregeling voor Dagbladen en de aanvullende maatregelen betreffende onderzoek en gezamenlijke projecten van persorganen – en tevens als intermediair bij de ontvangsten van aflossingen en rentebedragen betreffende de individuele steunverlening.

Tevens stelt de bank op ons verzoek een financieel-economisch onderzoek in bij persorganen die bij ons een aanvraag voor financiële steun hebben ingediend. Mede aan de hand van de resultaten van het bankonderzoek adviseerden wij de minister over deze aanvragen.

Indien een aanvraag om ondersteuning wordt gehonoreerd, stelt de NIB in overleg met ons een overeenkomst op, waarin de vorm en de voorwaarden van de financiële steunverlening zijn vastgelegd. De NIB sluit tevens namens ons deze overeenkomsten met de desbetreffende bladen af. De bank oefent namens ons bestuur ook toezicht uit op de naleving van de aan de steunverlening verbonden voorwaarden.

* Zie par. 5 van dit verslag.

** Zie tabel 1 op pagina 10.

Compensatieregeling voor Dagbladen

Bij de steunverlening in het kader van de Compensatieregeling voor Dagbladen en de aanvullende maatregelen betreffende onderzoek en gezamenlijke projecten van persorganen adviseerden wij de minister rechtstreeks over ingediende steunaanvragen. Zoals nog verderop in dit jaarverslag wordt toegelicht, dienden wij tot dusver de minister van advies over aanvragen voor de Compensatieregeling voor Dagbladen aan de hand van de resultaten van onderzoek dat het Economisch Instituut Tilburg in onze opdracht op dit gebied verricht.

Financiële overzichten 1987

In de hiernavolgende tabel 1 wordt een overzicht gegeven van de inkomsten en uitgaven van het Bedrijfsfonds in 1987. Ter vergelijking zijn naast deze gegevens over het onderhavige verslagjaar ook die over 1986 weergegeven. Als toelichting bij deze tabel het volgende.

In 1987 werd ten behoeve van de uitvoering van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1985 door de minister van WVC een bedrag van f 5 mln. te onzer beschikking gesteld. Reeds in een eerdere fase had de minister besloten voor de compensatieregeling over zowel 1985 als 1986 te volstaan met een dotatie van in totaal f 15 mln. Gelet op de door het fonds gedurende de jaren verkregen rente-opbrengsten uit beleggingen bleek de minister van mening dat voor de regeling over 1985 met een bedrag van f 5 mln. moest kunnen worden volstaan. De resterende f 10 mln., die voor de uitvoering van de regeling over 1985 nodig zouden zijn, dienden te worden gefinancierd uit de in het fonds aanwezige middelen. Ten behoeve van de compensatieregeling over 1986 werd een bedrag van f 10 mln. door de minister toegezegd. Dit bedrag werd in het verslagjaar nog niet ontvangen. In 1987 werd nog het laatste restant uitgekeerd van de uitvoering van de compensatieregeling over de jaren 1982 en 1983. Het betrof hier een bedrag van f 107.425,— dat op grond van de herziening van de uitkeringen* aan De Waarheid werd uitbetaald.

De uitvoering van de compensatieregeling over 1985 werd medio het verslagjaar door ons ter hand genomen.** Bij het afsluiten van het jaar was in totaal tot een bedrag van f 3.455.000,— aan gedeeltelijke uitkeringen op grond van deze regeling uitbetaald.

Tabel 2 geeft een overzicht van de mutaties in het vermogen van het Bedrijfsfonds in 1987 die het gevolg zijn van de inkomsten en uitgaven, zoals die in tabel 1 zijn weergegeven.

Tabel 3 geeft vervolgens de balans van het Bedrijfsfonds aan het eind van het verslagjaar.

Evenals dat bij tabel 1 het geval was, zijn ter vergelijking de cijfers over 1986 in deze tabellen ook weergegeven.

3. De Compensatieregeling voor Dagbladen

3.1. Voorgeschiedenis

In ons jaarverslag over 1986 maakten wij melding van het feit dat de uitvoering van de Compensatieregeling voor Dagbladen over de jaren 1982 en 1983 in de maanden juni en juli van 1986 werd afgesloten door middel van het ter beschikking stellen van een aantal aanvullende uitkeringen.

Daarmee kwam een einde aan een periode van drie jaren, te weten 1981 tot en met 1983, waarover de compensatieregeling voor het eerst op experimentele basis had gefunctioneerd.

* Zie ons jaarverslag over 1986, pagina 14.

** Voor verdere toelichting zie de volgende paragraaf.

Tabel 1 Overzicht inkomsten en uitgaven

Inkomsten	1987*	1986
Ontvangen interest	f 4.019.454,10	f 4.042.657,76
– uitstaande kredieten	f 43.285,48	f 254.263,67
– gereserveerde middelen t.b.v. Compensatieregeling voor Dagbladen en aanvullende maatregelen	f 982.751,11	f 1.106.901,09
– uitstaande overige middelen van het fonds	f 2.993.417,51	f 2.681.493,—
Ontvangen aflossingen	f 154.400,—	f 9.410.600,—
– Nieuw Israelietisch Weekblad	f 4.400,—	f 10.600,—
– De Gecombineerde	f 50.000,—	f 50.000,—
– Haagse Post		f 150.000,—
– Trouw		f 4.258.203,90
– Afboeking Trouw		f 4.841.796,10
– Het Vrije Volk	f 100.000,—	f 100.000,—
Ontvangen middelen in kader van Compensatie- regeling voor Dagbladen en aanvullende maatregelen	f 5.000.000,—	
– T.b.v. Compensatieregeling voor Dagbladen	f 5.000.000,—	
– T.b.v. aanvullende maatregelen		
Totaal	f 9.173.854,10	f 13.453.257,76

* Voorlopige cijfers.

Uitgaven	1987*	1986
Uitkeringen Compensatieregeling voor Dagbladen 1982 en 1983	f 107.425,—	f 5.393.460,—
– Het Binnenhof		f 120.169,—
– Goudsche Courant		f 122.367,—
– Leidse Courant		f 183.535,—
– Rotterdams Nieuwsblad		f 821.311,—
– Rijn en Gouwe		f 854.250,—
– Nieuwe Noordhollandse Courant		f 1.002.675,—
– De Waarheid	f 107.425,—	f 107.425,—
– Het Parool		f 598.487,—
– Trouw		f 362.832,—
– Winschoter Courant		f 1.220.409,—
Voorschotten en reservering van voorschotten ter uitvoering compensatieregeling over '85	f 3.455.000,—	
Uitgaven t.l.v. reserve aanvullende maatregelen	f 317.953,66	f 228.964,99
– Onderzoek Nederlandse Nieuwsbladpers		f 44.141,66
– Weekkrant Suriname		f 35.000,—
– Turks-Nederlandse Weekkrant Haber		f 50.000,—
– Bankkosten uitvoering compensatieregeling	f 68,20	f 90,40
– Uitvoering compensatieregeling	f 97.555,81	f 64.350,73
– Onderzoek t.b.v. compensatieregeling	f 220.329,65	f 35.382,20
Steunverlening aan individuele persorganen	f 465.000,—	
– De Groene Amsterdammer	f 465.000,—	
Tegenpost afboeking krediet Trouw		f 4.841.796,10
Exploitatiekosten	f 288.366,96	f 264.639,82
– Regeringscommissaris voor de Omroep	f 10.000,—	f 10.000,—
– Accountant		f 11.900,—
– Bankkosten	f 119,50	f 128,50
– Nationale Investeringsbank	f 60.803,25	f 23.723,84
– Onderzoek en advisering door derden	f 14.911,90	f 42.243,75
– Bestuur en secretariaat Bedrijfsfonds	f 202.532,31	f 176.643,73
Totaal	f 4.633.745,62	f 10.728.860,91

Tabel 2

Per saldo aan Bedrijfsfonds onttrokken c.q. toegevoegd

	1987	1986
Totaal aan inkomsten	f 9.173.854,10	f 13.453.257,76
Mutatie totale omvang kredietverlening	f 310.600,—	
Per saldo aan fonds onttrokken		f 6.686.203,15
	+	+
Totaal	f 9.484.454,10	f 20.139.460,91

	1987	1986
Totaal aan uitgaven	f 4.633.745,62	f 10.728.860,91
Mutatie totale omvang kredietverlening		f 9.410.600,—
Per saldo aan fonds toegevoegd	f 4.850.708,48	
	+	+
Totaal	f 9.484.454,10	f 20.139.460,91

Tabel 3

Balans per 31 december

	1987	1986
Banksaldi	f 66.632.566,22	f 62.089.622,13
– Deposito's	f 21.500.000,—	f 21.500.000,—
– Vlottend	f 45.132.566,22	f 40.589.622,13
Te vorderen interest over banksaldi	f 589.936,33	f 592.771,94
Uitstaande kredieten	f 5.100.766,37	f 4.790.166,37
– Haagse Post	f 1.540.766,37	f 1.540.766,37
– Katholiek Nieuwsblad	f 650.000,—	f 650.000,—
– Nieuw Israëlitisch Weekblad		f 4.400,—
– De Waarheid	f 1.700.000,—	f 1.700.000,—
– Vrije Westfriese Krant	f 170.000,—	f 170.000,—
– Het Vrije Volk	f 300.000,—	f 400.000,—
– Nieuwsblad De Gecombineerde	f 200.000,—	f 250.000,—
– Turks-Nederlandse Weekkrant Haber	f 75.000,—	f 75.000,—
– De Groene Amsterdammer	f 465.000,—	
	+	+
Totaal	f 72.323.268,92	f 67.472.560,44

	1987	1986
Vermogenssamenstelling	f 72.323.268,92	f 67.472.560,44
– Stichtingskapitaal	f 100,—	f 100,—
– Kapitaal ten behoeve van de uitvoering		
Compensatieregeling voor Dagbladen	f 21.639.955,62	f 19.537.583,17
– Overig kapitaal	f 50.683.213,30	f 47.934.877,27
	+	+
Totaal	f 72.323.268,92	f 67.472.560,44

Op grond van de ervaringen die tot op dat moment met de regeling waren opgedaan, adviseerden wij de minister in juli 1986* de regeling op experimentele basis met twee jaren te verlengen. Naar onze mening diende de regeling toegepast te worden op de boekjaren 1985 en 1986. Dit impliceerde dat het jaar 1984 naar ons oordeel zou moeten worden overgeslagen en wel om de volgende redenen:

- a. de kloof tussen het boekjaar waarop de uitkering betrekking heeft en het moment waarop deze uitkering daadwerkelijk wordt uitbetaald te doen verminderen;
- b. een zo direct mogelijke invloed uit te oefenen op de beslissingen van persbedrijven om verlieslijdende dagbladexploitaties in stand te houden;
- c. meer tijd beschikbaar te laten zijn voor de studie en discussie over nog resterende vraagpunten.

De argumenten a en b hielden overigens verband met elkaar. De compensatieregeling is er namelijk in het bijzonder op gericht te bevorderen dat persbedrijven verlieslijdende dagbladen in stand houden. Dat doel zou naar ons oordeel minder goed worden bereikt met een regeling die zou voorzien in uitkeringen over een boekjaar dat ver terug lag. Dit standpunt impliceerde in onze visie dat het tijdsverloop tussen het jaar waarin de feitelijke exploitatieresultaten tot stand komen enerzijds en het moment waarop door middel van de compensatie-uitkering wordt gepoogd in te spelen op de beslissingsprocessen van de betrokken persbedrijven over het al of niet laten voortbestaan van de verlieslijdende dagbladexploitaties anderzijds, zo kort mogelijk dient te zijn. Overigens maakten wij in ons voorgaande jaarverslag ook melding van onze overweging dat het gewenst was het jaar 1984 over te slaan, om de indruk te vermijden dat deze verlenging een eerste stap zou betekenen op de weg naar een permanente regeling. Het vraagstuk van een tijdelijke of een permanente regeling is, zo merkten wij op, juist een dilemma dat bij het evalueren van de regeling nader onder ogen zou moeten worden gezien.

In ons advies om de regeling te verlengen zegden wij de minister toe hem, indien hij met ons advies in zou stemmen, aanbevelingen voor te leggen voor de juridische basis voor de regeling over 1985 en 1986.

Ten aanzien van de financiering van de compensatieregeling over deze twee jaren maakten wij in ons advies de minister erop attent dat zou kunnen worden volstaan met $2 \times f 15$ miljoen voor de uitvoering van de regeling zelf en dat geen extra middelen voor de aanvullende maatregelen beschikbaar zouden behoeven te worden gesteld, aangezien daarvoor in die fase nog ca. f 14 miljoen voorhanden was.

Met een brief van 6 november 1986 liet de minister ons weten met ons advies inzake de verlenging van de regeling over 1985 en 1986 in te stemmen. Met betrekking tot de financiering van deze verlengde toepassing merkte hij echter op van mening te zijn dat een deel van de in het fonds aanwezige middelen aangewend kon worden voor de financiering van een deel van de kosten die met de uitvoering van de compensatieregeling over 1985 en 1986 zouden zijn gemoeid. Tot deze opvatting was hij vooral gekomen gelet op de intussen door het Bedrijfsfonds uit belegging van eerdere en niet aangesproken dotaties gerealiseerde rente-opbrengsten. Hij zei daarbij te denken aan een bedrag van f 10 miljoen, hetgeen impliceerde dat ten behoeve van de verlengde regeling een bedrag van in totaal f 20 miljoen zou worden gedoteerd. Dit bedrag zou in twee tranches van respectievelijk f 5 miljoen en f 15 miljoen ter beschikking worden gesteld. De minister voegde daar echter aan toe dat, indien in de komende jaren het bedrag dat voor de aanvullende maatregelen aanwezig was te gering mocht blijken, het alsnog aangevuld zou kunnen worden.

3.2. De compensatieregeling en het mediabeleid

In ons advies van juli 1986 over de voortzetting van de compensatieregeling over 1985 en 1986 hadden wij de minister geattendeerd op een aantal fundamentele vragen van enerzijds methodisch-technische en anderzijds principieel-staatkundige aard, die naar ons idee overweging verdienden bij de evaluatie van de compensatieregeling. Wij waren van mening dat deze vragen ook duidelijk dienden te worden betrokken bij de publieke discussie, die, zo had de minister van WVC in een eerdere fase naar buiten gebracht, vooraf zou dienen te gaan aan een eventuele voortzetting van de compensatieregeling na de experimentele periode, die na de uitvoering van de regeling over 1986 zou eindigen. Op grond daarvan kwamen wij tot de conclusie dat onze evaluatie van de experimentele compensatieregeling zeer wel zou kunnen dienen als een eerste aanzet voor deze publieke discussie.

* De integrale tekst van dit advies van 8 juli 1986 is als bijlage 3 opgenomen in ons jaarverslag over 1986.

Regeerakkoord

Onze tijdsplanning met betrekking tot deze evaluatie werd echter doorkruist door de nieuwe beleidsvoornemens met betrekking tot de media, zoals die medio 1986 in het aan de totstandkoming van het huidige kabinet ten grondslag liggende Regeerakkoord waren geïntroduceerd. In een brief aan de minister van WVC van 30 december 1986* concludeerden wij dat deze nieuwe beleidsvoornemens en in het bijzonder de wijze waarop deze in het wetsvoorstel Mediawet waren vormgegeven, vragen opriepen, die voorafgaand aan het afronden van de evaluatie van de werking van de compensatieregeling met de minister dienden te worden besproken.

In zijn in de voorgaande paragraaf genoemde brief van 6 november 1986 had de minister ook al laten weten met ons bestuur van gedachten te willen wisselen over de compensatieregeling, waarbij de positie van de pers, zoals die was verwoord in de mediaparagraaf van het Regeerakkoord, in de beschouwing diende te worden betrokken.

Twee regelingen

Het gesprek met de minister en enkele leden van zijn ambtelijke staf vond plaats op 12 februari 1987. In dat gesprek brachten wij, naast de compensatieregeling in het licht van de media-ontwikkelingen, andere zaken aan de orde. Als belangrijk punt kwam naar voren dat hetgeen in het wetsvoorstel Mediawet was geregeld inzake uitkeringen aan uitgevers uit de meeropbrengsten van de etherreclame vragen opriep die in het kader van de evaluatie van de compensatieregeling dienden te worden beantwoord. Nog afgezien van de reden van bestaan van twee regelingen naast elkaar, rees naar onze mening in het bijzonder de vraag hoe dergelijke uitkeringen uit de STER-meeropbrengsten zich zouden gaan verhouden tot uitkeringen op basis van de compensatieregeling. Immers, de compensatieregeling is erop gericht verschillen in financieel-economische voorwaarden, waaronder dagbladen aan het concurrentieproces deelnemen, te verminderen. De in het wetsvoorstel voorziene uitkeringen uit de STER-meeropbrengsten, en met name de verdeling ervan over de organisaties en de bladen, zouden naar onze mening er juist toe kunnen leiden dat deze verschillen weer zouden worden vergroot. Daarnaast brachten wij het technisch probleem ter tafel dat zou kunnen ontstaan uit het inbouwen van een individuele uitkering uit de STER-meeropbrengsten in de compensatieregeling.

Verschil in karakter

De minister bracht van zijn kant in het gesprek te berde dat de in het wetsvoorstel Mediawet voorziene systeem van uitkeringen aan uitgevers ten laste van de meeropbrengsten van de STER was bedoeld als een eerste fase in de richting van participatie van de pers in de etherreclame. Dit vooral gelet op mogelijke uitbreiding van de etherreclame en wellicht ook op ontwikkelingen in de richting van commerciële omroep. De minister zag duidelijk een verschil van karakter tussen de beide regelingen. De verdeling van de STER-meeropbrengsten tussen de NOS en de uitgevers diende naar het oordeel van de minister de resultante te zijn van een onderhandelingsproces tussen die partijen. Wel zei de minister in dit kader voor ons bestuur een rol weggelegd te zien, indien een dergelijk onderhandelingsproces niet tot resultaat zou leiden.

Aan het einde van dit gesprek verklaarden wij ons bereid de compensatieregeling te evalueren en daarover te zijner tijd in de vorm van een advies te rapporteren. De minister zei aan de hand van dit evaluatie-advies op een nog nader te bepalen tijdstip met het parlement een discussie te willen voeren over financiële overheidssteun aan de pers.

In het kader van de voorbereiding van de toepassing van de compensatieregeling over 1985 bereikten ons vanuit de NDP berichten dat deze organisatie voorstander is van het naast elkaar bestaan van een compensatieregeling op permanente basis en de regeling zoals die was voorzien in het wetsvoorstel Mediawet. Bij deze laatste ging het immers slechts om een regeling tot vergoeding van geleden schade als gevolg van de uitbreiding van de STER-reclame. De compensatieregeling, in de visie van de NDP op permanente basis, vindt naar het oordeel van deze organisatie zijn bestaansrecht in de zorgplicht van de overheid voor pluriformiteit van de pers.

3.3. Voorbereiding van de uitvoering van de compensatieregeling over 1985

Naar aanleiding van ervaringen die door ons met de uitvoering van de compensatieregeling over de jaren 1981 tot en met 1983 waren opgedaan en enigszins vooruitlopend op een beslissing van de minister tot verlenging van de regeling, waren wij medio 1986 begonnen met de voorbereiding van de toepassing van de regeling over 1985 en 1986.

Centraal in de voorbereiding stond ons streven de regeling ten behoeve van de deelnemers te vereenvoudigen. Daarnaast stond de noodzaak om, gelet op de doelstelling van de regeling, waar nodig over te gaan tot verbetering van de compensatieregeling.

Op grond daarvan gaven wij, eveneens medio 1986, opdracht aan het Economisch Instituut Tilburg (EIT) de mogelijke gevolgen en consequenties te onderzoeken van bepaalde aanpassingen in het economisch-technisch functioneren van de compensatieregeling. Deze onderzoeksopdracht gold zowel de regeling over 1985 als die over 1986.

De resultaten van dit onderzoek konden in het eerste kwartaal van 1987 worden gebruikt voor de voorbereiding van de concrete opzet, de criteria en de richtlijnen van de regeling over 1985. Tevens gaven de onderzoeksresultaten ons in die fase aanleiding de minister voor te stellen ter voorbereiding van de compensatieregeling over 1986 op deelterreinen nader onderzoek te doen verrichten. Op deze aanbeveling, waarmee de minister overigens in maart van het verslagjaar akkoord ging, gaan wij elders in dit verslag nader in.*

Advies

De voorbereiding van de concrete opzet van de compensatieregeling over het jaar 1985 resulteerde in ons advies aan de minister van 29 april 1987.**

In dit advies, waarin overigens op een aantal punten aandacht werd besteed aan suggesties en commentaren van de zijde van organisaties als de Nederlandse Dagblad Pers en de Nederlandse Nieuwsblad Pers, gaven wij de minister in overweging de regeling zoals die voor de jaren 1982 en 1983 had gefunctioneerd ten behoeve van de toepassing over 1985, op een aantal wezenlijke punten aan te passen en te vereenvoudigen. De belangrijkste door ons bestuur aanbevolen wijzigingen geven wij hier puntsgewijs en kort samengevat weer.

1. Evenals in voorgaande jaren het geval was, werd er bij de bepaling van het niveau van de ontvankelijkheidscriteria naar gestreefd om, uitgaande van de oplage en de verspreidingsdichtheid als belangrijke factoren voor het jaarlijkse exploitatie-resultaat, een zo goed mogelijk onderscheid te realiseren tussen de groep verlieslijdende en de groep winstgevendende dagbladen. Bovendien was en bleef daarbij doelstelling zoveel mogelijk verlieslijdende dagbladen binnen de regeling te laten vallen.

De wijziging die wij in ons advies in overweging gaven, betrof het feit dat met behulp van de nieuwe methodiek het bepalen van de ontvankelijkheid en het berekenen van de hoogte van de uitkering op één lijn werden gebracht. Met andere woorden, als op grond van de criteria kon worden geconcludeerd dat een dagblad voor de regeling ontvankelijk was, bestond tevens zekerheid ten aanzien van het verkrijgen van een uitkering. Bij de regeling over 1981 tot en met 1983 was dit niet het geval geweest.

Op grond van deze nieuwe methodiek adviseerden wij de minister in concreto in de regeling over 1985 de volgende grenswaarden te hanteren:

- maximale gemiddelde betaalde oplage: 278.000;
- maximale verspreidingsdichtheid: 0,44.

Substitutie van de gegevens, voor ieder dagblad afzonderlijk, inzake de gemiddelde betaalde oplage en de verspreidingsdichtheid in de formule van de regeling diende bovendien een uitkomst van groter dan 0 op te leveren.

2. In lijn met het feit dat het CEBUCO vanaf 1984 de peildatum voor het vaststellen van de verspreiding van de betaalde oplage per nodaal gebied had gewijzigd, adviseerden wij de definitie van het begrip "verspreidingsdichtheid" dienovereenkomstig aan te passen.
3. Op het gebied van de rente en afschrijvingen gaven wij de minister in overweging de regeling zodanig te wijzigen dat zowel rentebaten als -lasten buiten beschouwing worden gelaten. Daar stond echter tegenover dat in ons advies de afschrijvingen van gebouwen en persen kunnen worden gecalculeerd op basis van een annuïteit van 6%.

* Zie par. 3.6.

** Opgenomen als bijlage 2 bij dit jaarverslag.

Mede op grond van ons streven de exploitatieresultaten van de deelnemende dagbladen zoveel mogelijk vergelijkbaar te maken, adviseerden wij de minister verder de afschrijving van gebouwen en persen voor de compensatieregeling te berekenen op grond van de actuele waarde, rekening houdende met een geschatte economische levensduur.

4. Ten aanzien van de kosten van het drukken en verzendklaar maken adviseerden wij de toerekening op een eenvoudiger manier te doen geschieden. In concreto betekende dit onder meer dat het hanteren in de toerekening van deze kosten van een verhoogd spitsuurtarief kon worden afgezien.
5. In de compensatieregeling is de hoogte van iedere afzonderlijke uitkering afhankelijk van enerzijds de in de regeling opgenomen formule, maar anderzijds ook van een aantal met name genoemde grenzen. Eén van die grenzen was dat het totaal van in een bepaald jaar uit te keren compensatie niet meer kon bedragen dan 75% van het totale verlies dat in dat jaar, door alle dagbladen die voor een compensatie-uitkering in aanmerking kwamen, gezamenlijk was geleden.
In berekeningen van het Economisch Instituut Tilburg was echter gebleken dat de invloed van deze grens minimaal was. Een verschuiving van het percentage van 75 naar 100 zou blijken die berekeningen slechts resulteren in minieme wijzigingen in de verschillende uitkeringen.
In ons streven naar vereenvoudiging van de regeling besloten wij daarom de minister te adviseren deze grens uit de regeling te lichten.
6. Wij berichtten de minister voorts van mening te zijn dat enkele wijzigingen dienden te worden aangebracht in de manier waarop, met name bij gecombineerde plaatsing van advertenties, de opbrengsten van deze advertenties dienen te worden toegerekend aan afzonderlijke dagbladexploitaties.
7. In de compensatieregeling zoals die tot dan toe had gefunctioneerd, was steeds de uitvoering van een project, gericht op structurele verbetering van de exploitatiepositie van het desbetreffende dagblad, als voorwaarde gesteld. Hoewel ons gebleken was dat van deze voorwaarde een stimulerende werking was uitgegaan op de ontwikkeling van initiatieven tot verbetering van exploitatieresultaten, hadden ons ook bezwaren bereikt, vooral ten aanzien van de evaluatie van de betrokken projecten. Het meten van de veranderingsprocessen die van de uitvoering van de projecten het gevolg zouden zijn werd vrij algemeen als problematisch ervaren. Criteria voor een goede en volledige evaluatie ontbraken naar ons idee veelal. De voor- en nadelen tegen elkaar afwegend besloten wij in ons advies de minister aan te bevelen het project als voorwaarde bij de toepassing van de compensatieregeling over 1985 te laten vallen.
8. Op het gebied van de behandelingsprocedure gaven wij de minister in overweging in de regeling het werken met voorlopige of gedeeltelijke uitkeringen te vergemakkelijken. Daarmee kon worden gerealiseerd dat hangende de definitieve besluitvorming al in een vroeg stadium bedragen tot maximaal 75% van de voorlopig berekende uiteindelijke uitkering zouden kunnen worden uitbetaald.

Besluit minister

Naar aanleiding van berichten die ons uit de perswereld hadden bereikt, benaderden wij de minister begin juni opnieuw met het verzoek zo snel mogelijk over ons advies van 29 april een besluit te nemen.

Het antwoord daarop van de minister bereikte ons medio juni. In zijn brief meldde de minister in te stemmen met de wijzigingen zoals wij die ten opzichte van de regeling over de jaren 1981 tot en met 1983 in ons advies hadden voorgesteld. Hij maakte echter één uitzondering, namelijk ten aanzien van onze aanbeveling betreffende de voorwaarde van het project. De minister zei het gewicht van onze argumentatie om in het vervolg van deze voorwaarde af te zien te erkennen, maar plaatste daar tegenover dat, blijken onze eigen opmerkingen in dit opzicht, toch gebleken was dat een stimulerende werking van het project was uitgegaan. Bovendien zei de minister zich te kunnen vinden opmerkingen over deze kwestie van de Nederlandse Vereniging van Journalisten, namelijk dat met het schrappen van het project één van de weinige instrumenten verloren zou gaan voor toetsing van de besteding van de compensatiegelden.

De minister verzocht ons de door ons voorgestelde tekst van de regeling over 1985 overeenkomstig zijn mening over het project als voorwaarde aan te passen en hem vervolgens de nieuwe tekst ter ondertekening voor te leggen.

Nadat wij aan zijn verzoek hadden voldaan, werd de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1985 op 14 juli van het verslagjaar in de Staatscourant gepubliceerd en trad de regeling één dag later in werking.

3.4. Uitvoering van de compensatieregeling over 1985

Op 14 september van het verslagjaar sloot de indieningstermijn voor aanvragen om

compensatie-uitkeringen op grond van de regeling over 1985.

Op dat moment hadden 16 dagbladen te kennen gegeven een beroep te willen doen op de regeling. Eén aanvrager viel af, omdat deze zelf vrij snel na het indienen van de aanvraag tot de conclusie was gekomen dat doorrekening van het jaarresultaat over 1985 volgens de aan de compensatieregeling verbonden richtlijnen, resulteerde in een positief exploitatieresultaat.

De overblijvende 15 aanvragen werden door ons in behandeling genomen en in handen gesteld van het accountantskantoor KPMG Klynveld Kraayenhof en Co., aan welk kantoor wij de feitelijke uitvoering van de regeling in opdracht gaven.

De Waarheid

In het kader van deze uitvoering benaderden wij de minister van WVC begin oktober 1987 voor de eerste maal. Dit betrof het dagblad De Waarheid, dat evenals voor de jaren 1981 tot en met 1983 het geval was geweest, over het boekjaar 1985 een aanvraag had ingediend. Wij constateerden dat enerzijds de liquiditeitsproblemen van dit blad van zeer nijpende aard waren en dat anderzijds de aanvraag van het blad geen componenten bevatte, die, vooruitlopend op de definitieve besluitvorming, het uitkeren van een gedeeltelijke uitkering in de weg zouden staan. Op grond van die constatering en gelet op de daartoe in de compensatieregeling over 1985 opgenomen mogelijkheid, adviseerden wij de minister ten behoeve van De Waarheid als voorschot op de uiteindelijke compensatie-uitkering over 1985 reeds in deze fase een bedrag van f 300.000,— uit te betalen. In onze brief aan de minister waarin ons advies was verwoord, stelden wij dat wij bij de bepaling van de hoogte van het voorschot rekening hadden gehouden met besluitvorming uit een eerdere fase om van eventuele uitkeringen voor De waarheid op basis van de compensatieregelingen over 1985 en 1986 een deel in te houden. Dit deel wordt aangewend voor de verrekening van achterstanden in het nakomen van de financiële verplichtingen die De Waarheid jegens het Bedrijfsfonds heeft uit hoofde van een in 1981 verleend krediet.*

Nadat de minister ons had laten weten in te stemmen met ons advies, werd het genoemde bedrag aan De Waarheid overgemaakt.

Andere dagbladen

Begin december bleek de behandeling van de ingediende aanvragen een zodanige fase te hebben bereikt, dat naar onze mening ook aan enkele andere dagbladen gedeeltelijke uitkeringen konden worden verstrekt. In een brief van 14 december van het verslagjaar adviseerden wij de minister in totaal een bedrag van f 3.455.000,— aan gedeeltelijke uitkeringen uit te betalen.

Per brief van 22 december liet de minister ons weten akkoord te gaan met onze aanbevelingen en deelde mede de directies van de betrokken dagbladen van zijn besluit in kennis te hebben gesteld. De procedure voor de uitbetaling van de gedeeltelijke uitkeringen werd vervolgens door ons in gang gezet.

Gelijktijdig informeerden wij alle overige aanvragende dagbladen over de stand van zaken bij de uitvoering van de regeling over 1985. Met name lieten wij weten wat onze uitgangspunten waren bij het bepalen van de dagbladen die voor een voorlopige uitkering in aanmerking waren gekomen en nog zouden komen en daarnaast de uitgangspunten bij de bepaling van de hoogte van de uitkeringen.

3.5. De compensatieregeling en het Mediabesluit; voorbereiding van de regeling over 1986

Op de helft van het verslagjaar begonnen wij met de voorbereiding van de toepassing van de regeling over 1986. De regeling over dat jaar zou in tegenstelling tot eerdere jaren, toen de compensatieregeling steeds de vorm kende van een ministeriële regeling, zijn gebaseerd op het Mediabesluit, een Algemene Maatregel van Bestuur die nadere regels zou geven omtrent het bepaalde in de Mediawet.

Bij de voorbereiding van dit Mediabesluit waren wij door de minister betrokken. Op deze betrokkenheid en onze daaruit voortvloeiende adviezen aan de minister over dit concept-mediabesluit gaan wij nader in elders in dit verslag.**

Op grond van dezelfde methode als die welke voor de compensatieregeling over 1985 was gehanteerd stelden wij vast dat voor de toepassing van de regeling over 1986 de volgende grenzen dienden te worden gehanteerd:

- maximum van de gemiddelde betaalde oplage: 232.000; en
- maximum verspreidingsdichtheid: 0,48.

Ons was echter gebleken dat in het concept-Mediabesluit, zoals dat ons met een

* Zie ook de pagina's 20 en 21 van ons jaarverslag over 1986.

** Zie par. 5.

verzoek om commentaar was voorgelegd, voor de regeling over 1986 de ontvankelijkheidsgrenzen waren opgenomen die wij hanteerden in de regeling over 1985. Daarmee zou één van de grondslagen van de compensatieregeling worden verlaten, namelijk dat de toegankelijkheidscriteria jaarlijks aansluiten bij de feitelijk actuele gegevens en omstandigheden van dat jaar.

Wij adviseerden de minister derhalve de desbetreffende grenzen niet in een algemene regeling als het Mediabesluit op te nemen, maar deze gelet op de zich immer wijzigende omstandigheden, vast te stellen door middel van een afzonderlijke beschikking.

Herziening Mediabesluit

Vanuit het departement bereikten ons echter berichten dat deze aanbeveling, in tegenstelling tot andere suggesties die in ons desbetreffende advies waren opgenomen*, niet door de minister was overgenomen en dus niet was verwerkt in het concept-mediabesluit zoals dat naar de Raad van State en vervolgens naar de Tweede Kamer zou worden gezonden. De minister bleek daarbij te hebben vastgehouden aan zijn beslissing om de grenzen, zoals die werden gehanteerd bij de compensatieregeling over 1985, in het mediabesluit te noemen. Dat had tot gevolg, dat deze grenzen ook voor de regeling over 1986 van toepassing zouden zijn, hetgeen zoals gezegd ingaat tegen de bedoeling en het karakter van de compensatieregeling.

Daardoor dreigde voor ons bij de uitvoering van de regeling een onwerkbaar situatie te ontstaan. Met een brief van 1 december van het verslagjaar** lieten wij de minister dit nogmaals weten en drongen wij er bij hem op aan het concept-Mediabesluit te herzien danwel via een nieuwe algemene maatregel van bestuur de grenswaarden voor de compensatieregeling over 1986 te wijzigen in de hierboven genoemde zin.

Onze standpunten brachten wij bovendien ter kennis van de Vaste Commissie voor Welzijn en Cultuur van de Tweede Kamer.

De minister was met het oog op het in werking treden op 1 januari 1988 van zowel Mediawet als Mediabesluit niet bereid van zijn kant nog wijzigingen aan te brengen. Wel bleek het departement bereid te bevorderen dat in 1988, dus na het van kracht worden van het Mediabesluit, de grenzen voor de regeling over 1986 via de procedure tot wijziging van het Mediabesluit, i.c. door middel van een nieuwe Algemene Maatregel van Bestuur, overeenkomstig onze wensen zouden worden vastgesteld.

Voorbereiding uitvoering

Bij het schrijven van dit jaarverslag was deze procedure in gang gezet. Gelet op de grote vertraging in de uitvoering van de regeling die van het bovenstaande het gevolg zou zijn, besloten wij onlangs, vooruitlopend op de formele doorvoering van de wijziging, de uitvoering van de regeling over 1986, uitgaande van de door ons vastgestelde ontvankelijkheidsgrenzen, toch zoveel mogelijk voor te bereiden. Afgezien van de grenzen die specifiek voor 1986 zullen gelden zijn wij voornemens ten opzichte van de compensatieregeling over 1985 zo weinig mogelijk in de toepassing van de regeling te veranderen.

3.6. Aanvullende maatregelen: de compensatieregeling en onderzoek

Bij de uitvoering van de compensatieregeling over de jaren 1981 tot en met 1983 hadden wij reeds meerdere malen het probleem ontmoet hoe de redactionele zelfstandigheid van dagbladen zou moeten worden gemeten en gedefinieerd. Deze redactionele zelfstandigheid is immers voorwaarde om in aanmerking te komen voor een uitkering op grond van de compensatieregeling.

In de regeling over 1981 hadden wij in dit verband als voorwaarde in de regeling opgenomen, dat het betrokken dagblad voor tenminste 40% door de eigen zelfstandige redactie diende te zijn vervaardigd. Bij de uitvoering van de regeling over 1981 zagen wij ons echter geplaagd voor het probleem dat het begrip "eigen redactionele inhoud" nauwelijks kon worden gekwantificeerd en moeilijk kon worden geverifieerd. Met het oog daarop kozen wij voor de uitvoering van de compensatieregeling over 1982 en 1983 voor de vervanging van deze voorwaarde door de eis, dat de personele kosten van de eigen redactie van de voor de regeling in aanmerking komende dagbladen over die jaren tenminste 30% dienden te hebben bedragen van de totale personele redactiekosten van het desbetreffende dagblad. Tot deze alternatieve voorwaarde in de kostensfeer besloten wij in de verwachting dat deze als een beter kwantificeerbaar criterium zou kunnen functioneren. Bij de uitvoering van de regeling over 1982 en 1983 werd deze verwachting bewaarheid, reden voor ons om de voorwaarde voor de regeling over 1985 te handhaven.

* Bijlage 3 bij dit verslag.

** Bijlage 4 bij dit verslag.

Bij het voorbereiden van de laatstgenoemde regeling hadden wij de mogelijkheid onder ogen gezien om principiële redenen toch weer te kiezen voor een voorwaarde, soortgelijk aan die welke in de regeling over 1981 had gefunctioneerd. Immers een dergelijke voorwaarde sluit, doordat zij gericht is op de omvang van de door de eigen redactie van een dagblad te vervaardigen tekst, op meer directe wijze aan bij het oogmerk van de regeling redactioneel zelfstandige dagbladen te steunen. Dit in tegenstelling tot het alternatief in de kostensfeer.

Ondanks het redelijke functioneren van het alternatief in de sfeer van de kosten bleven wij het betreuren, dat een criterium dat op directere wijze bij de doelstelling van de regeling aansluit, tot dusver moeilijk toepasbaar was gebleken door het ontbreken van een operationalisering van het begrip "eigen redactionele inhoud". Naar aanleiding hiervan traden wij in overleg met de stichting "Het Persinstituut" te Amsterdam over de mogelijkheden door middel van onderzoek op dit gebied nadere invulling aan dit criterium te geven. Meer in concreto was dit overleg gericht op de vraag of het mogelijk zou zijn ten behoeve van de compensatieregeling een nauwkeurig betrouwbaar en valide inhoudsanalyse-instrument te ontwikkelen voor het bepalen van de redactionele zelfstandigheid van afzonderlijke dagbladen. Onze doelstelling daarbij was dat een dergelijk instrument bestuurlijk doeltreffend en doelmatig zou moeten kunnen worden gehanteerd en derhalve ook op juridisch aanvaardbare wijze vorm gegeven zou moeten worden. Het door ons beoogde onderzoek zou op deze wijze ook nuttige informatie kunnen opleveren voor het invullen en afbakenen van het toekomstige werkterrein van het Bedrijfsfonds voor de Pers in het algemeen.

Onderzoek

Ons overleg met het Persinstituut resulteerde in een voorstel van dit instituut tot een onderzoek met een gefaseerde opzet, waarin vier stadia waren te onderscheiden. Het eerste stadium zou een voorstudie kunnen bevatten, waarin de sociaal-wetenschappelijke haalbaarheid van een meetinstrument op dit gebied en de juridische en bestuurlijke aspecten daarvan zouden worden vastgesteld. Daarna zouden dan volgen een testfase, waarin het de bedoeling was het ontwikkelde prototype van zo'n meetinstrument te testen en bij te stellen en een ontwerpfase, waarin het meetinstrument een definitieve toegepast-sociaal-wetenschappelijke vormgeving in een juridische regeling zou verkrijgen. Tenslotte zou dan de toepassingsfase volgen, waarin het meetinstrument bestuurlijk in concrete gevallen met de daarbij behorende juridische regels, zou worden gehanteerd.

Op grond van dit voorstel adviseerden wij de minister in maart van het verslagjaar*, ermee in te stemmen dat wij het Persinstituut opdracht zouden verlenen als voorstudie de eerste fase van het onderzoeksvoorstel uit te voeren.

In april van het verslagjaar deelde de minister ons mede met ons advies ter zake in te stemmen. Vervolgens verstrekten wij het instituut de beschreven opdracht tot de voorstudie.**

4. Individuele steunverlening

4.1. Nieuwe aanvragen

4.1.1. De Groene Amsterdammer

Reeds in ons jaarverslag over 1986 maakten wij melding van het feit dat wij op 7 januari 1987 aan de minister een advies hadden uitgebracht, waarin hem in overweging werd gegeven aan De Groene Amsterdammer ten laste van onze middelen een krediet aan te bieden voor de financiering van een intensivering van de promotionele activiteiten. Toen De Groene medio 1986 voor het eerst over een dergelijke financiële ondersteuning contact met ons opnam, bevond het blad zich in een aparte positie. Enerzijds nam men een stijging waar in het aantal nieuwe abonnementen, anderzijds werd men geconfronteerd met toename in het aantal opzeggingen. Per saldo bleek een positieve oplage-ontwikkeling uit te blijven. Uit het stijgende aantal nieuwe abonnees concludeerde De Groene dat de wervingskracht van het blad op grond van de kwaliteit voldoende groot was. Maar ook moest worden vastgesteld dat de financiële draagkracht van het blad op dat moment niet voldoende was om de toenemende belangstelling van nieuwe lezers vergezeld te doen gaan van een adequaat promotioneel beleid.

In bijlage 4 bij ons jaarverslag over 1986 namen wij de volledige tekst van ons advies over de aanvraag van De Groene Amsterdammer reeds op. In dit advies constateerden

* De volledige tekst van dit advies is als bijlage 5 in dit verslag opgenomen.

** Bij het schrijven van dit jaarverslag was het Persinstituut bezig met het afronden van de eindrapportage van de voorstudie.

wij met De Groene dat de financiële situatie van het blad in die fase geen ruimte bood de kosten, die met een intensivering van de publiciteitscampagne zouden zijn gemoeid, op te vangen. Op grond van het feit dat wij mogelijkheden zagen dat het blad desalniettemin de beoogde doelstellingen zou realiseren, besloten wij de minister te adviseren De Groene ten tweede male te hulp te komen.*

Verruiming ondersteuning

Mede naar aanleiding van een op ons verzoek door De Nationale Investeringsbank ingesteld onderzoek, gaven wij de minister in overweging de reeds eerder verleende financiële ondersteuning (in 1985 in de vorm van een bijdrage à fonds perdu van f 200.000,—) aan De Groene te verruimen met een krediet ten bedrage van f 465.000,—. Naar onze mening diende dit krediet in twee tranches ter beschikking te worden gesteld. Een eerste tranche van f 275.000,— als bijdrage in het verlies over 1986, althans voorzover dit verlies direct het gevolg zou zijn van de beoogde intensivering van de publiciteitscampagne. En vervolgens, in een later stadium in 1987, een tweede tranche van f 190.000,— voor het verlies in 1987, wederom voorzover dit verlies direct het gevolg zou blijken te zijn van promotie-activiteiten. Wij adviseerden de minister verder de uitbetaling van deze tweede tranche afhankelijk te stellen van de mate waarin De Groene Amsterdammer er in 1987 in zou slagen de eigen prognoses ten aanzien van de ontwikkeling in de betaalde oplage te realiseren. Wij waren verder van mening dat voor het krediet een looptijd zou moeten worden gekozen van 15 jaren, waarbij het blad voor de eerste vijf jaren van deze looptijd vrijgesteld zou moeten zijn van het betalen van rente en aflossing. Tenslotte leek ons, gelet op de op dat moment actuele marktrente, een rentepercentage van 6% redelijk.

Met een brief van 20 februari van het verslagjaar liet de minister ons weten ons advies over te nemen.

Hij verzocht ons tevens aan zijn besluit uitvoering te geven.

Nadat De Groene Amsterdammer ons had bericht de aangeboden steun te accepteren en de betrokken kredietovereenkomst door het blad was ondertekend, werd de eerste tranche van f 275.000,— uitbetaald.

Afkalving en herstel

In de eerste helft van het verslagjaar werd De Groene geconfronteerd met een verdergaande afkalving van het aantal abonnees. Medio 1987 moest men concluderen dat een ongewijzigde voortzetting van deze tendens binnen een afzienbare periode zou kunnen gaan dwingen tot een besluit tot beëindiging van de exploitatie van het blad. Op grond daarvan werd besloten tot het voeren van een uitgebreide campagne, waarin melding werd gemaakt van de dreigende verdwijning van het blad. In de pers gaf De Groene Amsterdammer te kennen dat de werving op korte termijn van ongeveer 3.000 nieuwe abonnees een noodzaak was om het voortbestaan van het blad op korte termijn veilig te stellen. De Groene gaf verder te kennen dat een rendabele exploitatie zou worden bereikt als binnen enkele jaren een abonnee-aantal van 14.000 à 15.000 zou wordengerealiseerd.

De wervingsactie bleek een succes. Eind september al kon het blad ons melden dat de prognoses ten aanzien van de oplage-ontwikkeling, zoals men die ten tijde van de aanvraag om financiële ondersteuning aan ons had gepresenteerd ruimschoots waren overtroffen. Op grond daarvan verzocht het blad ons de tweede tranche van het krediet betaalbaar te stellen.

Op grond van de cijfers over de oplage-ontwikkeling die De Groene aan ons kon overleggen besloten wij tot uitbetaling van het bedrag van f 190.000,—.

Gelijktijdig vernamen wij dat het blad ook uit niet-vermoede bronnen aanvullende middelen voor wervingsactiviteiten had verkregen.

4.1.2. Avondbladen Combinatie Rotterdam

Aan het begin van het verslagjaar werden wij door Avondbladen Combinatie Rotterdam (ACR) benaderd met een verzoek om financiële ondersteuning op individuele basis.

ACR, opgericht in 1984 als commercieel en niet redactioneel samenwerkingsverband tussen Het Vrije Volk en het Rotterdams Nieuwsblad, had al eerder financiële steun van het Bedrijfsfonds verkregen. In 1983 verstrekten wij namelijk aan het Vrije Volk C.V. een krediet ten behoeve van de Weekeditie Het Vrije Volk. Met de totstandkoming van ACR als uitgever van zowel het Rotterdams Nieuwsblad als Het Vrije Volk werd de tenaamstelling van dit krediet ook op ACR overgezet. De betalingen van rente en aflossingen op dit krediet geschieden overigens geheel conform de daarvoor gestelde voorwaarden.

* In een eerdere fase, namelijk in 1984, was op ons advies aan De Groene Amsterdammer ten laste van onze middelen een bijdrage à fonds perdu verstrekt van in totaal f 200.000,—.

Het nieuwe verzoek van ACR om financiële ondersteuning was gebaseerd enerzijds op een pakket van maatregelen ter verbetering van de exploitatiepositie van ACR op korte termijn, alsmede op het voorbereiden van maatregelen op middellange termijn anderzijds.

Bij het afsluiten van dit jaarverslag had ons bestuur juist besloten positief op de aanvraag van ACR te reageren. Besloten was ten behoeve van het door ACR ingediende project een in twee gelijke tranches uit te betalen bijdrage à fonds perdu van in totaal f 400.000,— ter beschikking te stellen. Dit onder de voorwaarde dat door de eigenaren van ACR eenzelfde bedrag, ook als bijdrage à fonds perdu, beschikbaar zou worden gesteld.

Voorwaarde is verder dat door ACR een onderzoek zal worden geëntameerd, waarin naast markt- en financieringsaspecten, ook de organisatie van de onderneming onderwerp van onderzoek zal zijn. Onder bepaalde voorwaarden zal ook het organisatie-onderzoek ten dele door het Bedrijfsfonds worden gefinancierd.

In ons volgend jaarverslag komen wij op deze aanvraag terug.

4.2. Beheer van de kredieten, verstrekt ten laste van de middelen van het Bedrijfsfonds voor de Pers

Over de financieel-economische stand van zaken bij de kredietnemers van het Bedrijfsfonds en de naleving van de kredietvoorwaarden brengt De Nationale Investeringsbank ons bestuur regelmatig rapport uit.

Aan de hand van die rapporten beraden wij ons over eventuele stappen ter zake van problemen die op dit gebied aan de orde komen.

Aan het begin van het verslagjaar stond een kredietbedrag groot f 4.790.166,37 uit. Met betrekking tot vier van de bladen, waarmee het Bedrijfsfonds in het verslagjaar een kredietrelatie onderhield, vonden ontwikkelingen plaats die onze speciale aandacht vroegen.

4.2.1. De Waarheid

De Stichting Bepetak geeft het dagblad De Waarheid uit. In 1981 werd uit het Bedrijfsfonds aan dit dagblad een krediet verleend van in totaal f 2 miljoen tegen een vaste rente van 10% en met een totale looptijd van tien jaar.

Nadat sedert 1982 door De Waarheid van dit krediet zes aflossingstermijnen tot een totaal van f 300.000,— overeenkomstig het in de kredietovereenkomst voorziene schema waren betaald, waren geen aflossingen meer gedaan en was de achterstand op de aflossingsverplichtingen aan het begin van het verslagjaar gegroeid tot f 550.000,—. In mei 1984* verleenden wij het blad voorlopig uitstel van betaling van de in dat jaar te vervallen verdere aflossingen onder de voorwaarde dat het oorspronkelijk voorziene aflossingsschema ongewijzigd zou blijven. Toenemende financieel-economische problemen bij de exploitatie van De Waarheid gaven het blad in 1985 aanleiding ons opnieuw om uitstel van de inmiddels vervallen en nog tot medio 1986 te vervallen aflossingen te verzoeken. Dat verzoek konden wij niet inwilligen omdat een dergelijk uitstel het oorspronkelijk afgesproken aflossingsschema in gevaar zou brengen. Wel verklaarden wij ons in die fase bereid het blad verder uitstel te verlenen tot het tijdstip waarop de uitkeringen in het kader van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1982 en 1983 zouden plaatsvinden. Wij kondigden daarbij aan, mede in het licht van die uitkeringen, met het blad overleg te zullen voeren over het aflossingsschema.

Nog voordat de compensatie-uitkeringen over beide genoemde jaren in 1985 waren uitgekeerd, benaderde De Waarheid ons opnieuw. Ditmaal met een verzoek tot kwijtschelding van het nog resterende deel van de kredietverplichtingen. De voortdurende financieel-economische problemen waarvoor men zich bij het blad geplaatt zag waren aanleiding tot dit verzoek. Over het verzoek van De Waarheid en de problemen waarin het blad zich bevond, voerden wij enige malen overleg met de Stichting Bepetak.

Financiële steun

In ons jaarverslag over 1986 maakten wij melding van de overwegingen die wij na dit overleg in het najaar van 1986 over de onderhavige problematiek aan de minister voorlegden. Naar onze mening dienden de kredietverplichtingen onverkort in stand te blijven, hetgeen echter niet wegnam dat wij tevens bleven openstaan voor overleg over de wijze waarop het blad het hoofd wilde bieden aan de financieel-economische problemen waarvoor het zich geplaatt zag.

In de oorspronkelijke kredietovereenkomst was de mogelijkheid voorzien dat de rente gerekend vanaf het tot stand komen van de kredietovereenkomst tot medio 1986, te

* Zie jaarverslag 1985, p. 25.

weten een periode van vijf jaren, zou kunnen worden kwijtgescholden. Gelet op het feit dat bij De Waarheid alles in het werk was gesteld aan de kredietverplichtingen te voldoen en gezien de intensiteit van de problemen waarin de krant zich bevond, besloten wij de minister te adviseren de rente over de genoemde periode inderdaad kwijt te schelden. Ten derde gaven wij de minister in overweging de oorspronkelijk voorziene rentevoet van 10% aan te passen aan de geldende marktrente en omlaag te brengen naar 6%.

Tenslotte bleven wij bij onze al in een eerder stadium geuite mening dat eventuele uitkeringen aan De Waarheid op grond van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1985 en 1986 voor een deel, tot ten hoogste de helft, dienden te worden aangewend voor het inlopen van de achterstanden in de aflossingsverplichtingen. Dit zou naar onze mening overigens ook dienen te gelden voor het restant van de compensatie-uitkeringen over de jaren 1982 en 1983 waar De Waarheid op dat moment nog recht op had. In februari van het verslagjaar adviseerden wij de minister evenwel met het oog op knellende liquiditeitsproblemen, De Waarheid het in een eerder stadium ingehouden resterende deel van de aanvullende uitkering op basis van de compensatieregeling over 1982 en 1983 alsnog uit te keren.

Met een brief van 18 februari 1987 deelde de minister ons mede onze aanbevelingen inzake De Waarheid over te nemen, waarbij hij ons tevens vroeg een en ander ten uitvoer te leggen. Wij voldeden aan dit verzoek.

Geen nieuw krediet

In maart 1987 benaderde de Stichting Bepenak ons andermaal, ditmaal met een verzoek tot een kortlopende lening ter overbrugging van de periode tot uitbetaling van compensatie over de jaren 1985 en 1986. Gelet op hetgeen vanuit het Bedrijfsfonds reeds voor De Waarheid gedaan was, lieten wij het blad weten thans niet bereid te zijn op dit verzoek in te gaan. Wel toonden wij onze bereidheid alles in het werk te stellen de compensatieregeling over 1985 en 1986 zo spoedig mogelijk in werking te doen treden. Wij herinnerden De Waarheid daarbij echter tevens aan ons, inmiddels door de minister gesanctioneerde, voornemen eventuele compensatie-uitkeringen voor De Waarheid over deze twee jaren voor een substantieel deel aan te wenden voor het inlopen van de achterstand in de kredietverplichtingen.

Achterstallige aflossingsverplichtingen en compensatieregeling

In mei van het verslagjaar legde de Stichting Bepenak ons een nieuw voorstel voor tot beschikking van de kredietvoorwaarden. Bovendien drong zij hierbij, vooruitlopend op het in werking treden van de compensatieregeling over 1985, andermaal aan op het ter beschikking stellen van een overbruggingskrediet. Met betrekking tot het verzoek om het overbruggingskrediet deelden wij mede ons eerder genomen negatieve besluit hieromtrent te handhaven. Wel stelden wij in principe bereid te zijn, nadat de compensatieregeling over 1985 in werking zou zijn getreden, de in de regeling voorziene mogelijkheid van een voorschotuitkering ook voor De Waarheid toe te passen. Dit echter met dien verstande dat een dergelijk voorschot diende te passen in het in een eerdere fase genomen besluit ca. 50% van de compensatie over de jaren 1985 en 1986 te bestemmen voor nakoming van achterstallige aflossingsverplichtingen jegens ons fonds. Tenslotte stelden wij in die fase niet bereid te zijn de gewenste beschikking van de kredietvoorwaarden te overwegen.

In juli van het verslagjaar trad de compensatieregeling over 1985 in werking. De Stichting Bepenak was één van de aanvragers. Nadat wij hadden geconstateerd dat de aanvraag van De Waarheid geen punten bevatte die tot een andere handelwijze noopten, besloten wij, wederom met hetoog op de liquiditeitsproblemen waarmee De Waarheid kampte, de minister te adviseren vooruitlopend op een verdere afhandeling van de regeling over 1985 aan De Waarheid een voorschot van f 300.000,— ter beschikking te stellen*. Gelet op onze eerdere besluitvorming ter zake, maakten wij daarbij melding van ons voornemen de helft van de totale definitieve compensatie-uitkering aan De Waarheid over 1985 te zullen inhouden om de opgelopen achterstand in het nakomen van de kredietverplichtingen in te lopen.

Bij het afronden van dit jaarverslag was met de Stichting Bepenak overleg gaande over een mogelijke beschikking van de kredietvoorwaarden.

4.2.2. Haagse Post

Aan het weekblad De Haagse Post zijn in de afgelopen jaren reeds meerdere malen door het Bedrijfsfonds financiële ondersteuning verstrekt.

— Al in 1975 verleende de toenmalige minister van CRM op ons advies aan dit blad

een krediet van oorspronkelijk f 1.800.000,—, tegen een vaste rente van 9%, en een looptijd van 17 jaren. Bij de kredietverlening werd bepaald dat het weekblad bij nakoming van de kredietvoorwaarden de verschuldigde rente over de eerste drie jaren van de looptijd zou worden kwijtgescholden. Bovendien werd de Haagse Post gedurende de eerste zeven jaren van de looptijd vrijgesteld van aflossingsverplichtingen. Met ingang van 1981 zou het krediet moeten worden terugbetaald op basis van driemaandelijks annuïteiten in een periode van tien jaren die zou aanvangen in 1981;

- in februari 1979 werd de rente over de periode april 1975 tot april 1978 kwijtgescholden;
- medio 1982 gingen wij akkoord met uitstel van betaling van de op dat moment vervallende annuïteit;
- later in 1982 waren wij op grond van verslechterende bedrijfsresultaten bij de Haagse Post bereid de rente over de jaren 1982 en 1983 kwijt te schelden en de aflossingen op het krediet in het vervolg aan het eind van het betrokken jaar af te rekenen;
- in maart 1984 boden wij, enerzijds op grond van het feit dat de exploitatie van de Haagse Post in de gevarenzone was komen te verkeren en anderzijds gelet op de ontwikkeling van de rentestand, een neerwaartse aanpassing van de rentevoet van het krediet van 9% naar 6,5% aan. Dit aanbod, overigens op verzoek van de Haagse Post, wordt door het blad echter niet geaccepteerd;
- in maart 1985 wordt op ons advies aan het weekblad een overbruggingskrediet ter beschikking gesteld van f 200.000,—*;
- in oktober van 1985 wordt de op dat moment in surséance van betaling verkerende Haagse Post door ons een boedelkrediet verstrekt van f. 150.000,—*;
- eind 1985 werd de Haagse Post het volgende aanbod gedaan*:
 - samenvoeging met van het uit 1975 daterende krediet met het eerder genoemde overbruggingskrediet, onder kwijtschelding van ongeveer f 630.000,—;
 - achterstelling van het resterende krediet van ca. f 1,1 miljoen; aanpassing van de rentevoet van 9% naar 7%;
 - een rentevrije periode tot medio 1988; en
 - een aflossingsvrije periode eveneens tot medio 1988. Daarna zou het krediet in tien jaren moeten worden afgelost.

Vergaand aanbod

De minister die met onze aanbevelingen in dit verband akkoord was gegaan, stelde bij zijn instemming dat met deze steunoperatie ten behoeve van de Haagse Post zijns inziens tot het uiterste was gegaan en het aanbod als zeer vergaand te beschouwen. Het laatstgenoemde aanbod werd door de Haagse Post geaccepteerd. In het verslagjaar vonden diverse gesprekken met het blad plaats over de afwikkeling van dit aanbod. Met name vroegen de formaliteiten, die in samenspraak tussen de Haagse Post en de beheerder van het krediet, De Nationale Investeringsbank, moesten worden geregeld veel overleg en tijd.

4.2.3. Vrije Westfriese Krant

In 1982 verleenden wij in de vorm van een krediet met een hoofdsom van f 175.000,— financiële ondersteuning aan de Stichting Vrije Westfriese Krant te Hoorn ten behoeve van het door deze stichting uitgegeven weekblad de Vrije Westfriese Krant**. De rente- en aflossingsbetalingen op dit krediet zouden in 1988 een aanvang nemen.

In 1984 moest het weekblad echter zijn uitgave staken. In daaropvolgende gesprekken bleek ons dat exploitatie van de Vrije Westfriese Krant op rendabele basis niet mogelijk was gebleken. De Stichting Vrije Westfriese Krant bevond zich in een staat van insolventie. Desalniettemin bleef men plannen houden om, indien dat mogelijk zou blijken, in lijn met de doelstelling van de Stichting Vrije Westfriese Krant in de toekomst activiteiten te ontplooiën.

In het verslagjaar werden de berichten over de insolventie bevestigd door de Nationale Investeringsbank die namens ons het krediet beheert. Dientengevolge zal onze vordering wegens oninbaarheid worden afgeboekt.

De formalisering van een en ander was aan het eind van het verslagjaar in voorbereiding.

4.2.4. Turks-Nederlandse weekkrant Haber

In 1985 werd op ons advies en ten laste van onze middelen financiële steun verleend aan de Stichting Turks Publicatie- en Informatiecentrum te Amsterdam ten behoeve van de exploitatie van de Turks-Nederlandse weekkrant "Haber".*** "Haber" werd

* Zie ons jaarverslag over 1985, de pag.'s 16 t/m 22.

** Zie ons jaarverslag over 1982, pag.'s 8 en 9.

*** Zie ons jaarverslag over 1985, p. 13.

wekelijks uitgegeven en was deels in het Turks, deels in het Nederlands geschreven. De aangeboden financiële hulp bedroeg in totaal f 325.000,—, waarvan f 250.000,— beschikbaar werd gesteld als bijdrage à fonds perdu, grotendeels ten behoeve van de financiering van een reorganisatieproject, en f 75.000,— als achtergesteld krediet bestemd voor de financiering van de aanschaf van een zetmachine. In de eerste helft van 1986 constateerden wij dat "Haber" niet langer verscheen en voerden wij enkele gesprekken met vertegenwoordigers van de uitgevende stichting. In deze gesprekken bleek dat men bij de exploitatie moeilijkheden ondervond bij de opbouw van een in voldoende mate professionele en geëquipeerde organisatie rond het blad. In het verslagjaar vernamen wij via de Nationale Investeringsbank, die het krediet van f 75.000,— voor ons beheerde, dat de Stichting Turks Publicatie- en Informatiecentrum eind maart was gefailleerd. In oktober van het verslagjaar bereikte ons vervolgens het bericht dat het faillissement wegens gebrek aan baten was opgeheven. Dientengevolge zal onze vordering op "Haber", zoals die ultimo van het verslagjaar nog op de balans stond, worden afgeboekt.

5. Bedrijfsfonds 'nieuwe stijl' en mediabeleid.

Nadat het wetsvoorstel Mediawet in 1986 reeds door de Tweede Kamer was aanvaard, verkreeg het wetsvoorstel begin 1987 ook in de Eerste Kamer in ruime mate ondersteuning. In juni van het verslagjaar verscheen de Mediawet in het Staatsblad.

Mediawet, taken en bevoegdheden

De taken en bevoegdheden van het fonds zijn in de Mediawet aangegeven. Het Bedrijfsfonds zoals dat op basis van deze wet met ingang van 1988 functioneert is niet langer een adviesinstantie ten behoeve van de minister van WVC, maar een op zichzelf staand en onafhankelijk bestuursorgaan dat zelf beslist over aanvragen om financiële ondersteuning en bijvoorbeeld initiatieven tot onderzoek op het gebied van de pers. Wat dit laatste betreft, onderzoek wordt in de Mediawet gezien als één van de primaire taken van ons fonds.

De Mediawet zorgt verder op een tweetal punten voor een belangrijke verruiming van onze taken en bevoegdheden op het gebied van de financiële steunverlening. In het verleden kon ten laste van onze middelen financiële steun worden verstrekt ten behoeve van persorganen met een verschijningsfrequentie van minimaal één keer per week. Artikel 129 van de wet stelt deze minimale verschijningsfrequentie op één maal per maand.

Dit artikel verruimt onze werkingssfeer echter ook op een ander punt. Het wetsvoorstel Mediawet sprak in overeenstemming met de in het verleden bestaande praktijk, van financiële steun aan persorganen die (onder meer):

"in belangrijke mate nieuws, analyse, commentaar en achtergrondinformatie over een gevarieerd deel van de maatschappelijke actualiteit bevatten, vooral in het belang van de politieke meningsvorming".

Als gevolg van de steun in de Tweede Kamer aan een motie van de beide Tweede Kamerleden van der Sanden en Beinema, was in de uiteindelijke definitieve tekst van de wet het woord "vooral" in voornoemde tekst vervangen door "mede".

In het nieuwe jaar leidde de verruiming van de werkingssfeer ertoe dat verscheidene bladen een aanvraag om steunverlening bij ons indienden. Alvorens deze aanvragen in behandeling te kunnen nemen, moesten wij primair de vraag onder ogen zien of deze bladen al dan niet binnen de door de wet aangegeven werkingssfeer vielen. Op de beantwoording van deze vraag zullen wij eerst in ons verslag over 1988 nader kunnen ingaan.

Onderzoek reclamestromen

Op de relatie tussen de Compensatieregeling voor Dagbladen en de in de wet voorziene uitkeringen aan uitgevers als gevolg van de meeropbrengsten van de STER-reclame gaan wij hier niet nader in. Kort hebben wij onze gedachten hierover reeds elders in dit verslag weergegeven.*

Medio van het verslagjaar benaderde de minister van WVC ons met een verzoek om advies op grond van een motie van het Tweede Kamerlid Eshuis.

In deze motie werd de mening uitgesproken dat ten behoeve van een afweging van alternatieven een nauwkeuriger inzicht gewenst is in de mogelijke aard en omvang van

reclamebestedingen en werd de regering verzocht hierover nauwkeurige gegevens te verzamelen.

Reagerend op deze motie verzocht de minister ons, gelet op het feit dat wij ons in het verleden reeds met de kwestie van besteding van reclamebudgetten over diverse media hadden beziggehouden, de in de motie verlangde nauwkeurige gegevens over de mogelijke aard en omvang van reclamebestedingen te verzamelen.

In ons bestuur is deze adviesaanvraag van de minister meerdere malen en diepgaand aan de orde geweest. Daarbij hebben wij getracht, vanuit onze doelstelling, de vragen zoals die in de adviesaanvraag van de minister voorkwamen in een operationeel kader te plaatsen.

Uiteraard hebben wij daarin ook betrokken het onderzoek dat prof. dr. W. Driehuis eerder dat jaar, in opdracht van organisaties van pers en omroep, had verricht. Dit onderzoek hing samen met de onderhandelingen die op dat moment ingevolge artikel 133 van de Mediawet tussen deze organisaties gaande waren.

Met een brief van 24 december 1987* lieten wij de minister, mede gelet op de resultaten van het onderzoek van prof. Driehuis, weten een nader onderzoek naar gegevens over de besteding van reclamegelden zinvol te achten. Bovendien deelden wij de minister mede in overleg te zijn met prof. dr. P.S.H. Leeftang, hoogleraar aan de Economische Faculteit van de Rijksuniversiteit Groningen.

Bij het afronden van dit jaarverslag heeft dit overleg tot een concrete onderzoeksopdracht op het beschreven gebied geleid. De rapportage van de eerste fase van het onderzoek is inmiddels gereed. In ons jaarverslag over 1988 komen wij op dit onderzoek terug.

Persfusies en onderzoek

In 1987 en ook nog in 1988 vond in de dagblad- en uitgeverijwereld een aantal fusies plaats. Gelet op onze centrale doelstelling t.a.v. het behoud van pluriformiteit discussieerden wij in ons bestuur over deze tendens tot concentratie en vooral over het antwoord op de vraag of van dergelijke concentratie al of niet negatieve gevolgen t.a.v. pluriformiteit konden worden verwacht.

Begin 1988 benaderden wij de minister vanuit onze betrokkenheid bij dit onderwerp en suggereerden nader onderzoek op het gebied van persfusies en meer in concreto naar de wenselijkheid en mogelijkheden van een persfusiecontroleregeling.

In maart van 1988 reageerde de minister. Intussen was in de Tweede Kamer de zogenaamde motie-Niessen aangenomen, waarin de regering werd uitgenodigd een studie te doen naar de inhoud van een persfusiecontroleregeling. Gelet op onze brief ter zake verzocht de minister ons ter uitvoering van deze motie een dergelijk onderzoek aan te vragen. Tevens zou daarbij de rol van het Bedrijfsfonds binnen een eventuele persfusiecontroleregeling, bijvoorbeeld door uitbreiding van het instrumentarium, kunnen worden onderzocht.

Wij hebben de minister laten weten dit onderzoek, waarbij naar onze mening met name ook de noodzakelijkheid en wenselijkheid van een persfusiecontroleregeling onderwerp van onderzoek dient te zijn, aan te willen vragen. Inmiddels hebben wij besloten dit onderzoek in eigen beheer uit te voeren.

Bij de afronding van dit jaarverslag was het onderzoek in volle gang.

Mediabesluit

Voorzien was dat de Mediawet op een aantal punten een nadere invulling behoefde. Deze nadere invulling zou worden gegeven in regels die op grond van de wet bij of krachtens een algemene maatregel van bestuur zouden worden opgesteld. Begin juli van het verslagjaar liet de minister ons weten dat deze regels in een concept-mediabesluit en een daarbij behorende nota van toelichting waren vervat. De minister zond ons dit concept ter commentaar toe en verzocht ons bestuur hem, indien nodig, te voorzien van concrete tekstsuggesties.

In zijn algemeenheid viel ons reeds bij eerste lezing van dit concept-mediabesluit op dat de taken en bevoegdheden van het fonds in de voorgestelde algemene maatregel van bestuur zeer gedetailleerd werden beschreven. Dit bleek ook het geval te zijn met bepalingen betreffende de compensatieregeling. Hoewel wij begrip hebben voor de overwegingen van de minister om te kiezen voor een dergelijke gedetailleerde uiteenzetting, hebben wij op grond van de ervaring die wij in ons bestuur sedert het tot stand komen van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1974 met financiële steunverlening aan persorganen hadden opgedaan, de overtuiging dat daarmee verder werd gegaan dan nodig is en dat dit bezwaren in zich droeg.

Bezwaren

Zo werden in het concept-mediabesluit op het gebied van de compensatieregeling de

* De tekst van deze brief is als bijlage 6 bij dit verslag gevoegd.

grenzen ten aanzien van oplage en verspreidingsdichtheid vastgelegd, zoals die voor de regeling over 1985 van toepassing zijn. Deze grenzen dienen echter van jaar tot jaar te worden bepaald op grond van gegevens die voor ieder jaar specifiek actueel zijn en wijzigen derhalve ook van jaar tot jaar.

Wij hadden verder onder meer bezwaar tegen het feit dat in het conceptmediabesluit steeds werd gesproken over "verliescompensatie aan dagbladen", met welke term klaarblijkelijk op de compensatieregeling werd gedoeld. Wij zijn van mening dat deze formulering geen recht deed aan de doelstellingen van de regeling en aan de redenen waarom deze in het leven is geroepen. Het gaat immers niet om compensatie van verliezen zonder meer, maar om compensatie van structurele verschillen in de concurrentieverhoudingen, waarin dagbladen op de markt worden aangeboden. Met een brief van 25 augustus 1987* lieten wij de minister een en ander weten en voorzagen hem, zoals gevraagd, van een aantal concrete tekstsuggesties.

Procedure

Een aantal van onze aanbevelingen en suggesties bleek later door de minister te zijn overgenomen en in het Mediabesluit verwerkt. Dat was niet het geval met een aantal adviezen op het gebied van de werking van de compensatieregeling.

In paragraaf 3.5 gingen wij al in op de moeilijk werkbare situatie die voor de uitvoering van de compensatieregeling hiervan over het jaar 1986 het gevolg zou zijn. Met een brief van 1 december van het verslagjaar brachten wij dit nogmaals onder de aandacht van de minister en drongen wij er op aan het Mediabesluit te herzien, dan wel de wijziging door middel van een nieuwe algemene maatregel van bestuur te realiseren. Bij de afronding van dit jaarverslag was de noodzakelijke wijziging van het Mediabesluit nog niet tot stand gekomen. Vooruitlopend op deze wijziging hebben wij de nodige maatregelen genomen om te bewerkstelligen dat na het van kracht worden van de betreffende algemene maatregel van bestuur de uitvoering van de compensatieregeling over 1986 zo snel mogelijk kan worden gerealiseerd.

Diverse regelingen

Aan het eind van het verslagjaar was een aantal regelingen, noodzakelijk vanwege de verzelfstandiging van het Bedrijfsfonds voor de Pers op basis van Mediawet en Mediabesluit, in voorbereiding. Deze regelingen betreffen de begroting over 1988, alsmede de overdracht van de financiële middelen, de regels rond de werkzaamheden van bestuur en secretariaat, de huisvesting van het secretariaat, etc.

In een beschikking van 24 december van het verslagjaar deelde de minister ons, gelet op artikel 128 van de Mediawet, mede welke financiële middelen ons in 1988 ten behoeve van steunverlening ten dienste zullen staan. Voor de uitvoering van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1985 en 1986 stelde de minister in totaal een bedrag van f 30 miljoen ter beschikking. Voorts gaf hij aan dat in 1988 een bedrag van f 5 miljoen mag worden uitgegeven aan financiële ondersteuning in de vorm van uitkeringen ten behoeve van:

- gezamenlijke projecten van persorganen;
- organisatie-onderzoek gericht op structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan; en
- onderzoek ten behoeve van de persbedrijfstak als geheel, voorzover dergelijk onderzoek past in de doelstellingen van het Bedrijfsfonds.

Het saldo van de ultimo 1987 beschikbare middelen verminderd met de zojuist genoemde bedragen kan, blijkens de beschikking van de minister, in 1988 door ons worden aangewend voor individuele steunverlening in de zin van artikel 130 van de Mediawet en de kosten van het fonds.

In de beschikking werd verder bevestigd, dat het totaal van het ultimo 1987 ter beschikking staande vermogen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers zal worden beheerd door het Bedrijfsfonds voor de Pers.

* Voor de volledige tekst van deze brief zie bijlage 3.

In dit verslag kwam deze brief in relatie tot de Compensatieregeling voor Dagbladen ook aan de orde in par. 3.5.

Bijlagen

Brief d.d. 30 december 1986 van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake beleidsvoornemens **wetsvoorstel Mediawet**.

Mijnheer de minister,

In ons advies van 8 juli 1986 over mogelijke voortzetting van de Compensatieregeling voor Dagbladen attendeerden wij u onder meer op een aantal fundamentele vragen van methodisch-technische alsmede van principieel-staatkundige aard, die bij het evalueren van de compensatieregeling overweging verdienen. Dergelijke vraagpunten zijn naar ons oordeel in het bijzonder relevant voor een verantwoorde discussie van besluitvorming over een eventuele voortzetting van de compensatieregeling na de onderhavige experimentele fase. Wij deelden u in genoemd advies mede dat wij op dat moment ons beraad over die vraagpunten ter hand hadden genomen en wij kondigden daarbij aan voornemens te zijn u naar verwachting tegen het einde van het kalenderjaar onze eerste bevindingen op dit gebied in de vorm van een advies voor te leggen.

Nadat wij u ons advies van 8 juni jl. hadden aangeboden, kwam het Regeerakkoord van dit Kabinet tot stand, waarin onder meer met betrekking tot de media een aantal nieuwe beleidsvoornemens werden geïntroduceerd. Deze beleidsvoornemens zijn ook van wezenlijk belang voor het beantwoorden van bedoelde fundamentele vraagpunten betreffende het beleid ten aanzien van de Compensatieregeling voor Dagbladen. In het kader van het Wetsvoorstel mediawet zijn tevens eerste stappen gezet op de weg naar een uitvoering van die beleidsvoornemens.

In ons beraad over het toekomstige beleid op het gebied van de compensatieregeling zijn wij tot de conclusie gekomen, dat de nieuwe beleidsvoornemens van het Kabinet betreffende de media en in het bijzonder nieuwe bepalingen van het Wetsvoorstel mediawet, een aantal vragen oproepen die wij met u willen bespreken voordat wij ons eerste advies over de evaluatie van de compensatieregeling aan u kunnen uitbrengen. Inmiddels heeft u ons per brief van 6 november jl. – waarin u kenbaar maakte in te stemmen met onze aanbeveling tot verlenging van de compensatieregeling op experimentele basis en wel over de jaren 1985 en 1986 – ook laten weten met ons bestuur van gedachten te willen wisselen over de compensatieregeling. U stelde daarbij tevens voor de positie van de pers zoals verwoord in de mediaparagraaf van het Regeerakkoord in de beschouwing te betrekken. Een datum voor dit gesprek wordt thans voorbereid.

Met het oog hierop delen wij u thans mede, dat wij ons eerste advies over de evaluatie van de compensatieregeling aan u pas zullen kunnen uitbrengen nadat bedoeld gesprek heeft plaatsgevonden.

Tenslotte melden wij u nog, dat wij de voorbereiding van de opzet van de compensatieregeling over 1985 nagenoeg voltooid hebben. Wij zijn voornemens binnenkort organisaties op het gebied van de pers in de gelegenheid te stellen commentaar op een ontwerp-visie van onze aanbevelingen hierover te geven. Na afweging van deze commentaren zullen wij ons advies afronden en aan u doen toekomen.

Hoogachtend, namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J.W. Schoonderbeek,
voorzitter

Advies d.d. 29 april 1987 van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur over toepassing van de **Compensatieregeling voor dagbladen over 1985**

INHOUD	
	pag.
Samenvatting	30
Inleiding	31
I. Aanbevelingen tot wijziging van de compensatieregeling	31
II. Concept-tekst Compensatieregeling voor dagbladen over 1985	42
Toelichting bij de regeling	46
Bijlage 1 regeling (richtlijnen voor berekening van exploitatie-resultaat)	47
Bijlage 2 regeling (indeling nodale gebieden)	50
Bijlage 3 regeling (richtlijnen voor berekening F- en K-waarden van de formule)	51

Rijswijk, 29 april 1987

Advies van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur over toepassing van de **Compensatieregeling voor dagbladen over 1985**

Samenvatting.

De Compensatieregeling voor dagbladen werd, op experimentele basis en voor een periode van in eerste instantie drie jaren (over 1981, 1982 en 1983), ingevoerd in 1983 en is bedoeld als aanvullende financiële steunmogelijkheid voor dagbladen naast de reeds sedert de oprichting van het Bedrijfsfonds (in 1974) bestaande mogelijkheid van gerichte financiële bijstand aan afzonderlijke dagbladen, nieuwsbladen en opinieweekbladen.

De regeling maakt deel uit van een overheidsbeleid voor de pers, dat erop gericht is voorwaarden te scheppen voor het behoud van de verscheidenheid in de pers en voor dat doel financiële hulp vooral daar te bieden, waar deze het meest nodig is.

De compensatieregeling is gericht-generiek van karakter, d.w.z. ze beoogt compensatie te bieden aan die dagbladen, die overwegend door dezelfde factoren in een verlieslijdende positie verkeren. De regeling, die aldus openstaat voor alle dagbladen met vergelijkbare kenmerken en omstandigheden, heeft in die zin als doel het leveren van bijdragen aan het verminderen van verschillen in de financieel-economische voorwaarden, waaronder dagbladen als aanbieders van redactionele tekst aan de onderlinge concurrentie deelnemen. Eerder onderzoek had uitgewezen dat de factoren betaalde oplage en geografische verspreiding, en met name de combinatie van deze twee, belangrijke verklarende factoren zijn van de exploitatieresultaten van dagbladen. De regeling werd ook op basis van die factoren uitgewerkt.

In juli 1986 adviseerden wij de minister de werkingsduur van de Compensatieregeling voor dagbladen, eveneens op experimentele basis, te verlengen met een periode van twee jaren, te weten voor 1985 en 1986. Onderzoek naar de werking van de regeling over de eerste drie jaren bleek de bij de oorspronkelijke opzet gehanteerde vooronderstellingen te bevestigen. Zo werd de aan de regeling ten grondslag liggende samenhang tussen het exploitatieresultaat van dagbladen en de factoren betaalde oplage en geografische verspreiding opnieuw aangetoond. Daarnaast bleek de regeling in het bijzonder gewerkt te hebben voor die dagbladen, die de financiële steun het meeste nodig hadden. Het onderzoek bracht tevens aan het licht dat de gehanteerde richtlijnen en grenswaarden redelijk hadden gefunctioneerd. Bij ons advies namen wij vooral ook in aanmerking dat zich in de dagbladensektor nog altijd een grote groep van verlieslijdende dagbladen bevindt.

Ons advies tot verlenging van de werkingsduur gold voor de jaren 1985 en 1986. Dit impliceert dat ingevolge dat advies het jaar 1984 dient te worden overgeslagen. Dit vooral omdat wij de mening zijn toegedaan, dat de geldstroom die uit deze regeling naar de dagbladen toevloeit, geen permanent karakter mag dragen alvorens daarover op weloverwogen gronden is beslist. Verder zou op deze wijze kunnen worden bevorderd dat de "time-lag" tussen boekjaren en uitkeringstijdstip enigermate zou worden ingelopen. Daardoor zouden de uitkeringen toekomstige beslissingen van persbedrijven, verlieslijdende dagbladexploitaties te continueren, ook kunnen vergemakkelijken.

In november van 1986 liet de minister ons weten met ons advies ten aanzien van de verlenging in te stemmen en onze aanbevelingen voor de juridische basis van de regeling over die jaren af te wachten.

Thans bieden wij de minister ons advies betreffende de juridische basis voor de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1985 aan. Zoals in dat advies wordt toegelicht, hebben wij getracht, mede naar aanleiding van signalen die ons vanuit de perssector zelf bereikten, de regeling en de werking ervan te verbeteren en te verfijnen. Ook hebben wij ernaar gestreefd de regeling te vereenvoudigen. Dit heeft ertoe geleid dat de regeling, zoals die thans in ontwerp voor toepassing over 1985 voorligt, op een aantal punten is aangepast en gewijzigd.

De basis voor de regeling over 1986 zullen wij de minister doen toekomen, zodra via de Bedrijfstak-enquête in de dagbladpers nadere relevante gegevens betreffende de exploitatieresultaten van de dagbladen over dat jaar beschikbaar zullen zijn gekomen.

Inleiding

In dit advies geven wij aanbevelingen voor de toepassing van de Compensatieregeling voor dagbladen over het boekjaar 1985. De compensatieregeling werd begin 1983 op experimentele basis ingevoerd, voorshands voor toepassing over de jaren 1981, 1982 en 1983. Bij brief d.d. 8 juli 1986 adviseerden wij u in lijn met eerdere aanbevelingen onzerzijds, de werkingsduur van de regeling eveneens op experimentele basis te verlengen met twee jaren, t.w. over de boekjaren 1985 en 1986. In uw reactie hierop bij brief d.d. 6 november 1986 deelde u ons mede met deze verlenging in te stemmen en onze aanbevelingen voor de juridische basis van de regeling over die jaren af te wachten.

Het advies betreffende de juridische basis van de regeling over 1985 bieden wij hierbij aan. Aanbevelingen voor de juridische basis van de **regeling over 1986** zullen wij u doen toekomen zodra via de Bedrijfstak-enquête in de dagbladpers nadere relevante gegevens betreffende de exploitatieresultaten van dagbladen over dat jaar beschikbaar zijn gekomen. Dergelijke gegevens achten wij noodzakelijk om te beoordelen in welke mate ontvankelijkheidsgrenzen en verdere criteria van de regeling bij de toepassing over dat jaar wijziging behoeven. Deze benadering past in de beslissing bij de invoering van de regeling, de criteria voor de toepassing daarvan van jaar tot jaar opnieuw te bezien. Het valt immers op voorhand niet te zeggen of toepassing van jaarlijks identieke criteria ook jaarlijks tot soortgelijke effecten in relatie tot de doelstelling van de regeling zal leiden, mede gelet op de economische ontwikkeling van de dagbladpers als geheel. Bovendien hebben wij hierbij overwogen dat de regeling een experimenteel karakter draagt, hetgeen onder meer impliceert dat, binnen het kader van het principe-besluit tot invoering van de regeling, zoveel mogelijk ervaring met de werking van verschillende mogelijke criteria dient te worden opgedaan.

In het navolgende geven wij u **onder I** een overzicht van de wijzigingen die wij in vergelijking met de toegepaste regeling over 1981 t/m 1983, thans voor de uitvoering van de regeling over 1985 aanbevelen. In **onderdeel II** van dit advies reiken wij u een concept-tekst aan voor de beschikking, door middel waarvan de regeling over dat jaar in werking kan treden. Volledigheidshalve merken wij daarbij op voorhand op, dat wij ons onverminderd beschikbaar houden voor eventueel overleg en nadere advisering over de wijze waarop en de vorm waarin de regeling uiteindelijk in werking zal kunnen treden. Voorts tekenen wij in dit verband nog aan, dat wij ons ervan bewust zijn dat de thans voorliggende ontwerp-regeling, ofschoon deze op sommige punten ten opzichte van de regelingen over voorgaande jaren is vereenvoudigd, nog een complexe en gedetailleerde vorm heeft. Hoewel de regeling mede met behulp van deze vorm zover mogelijk aan de doelstelling van deze compensatieregeling tegemoet beoogt te komen, achten wij het onverminderd gewenst dat de compensatieregeling als zodanig een eenvoudiger vorm verkrijgt. Wij blijven derhalve zoeken naar mogelijkheden daartoe.

Bij de totstandkoming van het onderhavige advies hebben wij, zoals ook in eerdere stadia bij de voorbereiding van de compensatieregeling, organisaties op het gebied van het perswezen in de gelegenheid gesteld hun standpunten over een ontwerp-versie van onze aanbevelingen aan ons kenbaar te maken. Het bestuur van de Vereniging De Nederlandse Dagbladpers (NDP) liet ons daarop weten, zich in grote lijnen met het conceptadvies te kunnen verenigen en plaatste voorts enkele kanttekeningen bij het concept. Het bestuur van de Nederlandse Vereniging van Journalisten (NVJ) verklaarde tevreden te zijn over de hoofdlijnen en beperkte zich vooral tot het geven van commentaar op enkele van onze wijzigingsvoorstellen. Het bestuur van de Vereniging De Nederlandse Nieuwsbladpers (NNP) beperkte zich in zijn commentaar tot enkele hoofdzaken van ons concept. De reacties van genoemde organisaties hebben wij bij de afronding van dit advies meegewogen en komen verderop in het advies op onderdelen nader ter sprake.

I. Aanbevelingen tot wijziging van de Compensatieregeling

1. Keuze van ontvankelijkheidscriteria betreffende oplage en geografische verspreiding

Uit eerder onderzoek bij het voorbereiden van de regeling kwam naar voren, dat de factoren oplage in combinatie met geografische verspreiding belangrijke oorzaken zijn van verliezen of winsten van dagbladen. De regeling werd op basis van deze factoren uitgewerkt op een zodanige wijze, dat deze naar verwachting zou kunnen voorzien in financiële steun aan de meeste verlieslijdende dagbladen. Daartoe werd jaarlijks de hoogte van de grenzen voor oplage en verspreidingsdichtheid* — deze laatste als maat voor de geografische

* Zoals in de volgende paragraaf zal worden toegelicht, achten wij het gelet op de betekenis van het begrip beter de term 'spreidingsdichtheid' te vervangen door 'verspreidingsdichtheid'.

verspreiding – vastgesteld. Bladen die binnen deze grenzen vallen, waren voor de regeling ontvankelijk. Bij het bepalen van die grenswaarden hebben tot dusver steeds de volgende uitgangspunten in onderlinge samenhang voorop gestaan.

A. Gezocht werd naar een zodanige combinatie van die grenzen, dat deze een goed onderscheid tussen de groep verlieslijdende en de groep winstgevende dagbladen mogelijk maakte.

B. Binnen een dergelijke combinatie van grenzen zou een zo groot mogelijk aantal verlieslijdende dagbladen moeten vallen.

De aldus gevonden waarden voor de maxima van oplage en verspreidingsdichtheid kwamen voorts terug in de formule voor de berekening van de hoogte van de afzonderlijke uitkeringen. Deze hoogte werd mede bepaald door de verhoudingen van de afzonderlijke waarden voor oplage en verspreidingsdichtheid van elk dagblad, dat voor de regeling in aanmerking kwam, ten opzichte van de daarvoor gestelde maxima.

Bij het overwegen van denkbare verbeteringen c.q. vereenvoudigingen in de werking van de regeling hebben wij ons afgevraagd, of het nog langer noodzakelijk zou zijn afzonderlijke ontvankelijkheidscriteria voor oplage en geografische verspreiding te handhaven.

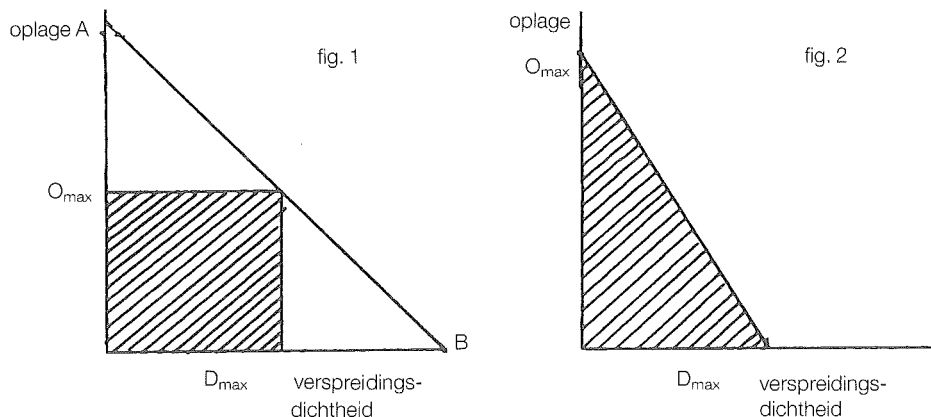
De tot dusver toegepaste methode voor het bepalen van de ontvankelijkheid van bladen voor de regeling, welke methode we hier als **methode 1** aanduiden, ging uit van twee grenswaarden, nl. oplage en verspreidingsdichtheid, die onafhankelijk van elkaar funktioneerden. Het dagblad dat voor een compensatie-uitkering in aanmerking wilde komen, diende te voldoen aan de eis dat zowel zijn gemiddelde betaalde oplage als zijn verspreidingsdichtheid aan het begin van het desbetreffende jaar lager was dan de daarvoor gestelde grenzen. Vervolgens werd de hoogte van elke uitkering onder meer bepaald door een formule, waarin die grenswaarden in onderlinge samenhang werkten.

We vroegen ons af of het mogelijk is deze methode te vervangen door een methode, die erin voorziet dat de grenswaarden voor oplage en verspreidingsdichtheid zowel bij het bepalen van de ontvankelijkheid als bij het bepalen van de hoogte van de uitkeringen op dezelfde manier met elkaar in verband worden gebracht.

(methode 2). De formule zou dan een dubbele funktie krijgen, t.w. enerzijds – zoals tot dusver het geval was – dienen als onderdeel van de berekening van de compensatiebedragen en anderzijds zou zij tevens gaan fungeren bij het bepalen van de ontvankelijkheid van bladen voor de regeling.

Het Economisch Instituut Tilburg (EIT), dat in onze opdracht ook eerder onderzoek in het kader van de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van de compensatieregeling verrichtte, werkte op ons verzoek vervolgens deze methode uit.

In de hierna volgende figuren 1 en 2 wordt de essentie van beide methoden kort toegelicht.

In figuur 1 is methode 1 weergegeven. Alle voor de regeling ontvankelijke bladen bevinden zich in de gearceerde rechthoek. Dit zijn dus dagbladen die ten opzichte van andere dagbladen in een achterstand verkeren als gevolg van hun positie ten aanzien van oplage en verspreidingsdichtheid. De hoogte van de uitkering voor ieder binnen deze rechthoek vallend blad is onder meer afhankelijk van zijn relatieve achterstandspositie. Deze positie wordt gemeten door de afstand van ieder blad tot de lijn AB. Deze lijn is de grafische weergave van de vergelijking

$$2 - \frac{O_i}{O_{\max}} - \frac{D_i}{D_{\max}} = 0$$

waarbij O_i en D_i staan voor de oplage resp. verspreidingsdichtheid van het desbetreffende dagblad en $O_{\max}$ en $D_{\max}$ voor de grenswaarden van oplage en verspreidingsdichtheid.

Bij methode 2 (zie fig. 2) heeft de lijn niet alleen de funktie van onderdeel in het berekenen van het niveau van de uitkeringen, maar deze begrenst dan tevens het gebied waarbinnen de ontvankelijke bladen liggen. Hiermee is bereikt dat zowel voor het berekenen van de hoogte van de uitkeringen als voor het bepalen van de ontvankelijkheid dezelfde formule wordt gebruikt, waarin de grenswaarden ten aanzien van oplage en verspreidingsdichtheid in dezelfde onderlinge samenhang worden gezien. Bij methode 2 is de lijn de grafische weergave van de vergelijking

$$1 - \frac{O_i}{O_{\max}} - \frac{D_i}{D_{\max}} = 0$$

Een blad is ontvankelijk wanneer het binnen de in figuur 2 gearceerde driehoek valt. Voor de oppervlakte van deze driehoek geldt

$$1 - \frac{O_i}{O_{\max}} - \frac{D_i}{D_{\max}} = 0$$

Met andere woorden: een blad is in deze methodiek ontvankelijk indien deze vergelijking voor dat blad een uitkomst oplevert die groter is dan 0.

De reden dat in deze vergelijking de factor 2 vervangen is door de factor 1 is gelegen in de andere rekenkundige betekenis van de beide grenswaarden $O_{\max}$ en $D_{\max}$. Rekenkundig gezien fungeren deze nl. bij methode 2 als de uiterste punten van een lineaire functie. Bij methode 1 is dit niet het geval, omdat daar de grenswaarden bij het bepalen van de ontvankelijkheid niet in onderlinge samenhang fungeren.

Bij het overzien van de mogelijkheden voor toepassing van een van beide ontvankelijkheidsmethoden voor de regeling over 1985, valt in eerste instantie op, dat de tot dusver gehanteerde methode 1 het mogelijk maakte dat dagbladen vrij snel inzicht kregen in de vraag, of zij aan de gestelde maximale grenzen kunnen voldoen. Bij methode 2 is extra rekenwerk noodzakelijk voordat een dergelijk inzicht kan worden verkregen.

Tegenover dit praktische bezwaar staat evenwel het voordeel, dat methode 2 logischer en consistent is. Immers, bij deze methode worden de grenswaarden voor oplage en verspreidingsdichtheid in dezelfde onderlinge samenhang toegepast en bij het bepalen van de ontvankelijkheid en bij het berekenen van de hoogte van de uitkeringen. Bovendien voorziet deze methode erin, dat bladen die bij methode 1 buiten het ontvankelijkheidsgebied vielen maar die volgens de formule toch voor een uitkering in aanmerking zouden komen, nu wel ontvankelijk zijn en een uitkering kunnen ontvangen. Met het oog hierop adviseren wij voor de regeling over 1985 methode 2 te kiezen. Wij hebben daarbij tevens het feit in aanmerking genomen, dat de onderhavige regeling een experimenteel karakter draagt en dat het derhalve wenselijk is hiermee zoveel mogelijk ervaring op te doen.

Aan het Economisch Instituut Tilburg verzochten wij voorts, in het kader van het aan dit instituut opgedragen onderzoek en op basis van de beschikbare gegevens over 1985 na te gaan, bij welke grenswaarden deze methode het beste onderscheid zou kunnen maken tussen verlieslijdende en winstgevendende bladen in combinatie met het al dan niet voor de regeling in aanmerking komen.

In aansluiting bij eerdere uitgangspunten op dit gebied gaven wij aan, het oog te hebben op een zodanige verdeling tussen verlieslijdende en winstgevendende bladen, dat zoveel mogelijk verlieslijdende en zo weinig mogelijk winstgevendende bladen ontvankelijk voor de regeling zouden zijn en gelijktijdig dat zo weinig mogelijk verlieslijdende en zoveel mogelijk winstgevendende bladen niet voor de regeling in aanmerking zouden komen. Met andere woorden: een zodanige verdeling zou moeten worden gevonden, dat voor binnen de regeling vallende bladen de verhouding tussen verlieslijdende en winstgevendende bladen wordt gemaximaliseerd, terwijl gelijktijdig deze verhouding voor buiten de regeling vallende bladen wordt geminimaliseerd. Bovendien zou de beoogde verdeling zodanige grenswaarden dienen te hebben, dat een zo groot mogelijk aantal verlieslijdende bladen voor de regeling ontvankelijk zou zijn.

Een zodanige verdeling is gevonden bij de grenswaarden voor de oplage bij 278.000 en de verspreidingsdichtheid bij 0,44. Deze grenswaarden adviseren wij voor de regeling over 1985. Dientengevolge zal een verlieslijdend dagblad voor de regeling over 1985 ontvankelijk zijn indien het getal dat verkregen wordt door de oplage (O_i) en de verspreidingsdichtheid (D_i) van het blad in te vullen in $1 - O_i/278.000 - D_i/0,44$ groter is dan 0.

Wij zijn ons ervan bewust dat deze nieuwe ontvankelijkheidsmethode tot andere – hogere of lagere – uitkeringsbedragen zou kunnen leiden dan die welke bij de regelingen over eerdere jaren zijn verstrekt. Wij tekenen daarbij allereerst aan, dat aan deze eerdere uitkeringen als zodanig geen maatstaven voor de hoogte van verdere uitkeringen over latere boekjaren kunnen worden ontleend, alleen al niet omdat de hoogte van de jaarlijks door dagbladen afzonderlijk geleden verliezen verschilt. Onze belangrijkste overweging om gelet op de mogelijkheid van verschuivingen in de hoogte van afzonderlijke uitkeringen, aan de nieuwe methode de voorkeur te geven, is evenwel dat deze beter aan de doelstelling van de regeling tegemoet komt.

Accountantskantoor KMG Klynveld, Kraayenhof & Co. (KKC) in zijn rapport betreffende het evaluatie-onderzoek dat in opdracht van ons bestuur werd uitgevoerd (rapport d.d. 14 februari 1986), adviseerde nog een andere suggestie inzake de formule te overwegen. Deze suggestie vloeiende voort uit het geconstateerde bezwaar van mogelijke schokeffecten bij het overschrijden van de grenswaarden voor oplage en verspreidingsdichtheid. Als mogelijke oplossing hiervoor stelde KKC voor, te bezien of een formule kan worden gehanteerd waarin niet, zoals in de tot dusver toegepaste formule, de verhoudingen van oplage en verspreidingsdichtheid tot de grenswaarden bij elkaar worden opgeteld, maar met elkaar worden vermenigvuldigd.

In de eerste plaats merken wij op, dat de door KKC bedoelde schokeffecten niet door de formule veroorzaakt worden.

Voorzover dergelijke effecten zich bij de regeling over 1981 t/m 1983 voordeden, zijn deze voortgevloeid uit de methode voor het bepalen van de ontvankelijkheid van bladen voor de regeling (het hanteren van twee afzonderlijke grenswaarden). Derhalve kunnen deze mogelijke effecten ook niet door de formule opgevangen worden. Zoals uit het voorgaande moge worden afgeleid, hebben wij getracht bedoelde mogelijke schokeffecten langs een andere, betere weg op te vangen, nl. door zowel bij het bepalen van de ontvankelijkheid als bij het berekenen van uitkeringen dezelfde grenswaarden in dezelfde onderlinge samenhang te hanteren. Een door KKC beoogde multiplicatieve formule als ontvankelijkheidsmethode zou naar ons oordeel bovendien complexer werken dan de thans door ons aanbevolen methode.

In een reactie op de ontwerp-versie van dit advies vroeg de NNP in hoeverre bij de vaststelling van de

grenswaarde voor de verspreidingsdichtheid op 0,44 rekening is gehouden met het effect van samenlezers. Het betreft hier het aantal lezers dat niet als abonnee is geregistreerd, maar dat wel door de acquisitie bij de verspreidingsdichtheid wordt opgeteld en als verkoopgegeven wordt gehanteerd. Wij menen dat het allereerst de vraag is of de aanwezige gegevens, die noodzakelijk zouden zijn om dit effect in de beschouwing te betrekken, geschikt en voldoende betrouwbaar zijn. Daarnaast zijn wij ons ervan bewust dat het steeds tot de mogelijkheden behoort in een regeling als de onderhavige verdergaande verfijningen en nuanceringen aan te brengen. Het is naar onze mening echter evenzeer de vraag of het steeds blijven nastreven van verdergaande perfektionering een goede zaak is. Zeker wanneer dat tot steeds gedetailleerder regelgeving zou leiden. Wij zijn van oordeel dat een goede regeling altijd een compromis vormt tussen een zo goed mogelijk aansluiten bij de realiteit enerzijds en een zo goed, duidelijk en doorzichtig mogelijke uitvoerbaarheid anderzijds. Het meerekenen van het effect, zoals dat door de NNP wordt gesignaleerd, zou onzes inziens op gegevens berusten die twijfel aan de betrouwbaarheid en de relevantie kunnen oproepen. Daardoor zou het voorstel van de NNP bedoelde uitvoerbaarheid ook niet ten goede komen.

2. Definitie verspreidingsdichtheid

In de eerste plaats adviseren wij, ter voorkoming van misverstanden, de naam 'spreidingsdichtheid' te vervangen door 'verspreidingsdichtheid'. Deze aanduiding past meer bij de betekenis van dit begrip.

In de tweede plaats wijzen wij erop, dat wij de definitie van dit begrip, evenals overigens de definitie van 'betaalde oplage', steeds zover mogelijk hebben willen laten aansluiten bij de jaarlijks door het Cebuco verzamelde en gepubliceerde gegevens op dit gebied. Zoals wij ook in ons advies d.d. 4 september 1984 over de voorbereiding van de regelingen over 1982 en 1983 hebben opgemerkt, achten wij een dergelijke aansluiting mede van belang, omdat daarmee een betere controle mogelijk wordt op de door dagbladen in het kader van de compensatieregeling ingediende oplage- en verspreidingsgegevens. Als gevolg van het feit, dat het Cebuco vanaf 1984 de peildatum voor het vaststellen van de verspreiding van de betaalde oplage per nodaal gebied gewijzigd heeft in de tweede dinsdag in september, hebben wij de definitie dienovereenkomstig aangepast.

Een verdere aanpassing van deze definitie vloeit voort uit het feit, dat eerder bij de uitvoering van de regeling over 1982 en 1983 een misverstand is gerezen over de vraag, op welke gebieden precies het in de definitie genoemde 85%-criterium van toepassing is. Hoewel dat misverstand bij de uitvoering opgelost kon worden, lijkt het ons terwille van de duidelijkheid beter de definitie op dit punt aan te scherpen.

3. Redactionele zelfstandigheid van dagbladen

Een belangrijke voorwaarde voor het verkrijgen van een compensatie-uitkering was bij de regeling over 1982 en 1983, dat de personele kosten van de eigen redactie van de daarvoor in aanmerking komende dagbladen over die jaren tenminste 30% hebben bedragen van de totale personele redactiekosten van het desbetreffende dagblad (art. 2, eerste lid onder c, van de Compensatieregeling voor dagbladen over 1982 en 1983). Blijkens de toelichting bij deze voorwaarde vloeit de voorwaarde voort uit het oogmerk van de compensatieregeling, redactioneel zelfstandige dagbladen te steunen.

Bij de regeling over 1981 was een voorwaarde op dit gebied gesteld die meer direkt bij dat oogmerk aansloot, nl. door de eis dat de voor de regeling in aanmerking komende dagbladen voor tenminste 40% door de eigen zelfstandige redactie vervaardigd worden. Bij de uitvoering van de regeling over 1981 zagen wij ons evenwel geplaagd voor het probleem, dat het begrip 'eigen redactionele inhoud' nauwelijks kon worden gekwantificeerd en daardoor moeilijk kon worden geverifieerd. Vandaar dat bij de regeling over 1982 en 1983 op ons advies gekozen werd voor vervanging van deze voorwaarde door genoemd alternatief in de kostensfeer, dat als beter kwantificeerbaar criterium heeft gefunctioneerd.

Toch blijven wij het betreuen, dat een meer bij de doelstelling van de regeling aansluitend criterium op dit gebied – waaraan wij de voorkeur blijven geven – moeilijk toepasbaar is gebleken door het ontbreken van een operationalisering van het begrip 'eigen redactionele inhoud'. Met het oog hierop zullen wij binnenkort met uw instemming aan het Persinstituut een opdracht verlenen voor nader onderzoek, teneinde een operationeel instrument op dit gebied beschikbaar te krijgen.

Omdat de resultaten van het door ons beoogde onderzoek niet op korte termijn beschikbaar kunnen zijn, adviseren wij voor de uitvoering van de regeling over 1985 de genoemde voorwaarde, die bij de regeling over 1982 en 1983 niet onredelijk heeft gefunctioneerd, te handhaven. Wel hebben wij in de ontwerp-regeling over 1985 de bedoeling van deze voorwaarde nader toegelicht. Deze toelichting vloeit voort uit een interpretatieprobleem dat zich bij de uitvoering van laatstgenoemde regeling op het gebied van deze voorwaarde heeft voorgedaan (zie ons advies d.d. 22-11-1985 over de uitvoering, par. 3.2). Bovendien is het bij de uitvoering over 1982 en 1983 wenselijk gebleken het begrip 'eigen redactie' te verduidelijken.

Reagerend op het ontwerp van dit advies stelde de NNP dat de voorwaarde ten aanzien van de redactionele zelfstandigheid, zoals wij die adviseren, vooral geldt jegens edities onder eigen kop. Zij tekende daarbij aan dat in de praktijk juist kopbladen de grootste concurrenten zijn van de meermalen per week verschijnende betaalde nieuwsbladen en attendeerdedaarmee met nadruk op de in haar visie ongelijke behandeling van media, die in de lokale of regionale thuismarkt dezelfde functie hebben. Wij stellen hier echter tegenover dat de voorwaarden zoals wij die in ons advies stellen aan redactionele zelfstandigheid, waaronder bijvoorbeeld de voorwaarde gesteld aan de redactiekosten, juist beogen te voorkomen dat de door de NNP bedoelde "kopbladen" in aanmerking komen voor de compensatieregeling.

In zijn reactie op het ontwerp-advies gaf het NDP-bestuur ons in overweging bij de toerekening van de gemeenschappelijke redactiekosten aan de onderscheiden dagbladexploitaties in eerste instantie uit te gaan van een basisbedrag aan redactionele kosten benodigd voor het vervaardigen van een rompkraant, waarna de toerekening van de resterende redactiekosten naar rato van de oplage kan geschieden.

Wij kunnen in deze fase zonder nader onderzoek niet beoordelen of deze suggestie bruikbaar is. Derhalve adviseren wij deze niet toe te passen in het kader van de regeling over 1985. Wel hebben wij het EIT inmiddels gevraagd de suggestie te betrekken in het onderzoek ter voorbereiding van de regeling over 1986.

4. Rente op vreemd vermogen; rentebaten; afschrijvingen

Bij de voorbereiding van de regelingen over 1981, 1982 en 1983 legden wij u de aanbeveling voor, bij de berekening van exploitatieresultaten rekening te houden met rente op vreemd en eigen vermogen en met rentebaten. Wat betreft de rente op eigen vermogen adviseerden wij u toe te staan dat een bedrag gelijk aan 6% van het eigen vermogen als kosten zouden mogen worden opgevoerd, als vergoeding voor het gebruik van eigen vermogen. Daarmee beoogden wij te voorkomen, dat het beleid van exploitaties wordt afgestraft, bij de financiering van hun activiteiten zoveel mogelijk gebruik te maken van eigen in plaats van vreemd vermogen. Wij namen daarbij het feit in aanmerking, dat het eigen vermogen in een onderneming een onmisbare produktiefactor vormt en dat een redelijke beloning van deze produktiefactor, evenals van bijvoorbeeld geleend geld, arbeidskosten en diensten van derden, tot het noodzakelijke kostenpakket van een onderneming behoort. In afwijking van deze aanbevelingen besliste u bij de invoering van de regelingen, niet toe te staan een vergoeding voor het gebruik van eigen vermogen als kosten op te voeren bij het berekenen van het exploitatieresultaat. Aan uw beslissing op dit gebied lag de opvatting ten grondslag, dat een als normaal te beschouwen bedrijfsrisico, in casu kapitaalverschaffing als onderdeel van het eigen vermogen, niet op de gemeenschap zou dienen te worden afgewenteld door dit als kosten op te voeren bij het aanvragen van compensatie-uitkering.

Dientengevolge werd bij het berekenen van exploitatieresultaten in het kader van de regelingen over 1981, 1982 en 1983 alleen met rente op vreemd vermogen en rentebaten rekening gehouden. In de regeling over 1981 werd daartoe als maatstaf voor het toerekenen van het saldo van werkelijk betaalde en werkelijk ontvangen rente, de omzet van de concernonderdelen gehanteerd. In de regelingen over 1982 en 1983 werden de richtlijnen op dit gebied aangepast naar aanleiding van de eerste ervaringen met de toepassing daarvan. Volgens die gewijzigde richtlijnen dienden vermogenskosten (het saldo van werkelijk betaalde en werkelijk ontvangen rente) aan de onderdelen van een onderneming respectievelijk concern te worden toegerekend naar rato van het beslag dat de exploitatie van het dagblad legt op het vermogen van de onderneming respectievelijk het concern. De toepassing van deze bepaling van de richtlijnen en met name het begrip 'vermogensbeslag' gaf bij aanvragers tot verschillende benaderingswijzen aanleiding. Met het oog daarop werd bij de uitvoering van de regelingen besloten het saldo van de rentekosten en -baten zoveel mogelijk toe te rekenen naar verhouding van de in de dagbladexploitatie begrepen afschrijvingen ten opzichte van de totale bedrijfs- c.q. concernafschrijvingen. Overigens bleken de hier genoemde verschillende toerekeningswijzen in effect nauwelijks wezenlijk van elkaar te verschillen.

Zoals ook in het eerder genoemde KKC-rapport over de evaluatie van deze regelingen is opgemerkt, gaf tevens de behandeling van de rentebaten bij bladen aanleiding tot kritiek. Volgens de regeling werden deze in mindering gebracht van rentekosten. Waar per saldo een rentebate resteerde, werd deze geheel of gedeeltelijk op het exploitatieverlies van het betrokken dagblad in mindering gebracht, hetgeen door enkele bladen als onredelijk werd ervaren. Die bladen brachten daarbij naar voren dat de aanwezigheid van rentekosten of -baten sterk afhankelijk kan zijn van in het verleden genomen beslissingen en dat deze als zodanig niet zonder meer betrokken zouden kunnen worden op de jaarlijkse exploitatie. Geringe investeringen in het verleden en fusies met vermogende bedrijven, zijn voorbeelden van situaties waarin rentebaten kunnen ontstaan die de rentekosten (verre) overschrijden. Bij sommige dagbladen kan dat ertoe leiden dat het toegerekende rentesaldo positief is, ofschoon zij door reeds jarenlange verlieslijdende posities aanzienlijke vermogenstekorten opgebouwd kunnen hebben. Voorzover de financiering van deze vermogenstekorten uit het eigen vermogen van vennootschappen of concerns heeft plaatsgevonden, konden de kosten daarvan niet in het kader van de compensatieregeling in beschouwing worden genomen.

Met het oog hierop zijn wij op zoek gegaan naar alternatieven voor deze toerekeningswijzen die zover mogelijk aan deze bezwaren tegemoet zouden kunnen komen, maar die tevens ons streven naar vereenvoudiging van de regeling niet al te zeer zouden doorkruisen. Hieraan zal naar verwachting het beste kunnen worden voldaan door het alternatief volgens welke zowel de rentekosten als de rentebaten buiten beschouwing worden gelaten, maar dat wel voorziet in het meerekenen van een op annuïteitenbasis berekende afschrijving en rente over het geïnvesteerde vermogen in gebouwen en persen. Het rentepercentage zou kunnen worden bepaald op 6%, mede gelet op het percentage dat thans op de kapitaalmarkt wordt gehanteerd voor lange termijnfinanciering. Op deze wijze kunnen toerekeningsproblemen in de sfeer van de rentekosten en -baten worden vermeden. Niet alleen wordt de hoogte van rentekosten en rentebaten in belangrijke mate bepaald door toevallige omstandigheden die geen rechtstreeks verband houden met de exploitatiekosten van dagbladen, maar bovendien is de toerekening van deze kosten en baten aan de onderscheiden exploitatie-eenheden van een vennootschap of concern een vrij willekeurige zaak. Het door ons ontwikkelde alternatief heeft het voordeel dat de exploitatiekosten van alle dagbladen op vergelijkbare basis worden gebracht, terwijl voorts recht gedaan wordt aan de specifieke exploitatiepositie van elk blad. Dit alternatief komt ook de eenvoud in de uitvoering van de regeling ten goede. Naast deze overwegingen is voor onze keuze van de rentemethodiek vooral beslissend geweest, dat deze methodiek ertoe leidt dat een betere grondslag wordt gehanteerd voor de berekening van de comparatieve nadelen in het aanbieden van redactionele tekst, welke nadelen de compensatieregeling beoogt te compenseren. Daar komt nog bij dat de methodiek – gezien de maximum-compensatie van 75% van het feitelijk geleden verlies – er niet toe zal leiden dat de compensatie-uitkering het feitelijk verlies (zonder daarin rente op eigen vermogen te calculeren) zal overtreffen en derhalve geen vergoeding voor het gebruik van het eigen vermogen zal inhouden.

Verder adviseren wij bij de berekening van de afschrijving op gebouwen evenals bij de afschrijving op persen, uit te gaan van de aktuele waarde en de levensduur.

Bij de regelingen over 1982 en 1983 werden de afschrijvingen op gebouwen berekend op basis van de historische waarde en de levensduur, zulks in tegenstelling tot de afschrijvingen op persen, waarvan de berekeningen reeds op basis van aktuele waarde en de levensduur geschieden. Zowel bij de uitvoering van de regeling als bij het door KKC uitgevoerde evaluatie-onderzoek is gebleken dat de aktuele waarde als basis voor de afschrijving op gebouwen, meer aansluit bij de eigen afschrijvingspraktijken van uitgevers. Daarnaast zou toepassing van de aktuele waarde kunnen voorkomen dat in geval van overgang van oude naar nieuwe

gebouwen trendbreuken in de resultatenverantwoording ontstaan. Bovendien achten wij de actuele waarde als basis voor de afschrijving op gebouwen consequenter in het licht van het feit, dat de afschrijving op de drukpersen reeds dienovereenkomstig geschiedt. Een dergelijke analogie sluit aan bij de steeds meer in de praktijk voorkomende omstandigheid, dat een niet onbelangrijk deel van de gebouwen uit de hallen bestaat waarin de drukpersen opgesteld staan. Vervanging van de drukpersen leidt in vele gevallen ook ertoe dat die hallen volledig vernieuwd moeten worden.

In zijn reactie op het concept-advies gaf het NDP-bestuur aan, van mening te zijn dat de door ons geadviseerde afschrijvingsmethodiek mogelijkheid zou bieden tot een zekere mate van willekeur in de calculatie van de afschrijvingen. Naar het oordeel van de NDP zou dit kunnen worden tegengegaan door bij het bepalen van de actuele waarde uit te gaan van objectieve criteria. Het vinden van dergelijke algemeen geldende, objectieve maatstaven lijkt ons vooralsnog een moeilijke zaak. Zolang deze nog niet beschikbaar zijn kan naar onze mening voor het bepalen van de afschrijvingen in eerste instantie aansluiting worden gezocht bij de feitelijk door de ondernemingen gehanteerde methodiek. Bij de uitvoering van de regeling en met name bij de controle van de gegevens die in het kader van de aanvragen worden verstrekt, zal kritisch op de gehanteerde methodiek worden toegezien. Indien dat in individuele gevallen noodzakelijk mocht blijken, zal de betrokken onderneming worden verzocht de methode ter bepaling van de afschrijvingen nader te motiveren.

5. Drukken en verzendklaar maken

De in de regeling over 1982 en 1983 gehanteerde richtlijnen betreffende de kosten van het drukken en verzendklaar maken, zijn tot stand gekomen na uitgebreide analyse en afweging van een aantal denkbare alternatieven. De uiteindelijk gekozen richtlijnen beoogden meer rekening te laten houden met het feit, dat de dagbladrukkerij tot de bedrijven met een dagseizoen gerekend kan worden. Het productie-apparaat, waarin de drukpers centraal staat, heeft nl. een capaciteit die zodanig is dat binnen een beperkte tijd van de dag het hoofdproduct moet worden geproduceerd. Deze tijd wordt aangeduid als 'spitsperiode'. Het vervaardigen van een hoofdproduct gedurende de spitsperiode heeft soms tot gevolg dat gedurende een aantal uren per dag de technische installatie niet in gebruik is. Deze overcapaciteit wordt vaak verkleind door de uitgave van produkten met een tijdstip van productie buiten de spitsperiode. Aanwending van de technische installatie voor productie buiten de spits is ook aantrekkelijk uit kostenoverwegingen. De vaste kosten van het productie-apparaat drukken in eerste instantie op de aanwending ervan binnen de spitsperiode. Bij productie buiten de spits op meer permanente basis, b.v. door de uitgave van een huis-aan-huisblad, kunnen de vaste kosten van het deel van de overcapaciteit dat hierdoor wordt teruggedrongen, aan deze uitgave worden toegerekend.

Bij het vervaardigen van de richtlijnen op dit gebied hebben we er steeds naar gestreefd, te komen tot een aanvaardbare verdeling van de kosten, op zodanige wijze dat de kosten van de overcapaciteit aan de hoofdactiviteit worden toegerekend.

Daartoe werd een toerekeningswijze van de drukkosten ingevoerd op basis van een tarief gebaseerd op een "normale" bezetting in unit-uren gelijk aan het gemiddelde van de laatste vijf jaar, met een toerekening van de kosten van de seizoensmatige overcapaciteit aan de hoofdactiviteit.

In het eerder genoemde evaluatierapport van KKC wordt melding gemaakt van kritiek van uitgevers op de toerekeningswijze. Deze kritiek richt zich met name op het hanteren van een 'normale' bezetting, alsmede op het aangebrachte onderscheid tussen spits en niet-spits productie. Het hanteren van een 'normale' bezetting heeft een aantal praktische problemen opgeroepen, veelal veroorzaakt door het ontbreken van nadere gegevens over de gemiddelde bezetting van de persen over de afgelopen vijf jaar. Dat gemiddelde was als standaard genomen in de veronderstelling dat dit redelijk zou overeenkomen met de prognose ten tijde van de investeringsbeslissing. Het onderscheid tussen bladen die in de spits en bladen die buiten de spits gedrukt worden gaf praktische problemen onder meer in gevallen waarin sprake was van meer dan één dagblad dat op dezelfde drukpers werd geproduceerd. In die gevallen werd aangenomen dat één van die dagbladen, de grootste, de capaciteit heeft bepaald en derhalve de kosten van overcapaciteit zou moeten dragen die door de andere dagbladen niet wordt benut. Daartegen werd evenwel aangevoerd dat de geprojecteerde capaciteit vaak een resultante is van de belangenafweging voor alle daarmee te vervaardigen bladen. Mede met het oog op deze bezwaren hebben wij in overleg met het EIT gezocht naar een meer aanvaardbaar en tegelijk eenvoudiger toe te passen systeem voor de bepaling van drukkosten.

Het systeem dat wij dientengevolge in dit advies aanbevelen, voorziet in richtlijnen waarin de 'normale' bezetting wordt bepaald als het gemiddelde capaciteitsbeslag gedurende de laatste drie jaar, in plaats van vijf jaar. Voorts is rekening gehouden met de gevallen waarin meerdere dagbladen op één drukpers worden vervaardigd. Daarbij wordt ervan uitgegaan dat elk dagblad de gelijktijdige capaciteit in zijn volle omvang gedurende een voor elk blad specifieke eigen lengte van de spitsperiode benut. Dientengevolge wordt voor elk dagblad eenzelfde tarief per benut spitsuur gehanteerd. Deze benadering achten wij realistischer en eenvoudiger dan de benadering, die ervan uitgaat dat in die gevallen één dagblad de capaciteit heeft bepaald en derhalve de kosten van overcapaciteit moet dragen.

In haar commentaar op het ontwerp-advies zegt de NNP van mening te zijn, dat bij de berekening van de drukkosten overcapaciteit geheel buiten beschouwing dient te worden gelaten. Naar het oordeel van deze organisatie vormt de steeds toenemende drukcapaciteit één van de grootste problemen in de wereld van de gedrukte media. Van de door ons beoogde berekening van de drukkosten gaat – aldus de NNP – geen remmende invloed uit op de ontwikkeling van overcapaciteit en deze organisatie is daarbij van mening dat daarmee zelfs een zekere premie op overcapaciteit mogelijk wordt gemaakt.

Deze opvatting kunnen wij niet onderschrijven. Zoals in het voorgaande reeds is opgemerkt, dient een drukpers een zodanige capaciteit te bezitten, dat het dagblad dat het grootste beslag legt op de pers ook metterdaad daarop kan worden gedrukt. Dit dagblad is derhalve verantwoordelijk voor de capaciteit van de pers. In onze visie is het logisch de kosten van de onvermijdelijk daaruit voortvloeiende overcapaciteit toe te rekenen aan dit dagblad. Bij het buiten beschouwing laten van de overcapaciteit zou naar ons oordeel geen rekening worden gehouden met het typisch eigen karakter van de benutting van de pers. Zo vragen het

streven naar kwaliteit van het produkt en het oogmerk aktueel belangrijk nieuws nog mee te nemen een zo laat mogelijke sluitingstijd van de redaktionele toevoer en dus bij gegeven verschijningstijd een korte produktietijd.

Ten aanzien van de mening van de NNP dat met de toerekeningsmethodiek een zekere premie op overcapaciteit zou worden gegeven, merken wij op dat aan dagbladen kosten van overcapaciteit worden toegerekend op basis van de gemiddelde bezetting van de afgelopen drie jaren. Dit impliceert dat voor ten minste een aanzienlijk deel van deze drie jaren al geen nuttige aanwending van de overcapaciteit gezocht moet zijn, wil een uitgever de kosten van een dagblad in de aan ons bestuur voor te leggen calculatie substantieel kunnen vergroten. Gezien de beperking van de compensatie-uitkeringen tot ten hoogste 75% van de geleden verliezen komt deze veronderstelling ons als onwaarschijnlijk voor. Indien de toerekeningsmethodiek een zekere premie op overcapaciteit zou geven, zouden uitgevers kunnen besluiten de overcapaciteit in mindere mate te gaan benutten met de produktie van huis-aan-huisbladen. Dit is in tegenspraak met de in de praktijk veel voorkomende benutting van overcapaciteit met de produktie van onder meer huis-aan-huisbladen. Wij zijn voorts van oordeel dat de compensatieregeling geen stimulerende invloed heeft op de omvang van de produktiecapaciteit. De keuze van de produktiecapaciteit wordt immers bepaald door geheel andere overwegingen dan die van de compensatieregeling.

6. De hoogte van de mee te rekenen totale verliezen

Bij de regelingen over 1981 t/m 1983 is als grondslag voor de berekening van de uitkeringen onder meer genomen 75% van het totaal van de geleden verliezen van alle verlieslijdende bladen die voor de regelingen in aanmerking kwamen. Naast deze grens werd de hoogte van de uitkeringen bepaald onder meer ook door de voorwaarde, dat elk afzonderlijk blad een compensatiebedrag zou kunnen ontvangen ten hoogste gelijk aan 75% van het geleden verlies van het desbetreffende blad.

Deze beide grenzen van 75% werden gesteld vooral om te voorkomen, dat de regeling de prikkel bij bladen, te streven naar een rendabele exploitatie, zou wegnemen. Bij de voorbereiding van de regeling over 1985 hebben wij ons afgevraagd, of het nog langer wenselijk is de 75%-grens van het totaal van de geleden verliezen als berekeningsgrondslag te handhaven naast de 75%-grens voor het afzonderlijke compensatiebedrag per blad.

Bij de invoering van de regeling werd op basis van de toen beschikbare gegevens verwacht, dat het loslaten van de 75%-grens voor de som van de verliezen ertoe zou leiden, dat de hoogte van uitkeringen in sterkere mate bepaald zou worden door de randvoorwaarde, dat elke uitkering niet hoger mag zijn dan 75% van het afzonderlijke verlies. De compensatieformule zou dan in mindere mate de hoogte van de desbetreffende uitkeringen bepalen. Overigens is de hoogte van de uitkeringen tevens beïnvloed door de budgettaire grens van de regeling van f 15 mln. per jaar.

Volgens berekeningen van het EIT op basis van recentere gegevens zou een verhoging van 75% naar 100% van de som van de verliezen tot een slechts geringe bevoordeling van de meest verlieslijdende bladen leiden.

Met het oog op deze naar verwachting marginale verschillen, alsmede uit het oogpunt van vereenvoudiging van de regeling, zijn wij tot de conclusie gekomen dat handhaving van de 75%-grens voor de som van de verliezen niet langer aanbeveling verdient. Op grond daarvan adviseren wij 100% van de som van de verliezen als berekeningsgrondslag van de uitkeringen te hanteren. Wij menen evenwel dat de voorwaarde, dat elk afzonderlijk blad geen hogere uitkering kan ontvangen dan 75% van het door dat blad geleden verlies, in de regeling gehandhaafd dient te worden.

7. Toerekening van advertentie-opbrengsten

In de compensatieregeling over 1982 en 1983 waren voor de toerekening van advertentie-opbrengsten in beginsel de volgende situaties voorzien.

1. Indien een advertentie in één blad wordt geplaatst kunnen de opbrengsten daarvan direkt aan dit blad worden toegerekend.
2. a. In de situatie dat een advertentie op vrijwillige basis wordt geplaatst in een combinatie van dagbladen, geschiedt dit tegen een combinatietarief. De toerekening van de advertentie-opbrengsten in deze situatie gebeurde bij de uitvoering van de regeling over 1982 en 1983 via een formule, die de opbrengsten volgens het combinatietarief verdeelde naar verhouding van de tarieven voor afzonderlijke plaatsing in de respectievelijke dagbladen.
b. Op grond van ervaringen die waren opgedaan met de uitvoering van de regeling over 1981, was in dit verband voor de situatie waarin gegevens die voor deze formule noodzakelijk zijn, ontbreken, geopteerd voor een alternatieve formule die de opbrengsten toerekende op basis van het gemiddelde van de onder 2a bedoelde verhoudingen.
3. a. Voor het geval dat een advertentie op vrijwillige basis wordt geplaatst in een combinatie van een dagblad en één of meerdere huis-aan-huisblad(en) geschiedt dit eveneens op basis van een combinatietarief. In de compensatieregeling over 1982 en 1983 was ervoor gekozen via een formule van het combinatietarief dat deel aan het desbetreffende dagblad toe te rekenen dat gelijk is aan het tarief bij afzonderlijke plaatsing in het dagblad.
b. Ook bij deze vrijwillige combinatie dagblad en huis-aan-huisblad(en) bestond de mogelijkheid van toerekening van advertentie-opbrengsten via een alternatieve methodiek.
4. Tot slot was in de richtlijnen bij de regeling over 1982 en 1983 voor de toerekening van de advertentie-opbrengsten nog voorzien in de situatie van een verplichte advertentieplaatsing in een combinatie van dagbladen. Omdat in een dergelijke situatie geen tarieven bij afzonderlijke plaatsing in één van de bladen bekend zijn – afzonderlijke plaatsing is immers niet mogelijk – dienden de opbrengsten van deze advertenties te worden toegerekend naar rato van de afzonderlijke betaalde oplagen van de betrokken dagbladen.

Bij de uitvoering van de compensatieregeling over 1982 en 1983 bleek dat bij vrijwillige gecombineerde plaatsing van advertenties in meerdere dagbladen, slechts één dagblad voldoende gegevens voorhanden

had om de onder 2a bedoelde berekening te kunnen uitvoeren.

Op grond hiervan zijn wij van mening dat ten behoeve van de regeling over 1985 de onder 2a beschreven toerekeningsmethodiek uit de richtlijnen kan worden weggelaten. In, waarschijnlijk in de komende jaren wederom slechts sporadisch voorkomende gevallen, kan naar ons oordeel dan gehandeld worden volgens methode 2.b.

Enige malen werd ons in dit verband gesuggereerd om de toerekening bij vrijwillige combinatieplaatsingen in meerdere dagbladen noch op basis van 2a noch op basis van methode 2b te doen geschieden, maar naar rato van de betaalde oplagen van de betrokken dagbladen. Dit zou overeenkomen met de hiervoor onder 4. genoemde richtlijn voor de toerekening van de opbrengsten in de situatie van een verplichte advertentieplaatsing in een combinatie van dagbladen. De door ons gehanteerde methodiek zou leiden tot een te hoge toerekening aan kleinere dagbladen, daar het tarief in relatie tot de oplage bij kleinere oplagen hoger is dan bij grotere oplagen. Deze constatering is op zich juist, evenals de constatering dat het juist het blad met de hoge oplage is waardoor de adverteerder wordt aangetrokken, terwijl in het blad met de lagere oplage uitsluitend wordt doorgeplaatst vanwege het gunstige combinatietarief. Naar onze mening kan echter evenzo worden geconcludeerd, dat de dagbladen met een kleinere oplage juist het meeste profijt trekken van de mogelijkheid van combinatieplaatsingen. Op grond van deze overweging zien wij geen reden de genoemde suggesties te volgen en onze hierboven genoemde aanbeveling ter zake aan te passen.

Bij de uitvoering van de compensatie-regeling over 1982 en 1983 bleek verder dat de hiervoor onder 1. tot en met 4. genoemde richtlijnen niet in voldoende mate een bevredigende oplossing boden voor die situaties waarin advertenties geplaatst worden in een verplichte combinatie van een dagblad met een huis-aan-huisblad. Voor voorkomende gevallen is tijdens de uitvoering gekozen voor de benadering van een theoretisch zelfstandig tarief voor de desbetreffende advertenties. Deze theoretische tariefsbepaling bleek voor deze gevallen weliswaar tot een bevredigende oplossing in de toerekeningsproblematiek te leiden, maar toch onvoldoende aangrijpingspunten te bieden voor het formuleren van een generieke richtlijn. De theoretische tariefsbepaling had immers plaatsgevonden op basis van situatie-gebonden gegevens.

Op grond van genoemde argumenten concludeerden wij dat een individuele benadering in de toekomst de beste resultaten tot gevolg zou hebben. Bovendien dient naar onze mening immers bedacht te worden dat een generieke richtlijn voor verplichte combinatieplaatsingen in zowel een dagblad als een huis-aan-huisblad, evenals dat bij de toerekening van advertentie-opbrengsten bij verplichte combinaties van dagbladen het geval is, alleen gerealiseerd zou kunnen worden op basis van verschijningsfrequenties en oplagen. Gezien de op een aantal punten fundamenteel andere functie van het huis-aan-huisblad verdient het naar onze mening geen aanbeveling de oplage van het huis-aan-huisblad zonder meer op dezelfde wijze te beoordelen als die van het dagblad.

Op grond van het bovenstaande zijn wij van oordeel dat in voorkomende gevallen, bij de toerekening van advertentie-opbrengsten bij verplichte combinatieplaatsingen in een dagblad en één of meerdere huis-aan-huisbladen, gekozen dient te worden voor een individuele benadering. In onze visie dient bij deze individuele benadering uitgangspunt te blijven dat verstrekte kortingen op combinatietarieven niet afgewenteld worden op de inkomsten van de dagbladen.

Wij adviseren derhalve de richtlijnen voor de compensatieregeling over 1985 dienovereenkomstig aan te passen.

In haar eerdergenoemde reactie op het ontwerp-advies stelt de NNP problemen te hebben met de door ons gehanteerde koppeling van het dagblad aan een huis-aan-huisblad. Naar het oordeel van deze organisatie is het effect van het huis-aan-huisblad, dat voor de lokale adverteerder het "gat" in de verspreidingsdichtheid wordt gedicht door de aanvullende huis-aan-huisverspreiding, zodat de facto een 100% verspreiding het gevolg zou zijn. Dagbladen zijn, aldus de NNP, op die wijze in staat het negatieve effect van een lage verspreidingsdichtheid op te heffen en beter te concurreren op de lokale en regionale advertentiemarkt. De NNP zegt hierin een fundamentele tegenstrijdigheid te constateren met het uitgangsprincipe van de compensatieregeling en stelt bezwaar te hebben tegen het hanteren van het begrip "verspreidingsdichtheid", conform onze methodiek, indien de genoemde aanvullende verspreiding buiten beschouwing wordt gelaten. Zij verklaarde het zuiverder te achten wanneer aan de voorwaarde voor ontvankelijkheid wordt toegevoegd, dat de koppeling van een dagblad met een huis-aan-huisblad tegen een speciaal gereduceerd tarief, niet toegestaan is. Dan zou volgens de NNP in ieder geval het prijsaspect in de concurrentieverhouding vervallen.

De NNP zegt op grond van vorengenoemde overwegingen bezwaar te maken tegen de door ons beoogde toerekeningsmethodiek van advertentie-opbrengsten uit combinatietarieven van dagbladen en huis-aan-huisbladen. De NNP ziet hierin een onaanvaardbare incongruentie met de grondslagen waarop de compensatieregeling is gebaseerd.

Ten aanzien van de 100% verspreidingsdichtheid merken wij op dat de toename van de verspreidingsdichtheid door het verspreiden van een huis-aan-huisblad over het algemeen eenmaal per week zal voorkomen. De stelling dat daardoor een 100% verspreidingsdichtheid wordt bereikt, is dus overtrokken (een 'dagbladweek' bestaat uit zes dagen). Wij zien vooralsnog geen mogelijkheid de verspreidingsdichtheid van een blad te corrigeren voor het verspreiden van een huis-aan-huisblad, temeer daar betrouwbare gegevens over oplage en verspreiding van huis-aan-huisbladen veelal ontbreken. Het stellen van voorwaarden aan combinatietarieven om voor de compensatieregeling in aanmerking te kunnen komen levert problemen op. In de huidige regeling komen kortingen op het combinatietarief voor rekening van het huis-aan-huisblad. Het dagblad krijgt dan hetzelfde tarief doorberekend als bij enkelvoudige plaatsing van de advertentie. In die zin wordt de concurrentiepositie van het dagblad door de compensatieregeling niet versterkt.

Het bezwaar tegen de toerekeningsmethodiek van advertentie-opbrengsten uit combinatietarieven van dagbladen en aangekoppelde huis-aan-huisbladen is gezien het bovenstaande niet terecht. Wij merken hierbij op dat juist op voorstel van de NNP in het verleden en derhalve ook in de huidige regeling de

toerekeningsmethodiek zo aangepast is, dat bij een combinatietarief het dagblad hetzelfde tarief doorberekend krijgt als bij plaatsing van de advertentie in alleen het dagblad.

Evenals in het verleden wijst de NNP terecht op de concurrentiesituatie waarbij dagbladen, door middel van huis-aan-huisbladen, proberen nieuwsbladen uit de markt te dringen. Deze situatie kan naar onze mening echter niet bestreden worden door detailaanpassingen in de compensatieregeling. Het is ook niet zo dat deze situatie door de compensatieregeling wordt veroorzaakt. Zij bestaat immers al jaren. Wel is het mogelijk dat in een beperkt aantal concrete situaties de compensatieregeling de tegenstellingen enigszins versterkt. Wij zien, alles afwegende, onvoldoende redenen aanwezig die een aanpassing van onze hiervoor weergegeven aanbevelingen ter zake zouden rechtvaardigen. Dit laat evenwel onverlet dat wij blijven openstaan voor concrete suggesties gericht op verdere verbetering van het verspreidingsdichtheids-criterium respectievelijk van de toerekening van gezamenlijke advertentie-opbrengsten.

8. Papierverbruik redactionele pagina's

De hoogte van een compensatie-uitkering wordt mede bepaald door de waarde van het aantal kilogrammen verbruikt papier voor redactionele tekst van het desbetreffende dagblad. In bijlage 3 bij de beschikking zijn richtlijnen gegeven voor de berekening van die waarde. Evenals dat bij de compensatieregeling over de jaren 1981 tot en met 1983 het geval was, wordt hierbij uitgegaan van papier van een bepaald vast gramsgewicht. Ook de correctie-mogelijkheid ten aanzien van verschillen in kolombreedte voor advertenties en redactionele tekst is in deze richtlijnen gehandhaafd.

Tijdens de uitvoering van de regeling over 1982 en 1983 werd bij een blad geconstateerd dat de publiciteit voor het eigen dagblad tot het redactionele deel van dat blad was gerekend. Gelet op het feit dat dit geval in de groep van aanvragende bladen op zichzelf stond, besloten wij de publiciteit voor het eigen dagblad niet mee te rekenen bij de berekening van het papierverbruik voor het redactionele gedeelte van dit dagblad. Om in de toekomst in dit opzicht misverstanden te voorkomen, zijn wij tot de conclusie gekomen dat het voorkeur verdient voor de regeling over 1985 aan de desbetreffende richtlijn een toelichting toe te voegen. Daarmee wordt overigens ook aangesloten bij de wijze waarop het Cebuco bij de verzameling van de bedrijfsgegevens ten behoeve van de Advertentie Statistiek Service te werk gaat. Bij deze gegevens wordt de publiciteit voor het eigen dagblad noch in het redactionele noch in het advertentie-deel van het blad begrepen.

9. Overige richtlijnen

In de compensatieregeling over 1982 en 1983 was als overige richtlijn opgenomen dat ten aanzien van incidentele kosten en opbrengsten per geval zou worden beslist of zij in de berekening van het exploitatieresultaat konden worden meegenomen. Tijdens de uitvoering van de regeling werden wij in dit kader geconfronteerd met een vraagstuk omtrent het hanteren van investeringsbijdragen ingevolge de Wet Investeringsrekening. In dit specifieke geval besloten wij de ontvangen investeringsbijdragen, naar rato van de afschrijvingsperiode van de investerings-aktiva waarvoor deze waren verkregen, ten bate van het resultaat te laten brengen. Ten behoeve van de compensatieregeling over 1985 menen wij dat deze gedragslijn gehandhaafd dient te worden. Daartoe hebben wij deze als richtlijn expliciet in de ontwerp-regeling opgenomen.

De ervaringen die wij tot op heden met de uitvoering van de compensatieregeling hebben opgedaan, leerden ons voorts dat de werkelijkheid soms situaties creëert waarin de regeling niet of niet in voldoende mate voorziet. Met het oog op dergelijke onvoorziene omstandigheden, die in principe zowel incidenteel als generiek van aard kunnen zijn, zijn wij van mening dat het aanbeveling verdient in de regeling voor 1985 een algemene voorziening op te nemen, die het mogelijk maakt in individuele gevallen de regeling aan te vullen. Wij hebben daartoe de bijgaande ontwerp-regeling gecompleteerd met de bepaling, dat de minister op advies van ons bestuur gerechtigd is op hetgeen in de regeling is gesteld aanvullingen te maken die, in die gevallen waarin de regeling niet voorziet of waarin de tekst van de regeling ontoereikend is, de geest van de regeling in stand houden.

10. Voorwaarden inzake project

In de compensatieregeling, zoals die tot nu toe over een drietal jaren heeft gefunctioneerd, is steeds de uitvoering, door de rechtspersoon die de uitkering zou ontvangen, van een project als voorwaarde gesteld. Een dergelijk project diende een samenhangend geheel van maatregelen en beleidslijnen te omvatten, die het dagblad na ontvangst en mede met behulp van de financiële steun in de komende jaren ten uitvoer beoogde te brengen en die gericht zijn op een structurele verbetering van de exploitatie-positie van het dagblad. Uit het reeds genoemde KKC-evaluatie-onderzoek kwam naar voren, dat deze voorwaarde een stimulerende werking heeft gehad op initiatieven die tot een verbetering van de exploitatie kunnen leiden. Het feit, dat er een project moest worden ingediend vormde vaak aanleiding een dergelijk project uit te werken en – voorzover in ruwe vorm reeds aanwezig – daarmee metterdaad te beginnen.

Daarentegen werden blijkens het onderzoek ook veel bezwaren tegen deze voorwaarde geuit, vooral met betrekking tot de evaluatie van de projecten, zoals die volgens de regeling is voorgeschreven. Het meten van veranderingsprocessen en het beoordelen van de werking van factoren die al dan niet tot een bepaald resultaat hebben geleid, worden in dat verband als problematisch ervaren. Daarnaast werd in het onderzoek gesignaleerd dat criteria voor een dergelijke evaluatie ontbreken. Bovendien zou het beoordelen van een project, wanneer dat een 'uitsnede' vormt uit een meerjarenprogramma, niet goed mogelijk zijn omdat de uitkomst van de evaluatie dan staat of valt met de uitkomst van het totaal van dat meerjarenprogramma. Zoals ook in de toelichting van de regeling is gesteld, zijn wij bij het beoordelen van een project uitsluitend nagegaan of dat project een project vormt als bedoeld in de desbetreffende bepaling van de regeling. Verder hebben wij bij aanvragers die reeds eerder uitkeringen ontvingen, tevens in aanmerking genomen de wijze waarop en de mate waarin het eerder ingediende project ten uitvoer was gebracht. Van een indringende bemoeienis met het bedrijfsbeleid was dan ook geen sprake. Wel onderkennen wij dat het ontbreken van criteria voor beoordeling en evaluatie van projecten een probleem vormt. Dergelijke, zo objectief mogelijke criteria zullen, naar het zich laat aanzien, vooralsnog ook niet beschikbaar komen. Afgezien daarvan hebben

wij ons naar aanleiding van ons tot dusver voorgelegde projecten in toenemende mate afgevraagd, of de voorwaarde van een project in feite nog langer past in de doelstelling van de regeling. De regeling beoogt compensatie te bieden voor in het verleden geleden verliezen, voorzover veroorzaakt door oplage in combinatie met geografische verspreiding. De voorwaarde van een project is erop gericht uitkeringen mede ten goede te laten komen aan maatregelen die veelal in de toekomst ten uitvoer worden gebracht.

Na afweging van de voordelen van en bezwaren tegen deze voorwaarde, zijn wij tot de conclusie gekomen dat het schrappen hiervan aanbeveling verdient. We hebben daarbij in aanmerking genomen dat verlieslijdende dagbladen in vrijwel alle gevallen uit zichzelf reeds maatregelen nemen gericht op structurele verbetering van de exploitatiepositie, zoals ons ook bij de uitvoering van de regeling is gebleken. Bovendien tekenen wij hierbij aan, dat de noodzaak tot het nemen van deze maatregelen voor bladen onverkort aanwezig blijft, gelet op het feit dat de compensatieregeling uitsluitend kan voorzien in uitkeringen tot een bedrag van ten hoogste 75% van het door het afzonderlijke blad geleden verlies.

De NNP meent daarentegen dat het schrappen van deze voorwaarde neerkomt op het accepteren van een continuering van de verliespositie van de desbetreffende dagbladen. Voor bedrijven met meer uitgaven zou volgens de NNP de zekerheid dat het verlies van de verlieslijdende titels toch tot maximaal 25% beperkt blijft, een zodanige dekking van onderbezetting vormen dat het permanente karakter van de compensatieregeling hierdoor zeer versterkt zou worden. Allereerst stellen wij hiertegenover dat de stelling van de NNP dat via de compensatieregeling het verlies van verlieslijdende bladen tot maximaal 25% beperkt blijft, onjuist is. De regeling voorziet in de mogelijkheid van compensatie tot maximaal 75% van afzonderlijke verliezen, d.w.z. dat dagbladen minimaal 25% van hun verliezen zelf moeten dragen. Afgezien van de hoogte van het eigen verlies is de omvang van de compensatie-uitkering ook afhankelijk van de aantallen overige compensatievragende dagbladen, de hoogte van hun verliezen en van de budgettaire grens van de regeling (f. 15 mln.). Zo werd als gevolg van deze factoren bij de regeling over 1981 in totaal 59,2% van de totale verliezen van compensatie-ontvangende dagbladen gecompenseerd. Bij de regeling over 1982 en 1983 bedroegen deze percentages 55,7 respectievelijk 59,5%. Over 1981 ontvingen 5 van de 9 dagbladen een compensatie gelijk aan 75% van hun afzonderlijke verlies, terwijl zowel in 1982 als in 1983 5 van de 11 dagbladen een dergelijke maximumcompensatie verkregen. De compensatie-uitkeringen aan de overige dagbladen bedroegen dus minder dan 75% van hun afzonderlijke verlies. Zo ontvingen over 1981 3 van de 4 bladen 38% of minder, over 1982 4 van de 6 bladen 34% of minder en over 1983 3 van de 6 bladen 44% of minder van hun afzonderlijke verliezen aan compensatie. Daarmee zij tevens geïllustreerd dat het voor dagbladen die voor de compensatieregeling in aanmerking beogen te komen, op voorhand geenszins vaststaat welk deel zij van hun verliezen langs deze weg gecompenseerd weten. Mede met het oog hierop achten wij het geenszins reëel te veronderstellen, dat dagbladen in het licht van de compensatieregeling ervoor kiezen hun verliespositie te continueren en geen actie ondernemen deze positie te verbeteren.

Het NVJ-bestuur heeft tegen het schrappen van deze voorwaarde betreffende een project geen overwegende bezwaren, maar betreurt het wel dat daarmee een van de weinige instrumenten voor toetsing van de besteding van compensatiegelden verloren zou gaan.

Wij tekenen hierbij aan dat het beoordelen van een project vooraf in feite uitsluitend neerkwam op een marginale toetsing of aan de voorwaarde van de aanwezigheid van een project gericht op structurele verbetering van het blad werd voldaan. Een verdergaande beoordeling zou een vergaande bemoeienis impliceren met de bedrijfsvoering, nog afgezien van de tijd die daarmee gemoeid zou zijn. Ook de in het kader van de voorwaarde gestelde eis, dat het desbetreffende blad ingeval het een uitkering over eerdere jaren had genoten, een verslag dient uit te brengen over de uitvoering van een project, met een daarop betrekking hebbende accountantsverklaring, gaf maar een beperkte toetsingsmogelijkheid naar de besteding van compensatiegelden. Een verdergaand instrumentarium op dit gebied zou verder reiken dan het doel dat met deze voorwaarde was beoogd, nl. een prikkel te geven tot structurele verbetering van de exploitatiepositie van compensatie-ontvangende dagbladen.

11. Voorwaarde inzake eventuele schadelijke concurrentie

In de richtlijnen bij de compensatieregeling over 1981 tot en met 1983 is steeds een bepaling opgenomen geweest, waarin werd gesteld dat de onderneming die een compensatie-uitkering ontvangt, c.q. de eventuele ondernemingen die met deze in concernverband verbonden zijn, zich dient c.q. dienen te onthouden van die lezers- of advertentiewerving die de positie van andere wat betreft functie en marktpositie met het desbetreffende dagblad vergelijkbare persorganen wezenlijke schade zou kunnen berokkenen. Bij de voorbereiding van de regeling over 1985 hebben wij overwogen of het wenselijk zou zijn deze voorwaarde niet opnieuw in de tekst van de regeling op te nemen. Via het KKC-rapport bereikten ons vanuit de perssector namelijk vragen ten aanzien van de exacte bedoeling en de reikwijdte van deze voorwaarde. Wij beseffen dat de grens tussen "normale" en "schadelijke" concurrentie moeilijk is aan te geven. Bovendien zijn wij ons ervan bewust dat laakbare concurrentie-activiteiten via andere juridische regelingen kunnen worden aangevochten.

Na weging van deze vraagpunten en gelet op het experimentele karakter van de regeling kwamen wij aanvankelijk tot de conclusie dat het aanbeveling verdiende deze voorwaarde niet in de regeling over 1985 op te nemen. De NDP reageerde op deze aanvankelijke conclusie met de mededeling, voorstander te zijn van handhaving van deze voorwaarde, "omwille van de acceptatie van de regeling door de verenigingsleden". Daarbij deed de NDP de suggestie het begrip "schadelijke concurrentie" scherper te formuleren. De NVJ gaf als reactie, schrapping van deze voorwaarde niet noodzakelijk te achten. Met erkenning dat de grens tussen gewone en schadelijke concurrentie moeilijk te trekken valt, wees de NVJ er voorts op dat de voorwaarde zowel preventief kan werken als in een concreet geval achteraf toepasbaar zal kunnen zijn.

De NNP maakte ernstig bezwaar tegen het schrappen van deze voorwaarde en meende dat dit min of meer zou neerkomen op het geven van een vrijbrief om eventueel met behulp van de compensatiegelden, de concurrentie ongeremd op te voeren teneinde mededingers van de markt te drukken. De NNP acht de andere juridische regelingen waarop wij hebben gedoeld, ontoereikend om deze mogelijkheid tegen te gaan. Deze tegenargumenten hebben ons tot de overtuiging gebracht dat aan de voorwaarde vastgehouden dient te worden. Derhalve adviseren wij de voorwaarde in de regeling te handhaven, met een aangepaste

– scherpere – formulering die in bijgaande ontwerpregeling is verwerkt (artikel 6).

12. Behandelingsprocedure

In het tweede lid van artikel 3 van de compensatieregeling over 1982 en 1983 was de mogelijkheid ingebouwd, een uitkering in gedeelten te verstrekken. Meer in concreto opende dit artikel de mogelijkheid over te gaan tot voorschotuitkeringen. Voor de gang van zaken, die voorafging aan dergelijke voorschotuitkeringen, was in de regeling in principe dezelfde procedure voorzien als ten behoeve van de definitieve uitkeringen. Publicatie van de beslissing tot het doen van dergelijke voorschotuitkeringen maakte van deze procedure deel uit. In het hiervoor reeds genoemde KKC-rapport werd onder meer deze publiciteit, waardoor betreffende de betrokken uitgever een imago van noodlijdendheid zou kunnen worden opgeroepen, als bezwaar tegen deze procedure genoemd. Daarbij maakte KKC melding van een pleidooi van de zijde van de uitgevers voor een zeker automatisme, bijvoorbeeld zodanig dat binnen een halfjaar na indiening van de aanvragen automatisch een voorschot wordt uitgekeerd aan bladen waarvan de aanvragen zijn goedgekeurd, zulks ingeval de uitvoering van de regeling in totaliteit langer zou duren.

Naar weging van deze opmerkingen adviseren wij de regeling voor 1985 zodanig aan te passen, dat de hiervoor genoemde procedure wordt gereserveerd voor de definitieve uitkeringen en in beginsel niet meer, of althans niet meer volledig, van toepassing zal zijn op voorschotuitkeringen.

Deze procedure voorziet erin dat zo spoedig mogelijk na het expireren van de termijn voor het indienen van aanvragen, voorlopige uitkeringen kunnen worden berekend en vastgesteld. Naar ons oordeel dient het niveau van dergelijke voorlopige uitkeringen maximaal 75% te zijn van het in dat stadium voorziene niveau van de definitieve uitkeringen.

In ons advies, dat op de genoemde vaststelling volgt, zal de aanbeveling worden gedaan de voorgestelde voorschotuitkeringen automatisch uit te betalen aan die bladen, waarvan redelijkerwijs mag worden verwacht dat hun aanvragen verder nauwelijks problemen zullen geven.

Dat advies en de daarop volgende beslissing van de minister zullen worden gepubliceerd ten tijde van en in samenhang met het advies en de beslissing betreffende de definitieve uitkeringen.

Onze aanbeveling, in de regeling voor 1985 de mogelijkheid voor deze voorschotuitkeringen te openen, impliceert verder dat de bestaande regeling op enige andere punten in overeenstemming dient te worden gebracht met deze beslissing. Wij doelen hier op de volgende bepalingen.

De in artikel 5, tiende lid, voorgeschreven verklaring van de desbetreffende uitgever, respectievelijk concernleiding, dat de (voorlopige) uitkeringen worden aanvaard onder de voorwaarden en bepalingen van de regeling, zal ook de toezegging moeten bevatten, dat ingeval het bedrag van de definitieve uitkering lager blijkt te zijn dan dat van de voorlopige uitkering, dit verschil binnen veertien dagen zal worden terugbetaald. Het voorgaande impliceert ook, dat de in de regeling over 1982 en 1983 opgenomen bepaling dat een verstrekte uitkering niet kan worden teruggevorderd – behoudens enige in artikel 6 voorziene situaties (het niet-nakomen van voorwaarden, het verstrekken van onjuiste gegevens of bij surseance van betaling of faillissement) – niet in de regeling over 1985 dient te worden opgenomen.

Voorts adviseren wij de bedragen van de voorlopige uitkeringen alleen openbaar te maken in het kader van de publicatie van de definitief vastgestelde uitkeringen (art. 5 twaalfde lid ontwerp-regeling 1985).

Tenslotte melden wij in dit verband nog dat de NVJ in haar reactie op een ontwerpversie van dit advies opnieuw aandacht gevraagd heeft voor de mogelijkheid dat anderen dan de directie van een krantebedrijf om uitkering krachtens de regeling verzoeken. Het NVJ-bestuur meent dat dat recht ook zou moeten toekomen aan (de vertegenwoordigers van) het personeel van het bedrijf. Reeds in 1981 bracht het NVJ-bestuur deze wenselijkheid onder de aandacht van ons bestuur. In onze reactie hierop brachten wij indertijd tot uitdrukking, te onderkennen dat ook anderen dan ondernemers belangen kunnen hebben bij het indienen van aanvragen voor financiële steunverlening. Vooral gelet op de gegevens die bij een aanvraag moeten worden overgelegd zien wij evenwel ook tot op heden nog niet in hoe andere belanghebbenden dan de verantwoordelijke uitgever als aanvrager zouden kunnen functioneren en in die positie als vertegenwoordiger van de exploitatie zouden kunnen optreden. Overigens blijven wij onverminderd beschikbaar voor overleg met betrokkenen over problemen bij het voorbereiden van financiële steun aanvragen.

II. Concept-tekst

Compensatieregeling voor dagbladen over 1985

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,

overwegende, dat het voor een pluriforme informatievoorziening en opinievorming in een democratisch staatsbestel wenselijk is dat de overheid in haar beleid ten aanzien van de pers voorwaarden schept voor een verscheidenheid in het perswezen;

dat het in het kader van dat persbeleid wenselijk is de bestaande vorm van financiële steunverlening ten laste van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers uit te breiden met een compensatieregeling voor dagbladen en met aanvullende maatregelen;

dat deze uitbreiding van de financiële steunverlening aan de pers met het oog op het experimentele karakter daarvan een beperkte werkingsduur zal hebben;

gezien het advies van het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers d.d. 29 april 1987;

besluit

§ 1 Begripsbepaling

Artikel 1

In dit besluit wordt verstaan onder:

- a. de minister: de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur;
- b. het bestuur: het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers;
- c. de statuten: de statuten van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, laatstelijk gewijzigd bij notariële akte dd. 28 december 1982 (Staatscourant 1983, nr. 11)
- d. dagbladen: ten minste zes keer per week verschijnende en uitsluitend tegen abonnementsstarief of in de losse verkoop verkrijgbare kranten.

§ 2 De Compensatie-uitkering voor dagbladen over 1985

Artikel 2

1. Aan dagbladen kunnen compensatieuitkeringen worden verstrekt indien aan elk van de volgende voorwaarden is voldaan:
 - a. de exploitatie van het dagblad over het boekjaar 1985 berekend overeenkomstig de in bijlage 1 bij dit besluit aangegeven richtlijnen, heeft in een verlieslijdende positie verkeer;
 - b. het dagblad had over 1985 een gemiddelde betaalde oplage van ten hoogste 278.000 en een verspreidingsdichtheid van ten hoogste 0,44 en tevens een zodanige gemiddelde betaalde oplage (O_i) en verspreidingsdichtheid (D_i), dat na invulling van de waarden hiervan de uitkomst van de formule: $1 - O_i/278.000 - D_i/0,44$ groter is dan 0;
 - c. het dagblad wordt in de Nederlandse taal in Nederland uitgegeven, wordt geredigeerd op basis van een tussen de uitgever en de redactie van het dagblad gesloten (hoofd)redactiestatuut en de personele kosten van de eigen redactie over 1985 bedragen ten minste 30% van de totale personele redactiekosten van het desbetreffende dagblad;
 - d. de exploitatie van het dagblad wordt in administratief organisatorische zin als een zelfstandige eenheid onderscheiden.
2.
 - a. Onder de in het eerste lid, onder b, bedoelde gemiddelde betaalde oplage over 1985 wordt verstaan de som van het gemiddeld aantal abonnementen berekend over de maand september van het jaar 1985 en de gemiddelde losse verkoop in het jaar voorafgaande aan 1 juli 1985. Voorzover dat als een emolument kan worden beschouwd, wordt de gratis verstrekking aan medewerkers van het bedrijf, eveneens berekend als een gemiddelde over de maand september van het jaar 1985, tot de gemiddelde betaalde oplage gerekend.
 - b. Onder de in het eerste lid, onder b, bedoelde verspreidingsdichtheid wordt verstaan het percentage van de totale oplage van een dagblad verkocht op de thuismarkt van het blad, vermenigvuldigd met het dekkingspercentage op de thuismarkt.
 - c. Bij de bepaling van de betaalde oplage op de thuismarkt wordt uitgegaan van de verspreiding op de tweede dinsdag in september van het jaar 1985. De verspreidingscijfers per nodaal gebied worden vervolgens vermenigvuldigd met een factor ter grootte van de totale gemiddelde binnenlandse betaalde oplage gedeeld door de totale verspreiding op de tweede dinsdag van september van het jaar 1985.
 - d. De thuismarkt van een dagblad is het nodale gebied waarin dat blad zijn hoogste betaalde oplage heeft plus de daaraan grenzende nodale gebieden waarin het dekkingspercentage niet lager is dan 85% van het dekkingspercentage in het nodale gebied waarin het blad zijn hoogste betaalde oplage heeft. Tot de thuismarkt worden eveneens gerekend de aan de vorengenoemde aangrenzende gebieden grenzende nodale gebieden waarin het dekkingspercentage niet lager is dan 85% van het dekkingspercentage in het nodale gebied waarin het blad zijn hoogste betaalde oplage heeft.
 - e. Onder nodale gebieden worden verstaan de gebieden aangegeven op de in bijlage 2 opgenomen kaart van Nederland.

- f. Onder dekkingspercentage op de thuismarkt wordt verstaan de betaalde oplage op de thuismarkt gedeeld door het aantal particuliere PTT-afgiftepunten in het betrokken gebied.

Artikel 3

1. Een compensatie-uitkering krachtens dit besluit wordt verstrekt in de vorm van een financiële bijdrage à fonds perdu.
2. De uitkering kan ineens of in gedeelten worden verstrekt. Gedeeltelijke uitkeringen worden verstrekt tot ten hoogste 75% van de op basis van het voorlopige cijfermateriaal berekende compensatiebedragen. Voor de advisering en besluitvorming over de toekenning van gedeeltelijke uitkeringen zijn de bepalingen van artikel 5, zesde tot en met twaalfde lid, van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat de publicatie hierover als bedoeld in artikel 5, twaalfde lid, plaatsvindt in samenhang met de publicatie over de advisering en de besluitvorming betreffende de uiteindelijke compensatie-uitkering over 1985.

Artikel 4

1. De hoogte van de compensatie-uitkering, bedoeld in artikel 3, wordt bepaald op grond van de formule

$$S_i = F \left(1 - \frac{O_i}{O_{\max}} - \frac{D_i}{D_{\max}} \right) \cdot K_i$$

De symbolen hebben de volgende betekenis:

- S_i = de door de dagbladen i te ontvangen compensatie-uitkering;
- O_i = de oplage van dagblad i over 1985;
- D_i = de verspreidingsdichtheid van dagblad over 1985;
- $O_{\max}$ = de in artikel 2, eerste lid onder b, genoemde grenswaarde voor de gemiddelde betaalde oplage;
- $D_{\max}$ = de in artikel 2, eerste lid onder b, genoemde grenswaarde voor de verspreidingsdichtheid;
- F = schaafactor, berekend volgens de in bijlage 3 aangegeven methode;
- K_i = de waarde voor dagblad i van het aantal kilogrammen verbruikt papier voor redactionele tekst, eveneens berekend volgens de in bijlage 3 aangegeven methode.
Onder redactionele tekst wordt verstaan de tekst van de inhoud van een dagblad die geen als zodanig aangeduide advertenties bevat.

2. Voor de berekening van de uitkeringen wordt tevens als grondslag genomen het totaal van de in het boekjaar 1985 geleden verliezen, berekend volgens de in bijlage 1 gegeven richtlijnen, van de in artikel 2 bedoelde dagbladen, die overeenkomstig artikel 5 een aanvraag hebben ingediend, onverminderd het bepaalde van artikel 13, derde lid.
3. De compensatie-uitkeringen aan de in artikel 2 bedoelde dagbladen zullen ten hoogste gelijk zijn aan 75% van het in het boekjaar 1985 geleden verlies, berekend volgens de in bijlage 1 gegeven richtlijnen, van het desbetreffende blad.

Artikel 5

1. Aanvragen tot verlening van compensatie-uitkeringen als bedoeld in artikel 3, worden door de rechtspersonen die direct de in artikel 2 bedoelde dagbladen uitgegeven, in vijfvoud binnen twee maanden na de datum waarop deze regeling in werking is getreden ingediend bij het bestuur.
2. De aanvraag gaat vergezeld van, eveneens in vijfvoud,
 - a. de naam en het adres van de rechtspersoon die de aanvraag indient en die de uitgavenrechten bezit van het desbetreffende dagblad;
 - b. een omschrijving van de juridische structuur van de bij de aanvraag betrokken onderneming(en);
 - c. een omschrijving van de juridische en economische verhoudingen indien de rechtspersoon die de aanvraag indient in concernverband verbonden is met één of meer andere ondernemingen;
 - d. gegevens over de wijze waarop het dagblad volgens de in bijlage 1 gegeven richtlijnen zijn in artikel 2, eerste lid onder a, bedoeld verlieslijdende positie heeft berekend, alsmede het accountantsrapport over de jaarrekening van de onder a bedoelde rechtspersoon;
 - e. gegevens over de oplage en verspreidingsdichtheid van het dagblad, als bedoeld in artikel 2;
 - f. gegevens betreffende het in artikel 4 eerste lid bedoelde aantal kilogrammen verbruikt papier voor redactionele tekst;
 - g. gegevens waaruit blijkt dat de personele kosten van de eigen redactie over 1985 ten minste 30% hebben bedragen van de totale personele redactiekosten van het desbetreffende dagblad in dat jaar;
 - h. accountantsverklaringen betreffende de onder d, e, f, en g bedoelde gegevens;
 - i. het redactiestatuut van het dagblad, als bedoeld in artikel 2, eerste lid, onder c;
 - j. indien het dagblad zich in concernverband bevindt, gegevens over de kosten en opbrengsten van het concern verdeeld naar de kosten en opbrengsten van de afzonderlijke bladen en andere concernactiviteiten;
3. Indien de aanvraag niet vergezeld gaat van de in het tweede lid bedoelde bescheiden, moet uit de aanvraag blijken waarom deze niet zijn overgelegd.
4. De aanvrager verleent inzage aan door het bestuur aangewezen personen in alle boeken en bescheiden die nodig zijn ten behoeve van het beoordelen van de aanvraag en van de controle op de naleving van de aan de compensatieuitkering verbonden voorwaarden. De aangewezen personen kunnen van deze documenten zonedig afschrift nemen.
Ingeval de gevraagde documenten berusten onder één of meer rechtspersonen waarmee de aanvrager in concernverband is verbonden, verbindt het concern zich de inzage mogelijk te maken. De door het bestuur aangewezen personen zijn gehouden tot geheimhouding van alle gegevens waarvan zij door middel van inzage kennis dragen.

5. Het bestuur kan ten behoeve van het beoordelen van de aanvraag en voor het berekenen van de hoogte van de compensatie-uitkering onderzoek laten verrichten respectievelijk advies inwinnen. De aanvrager zal steeds medewerking verlenen aan de uitvoering van het onderzoek respectievelijk aan de voorbereiding van het advies.
6. Het bestuur brengt gemotiveerd advies over de aanvraag uit aan de minister.
7. Na ontvangst van het advies van het bestuur neemt de minister ter zake van de aanvraag een beslissing en deelt deze aan het bestuur en aan de indiener van de aanvraag mede.
8. Indien de minister voornemens is van het door het bestuur uitgebrachte advies af te wijken, brengt de minister het bestuur hiervan op de hoogte en stelt de minister het bestuur in de gelegenheid op het voornemen te reageren binnen een door de minister vastgestelde termijn.
9. Het bestuur geeft uitvoering aan de beslissing van de minister.
10. Een compensatie-uitkering krachtens deze regeling wordt eerst geheel of ten dele beschikbaar gesteld, nadat de indiener van de aanvraag binnen drie weken een schriftelijke verklaring aan het bestuur heeft toegezonden, waarin wordt medegedeeld dat de financiële steun onder de voorwaarden en bepalingen op grond van deze regeling wordt aanvaard. Ingeval van een gedeeltelijke uitkering wordt in de verklaring ook medegedeeld dat ingeval het bedrag van de definitieve uitkering lager zal blijken te zijn dan dat van de gedeeltelijke uitkering, het verschil door de aanvrager binnen veertien dagen na de dagtekening van de beslissing inzake de definitieve uitkering zal worden terugbetaald. Ingeval de aanvrager in concernverband met één of meerdere ondernemingen is verbonden, wordt de in dit lid bedoelde mededeling ook door de centrale leiding van het desbetreffende concern onderschreven.
11. Het bestuur ziet toe op de naleving van de voorwaarden die aan de krachtens deze regeling verstrekte financiële bijstand zijn verbonden en brengt hierover halfjaarlijks een rapport aan de minister uit.
12. De beslissing van de minister en het advies van het bestuur dat daaraan ten grondslag ligt en de eventuele reactie van het bestuur op een voornemen van de minister van het advies van het bestuur af te wijken worden, onverminderd het bepaalde in de Wet openbaarheid van bestuur, gepubliceerd. In het kader van zijn in het negende lid bedoelde uitvoerende werkzaamheden maakt het bestuur de bedragen bekend die ingevolge de beslissing van de minister op basis van deze regeling aan compensatie-uitkeringen aan afzonderlijke dagbladen worden verleend.
In het jaarverslag van het bestuur wordt een overzicht gegeven van de bedragen die ingevolge de beslissing van de minister op basis van deze regeling worden verleend en van de dagbladen die deze bedragen hebben ontvangen.

Artikel 6

1. De rechtspersoon die een compensatieuitkering krachtens deze regeling ontvangt, alsmede de eventuele andere ondernemingen die met die rechtspersoon in concernverband verbonden zijn, dienen zich te onthouden van die lezers- of advertentiewerving die in verhouding tot de in de bedrijfstak gebruikelijke wervende acties als excessief kan worden aangemerkt dan wel die de positie van andere wat betreft functie en marktpositie met het desbetreffende dagblad vergelijkbare persorganen wezenlijke schade zou kunnen toebrengen.
2. De minister kan de financiële compensatie-uitkeringen krachtens deze regeling na advies van het bestuur beëindigen en kan de reeds uitgekeerde bedragen opeisen, indien:
 - a. enige voorwaarde van deze regeling door de rechtspersoon die een compensatie-uitkering krachtens deze regeling heeft ontvangen ofwel door de eventuele andere ondernemingen die met die rechtspersoon in concernverband verbonden zijn, niet wordt nagekomen;
 - b. de ter verkrijging van de compensatie-uitkering ingediende gegevens zodanig onjuist zijn dat een andere beslissing zou zijn genomen indien de juiste gegevens bekend waren geweest;
 - c. binnen een jaar na de datum waarop de compensatie-uitkering is verleend een surséance van betaling of een faillissement van de aanvrager is uitgesproken.

§ 3 Verder onderzoek

Artikel 7

1. a. Ten laste van de financiële middelen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan, na advies van het bestuur, financiële bijstand worden verleend aan nader onderzoek naar de doelmatigheid en de effectiviteit van de in par. 2 en 3 bedoelde compensatieregeling.
- b. Aan de verlening van de financiële compensatie-uitkeringen krachtens de in par. 2 en 3 bedoelde compensatieregeling wordt tevens de voorwaarde verbonden, dat de rechtspersonen die een compensatie-uitkering krachtens bedoelde regeling hebben ontvangen, naar vermogen medewerking aan het onderzoek zullen verlenen.
- c. Op de onder a bedoelde financiële bijstand zijn de bepalingen van artikel 5, zesde, zevende, achtste, negende, elfde en twaalfde lid van overeenkomstige toepassing.
2. a. Ten laste van de financiële middelen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan, na advies van het bestuur, op een daartoe bij het bestuur ingediende gemotiveerde aanvraag voor maximaal 2/3 van de kosten financiële bijstand worden verleend aan organisatie-onderzoek naar de oorzaken van de exploitatieresultaten van de in artikel 2 bedoelde dagbladen en van andere dagbladen waarvan de exploitatie over het boekjaar 1985 volgens de in bijlage 1 van deze regeling aangegeven richtlijnen in een verlieslijdende positie heeft verkeerd of dreigde te komen.
- b. Op de onder a bedoelde financiële bijstand zijn de bepalingen van artikel 5, uitgezonderd die van het eerste lid en van het tweede lid onder h en i, van overeenkomstige toepassing.
3. a. Ten laste van de financiële middelen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan, na advies van het bestuur, financiële bijstand worden verleend aan onderzoek dat de persbedrijfstak als geheel ten goede komt, betreffende andere vraagstukken dan de in het eerste en het tweede lid bedoelde, mits de vraagstukken verband houden met de doelstelling van het Bedrijfsfonds voor de Pers.
- b. Op de onder a bedoelde financiële bijstand zijn de bepalingen van artikel 5 zesde, zevende, achtste, negende, elfde en twaalfde lid van overeenkomstige toepassing.

§ 4 Financiële steun aan gezamenlijke projecten van persorganen

Artikel 8

1. Ten laste van de financiële middelen van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers kan, na advies van het bestuur, op een daartoe gedane gemotiveerde aanvraag tevens financiële bijstand worden verleend aan projecten van meerdere in artikel 2, tweede lid van de statuten omschreven persorganen gezamenlijk, gericht op verbetering van de exploitatiepositie van die persorganen, mits die projecten passen in de doelstelling van het Bedrijfsfonds voor de Pers.
2. De in het vorige lid bedoelde financiële bijstand kan uitsluitend worden verstrekt wanneer is vastgesteld dat financiële steunverlening aan bedoelde projecten door of vanwege de overheid of door handelsbanken, door de Nationale Investeringsbank of op grond van andere regelingen niet of niet in voldoende mate kan worden verkregen.
3. Op de in het eerste lid bedoelde financiële bijstand zijn de bepalingen van artikel 5, zesde, zevende, achtste, negende, elfde en twaalfde lid van overeenkomstige toepassing.

§ 5 Algemene bepalingen

Artikel 9

1. De minister maakt in de Staatscourant de bedragen bekend die voor enig kalenderjaar beschikbaar zijn voor het aangaan van verplichtingen uit hoofde van financiële steunmaatregelen bedoeld in deze regeling, op in dat kalenderjaar ingediende aanvragen.
2. De compensatie-uitkeringen als bedoeld in artikel 3 worden slechts verleend nadat de minister de in het eerste lid bedoelde bedragen aan het Bedrijfsfonds voor de Pers heeft overgemaakt en nadat de in artikel 5, eerste lid genoemde termijn voor het indienen van aanvragen is verstreken.
3. De som van de compensatie-uitkeringen, berekend volgens de bepalingen van artikel 4, zal ten hoogste gelijk zijn aan het bedrag dat de minister krachtens de bepaling van het eerste lid ten behoeve van die uitkeringen in het totaal beschikbaar heeft gesteld. Indien de som van de berekende uitkeringen het door de minister voor de compensatieregeling beschikbaar gestelde totale bedrag overschrijdt, wordt dat verschil op de berekende afzonderlijke uitkeringen in mindering gebracht overeenkomstig de richtlijnen aangegeven in bijlage 3.
4. Een aanvraag voor financiële bijstand als bedoeld in artikel 7, tweede lid en artikel 8 van dit besluit, ofwel voor financiële steun à fonds perdu kan worden afgewezen indien door voorafgaande toekenningen de bedragen die voor in het desbetreffende kalenderjaar ingediende aanvragen beschikbaar zijn, zijn uitgeput dan wel die bedragen door toekening overschreden zouden worden.
5. Met het oog op het bepaalde in het vierde lid worden aanvragen afgehandeld in de volgorde, overeenstemmend met de op elke aanvraag aangetekende datum van de dag waarop het secretariaat van het bestuur die aanvraag of het afschrift daarvan heeft ontvangen.

Artikel 10

Indien een toegekende compensatieuitkering over enig boekjaar niet of niet volledig aan de in artikel 5 eerste lid, bedoelde aanvrager wordt uitgekeerd, leidt dat niet tot verhoging van de over dat jaar aan andere aanvragers uitgekeerde compensatiebedragen, doch wordt dit compensatiebedrag toegevoegd aan de middelen van het Fonds.

Artikel 11

De minister kan op advies van het bestuur in de geest van de regeling aanvullende bepalingen geven voor de gevallen waarin de regeling niet voorziet of waarin de regeling ontoereikend blijkt te zijn.

Artikel 12

Het besluit van de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur, van 30 oktober 1984 (Staatscourant 1984, nr. 221) wordt ingetrokken, met dien verstande dat de regeling blijft gelden ten aanzien van compensatie-uitkeringen over eerdere boekjaren die met toepassing van die regeling zijn toegekend.

Artikel 13

Deze regeling kan worden aangehaald als:
Compensatieregeling voor dagbladen over 1985.

Artikel 14

Deze regeling treedt in werking met ingang van de dag na die van zijn plaatsing in de Nederlandse Staatscourant.

Rijswijk, (datum)

De Minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur,

Toelichting

Algemeen

In de considerans is vermeld dat de compensatieregeling dagbladen, wegens het experimentele karakter van deze vorm van financiële bijstand, een beperkte werkingsduur zal hebben.

Deze regeling is toegepast over de jaren 1981, 1982 en 1983 en zal thans alleen over het jaar 1985 worden toegepast.

Bij de behandeling van het Wetsvoorstel Mediawet in de Tweede Kamer heeft de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur kenbaar gemaakt te hebben besloten de regeling voor twee jaren, 1985 en 1986 eveneens op experimentele basis van kracht te doen zijn. Aan de hand van de evaluatie van deze experimentele regeling zal worden bezien of de regeling zal kunnen worden voortgezet dan wel beëindigd dient te worden.

Artikel 2, eerste lid, onder c.

Van de drie eigenschappen waarvan dagbladen die voor een compensatieuitkering in aanmerking willen komen, krachtens deze bepaling moeten voldoen gelden de eerste twee (Nederlandse taal in Nederland en redactiestatuut) ook voor de individuele steunverlening.

De derde eigenschap: de personele kosten van de eigen zelfstandige redactie dienen ten minste 30% van de totale personele redactiekosten van het desbetreffende dagblad te bedragen, is voor deze compensatieregeling geïntroduceerd, omdat deze regeling uitsluitend bedoeld is voor redactioneel zelfstandige dagbladen.

Daartoe is in artikel 2, eerste lid onder d, ook bepaald dat de exploitatie van bedoelde dagbladen in administratief-organisatorische zin als een eenheid wordt onderscheiden.

De toerekening van de personele redactiekosten aan afzonderlijke dagbladen die in concernverband worden uitgegeven, geschiedt op basis van de bepalingen in richtlijn 8 van bijlage 1 bij deze beschikking.

Tot de eigen zelfstandige redactie worden gerekend: redactionele medewerkers in vaste dienst van het desbetreffende dagblad en freelance redactionele medewerkers voorzover en naar de mate waarin deze periodiek redactionele bijdragen aan het desbetreffende dagblad leveren.

Ook de centrale redactie van een hoofdkrant die tevens redactionele bijdragen aan andere bladen levert, wordt voor die hoofdkrant tot de eigen zelfstandige redactie gerekend.

Artikel 2, tweede lid onder a.

Ook de in het buitenland door middel van abonnementen en losse verkoop verkochte exemplaren worden volgens deze bepaling tot de gemiddelde betaalde oplage gerekend.

Artikel 5, eerste lid

De bij het bestuur in te dienen aanvragen kunnen worden toegezonden aan het Secretariaat van het bestuur van de Stichting Bedrijfsfonds voor de Pers, Postbus 5406, 2280 HK Rijswijk Z.H.

Artikel 5, tweede lid

De onder d. bedoelde gegevens kunnen worden ingevuld op bij het secretariaat van het bestuur verkrijgbare formulieren met standaardvragen.

Artikel 7, tweede lid onder a.

Aleen gemotiveerde aanvragen voor organisatie-onderzoek worden in behandeling genomen. Dit zijn aanvragen waarin onder meer een plan wordt uiteengezet voor de opzet en uitvoering van het onderzoek.

Bijlage 1 bij bijlage 2

Richtlijnen voor de berekening van het exploitatie-resultaat van dagbladen, zoals bedoeld in artikel 2, eerste lid onder a

Met de in deze bijlage gehanteerde indeling en aanduidingen van kostensoorten, kostenplaatsen, opbrengstensoorten en opbrengstenplaatsen, worden de indeling en aanduidingen bedoeld, welke in de bedrijfsvergelijkende enquêtes van dagbladen gebruikelijk zijn. De berekening dient plaats te vinden aan de hand van de definitieve gegevens over 1985.

A. Voor de berekening van de **kosten** van de in artikel 2 bedoelde dagbladen zijn de volgende richtlijnen van toepassing:

1. Afschrijvingen en rente

Naast afschrijvingen kan rente op het geïnvesteerde vermogen in gebouwen en persen als kostenpost worden meegenomen. De berekening van de afschrijving en rente op gebouwen en persen dient aldus te geschieden: uitgegaan wordt van de actuele waarde en de levensduur. De som van afschrijving en rente worden berekend op basis van de annuïteitenmethode. Het te hanteren rentepercentage wordt vastgesteld op 6%. Van de gebouwen en de persen dient vermeld te worden wat de actuele waarde en de levensduur zijn. De overige activa kunnen vanwege hun kortere levensduur op basis van historische waarden worden afgeschreven. Voor iedere afschrijvingscategorie dient te worden aangegeven welk afschrijvingspercentage wordt gehanteerd. Afschrijving en rente op gebouwen en persen en afschrijvingen op de overige activa worden in de hierna volgende kostenplaatsen inbegrepen.

2. Papier

Opgegeven dient te worden het bruto papierverbruik in geld en in kilogrammen. Van belang is het papiergebruik voor de totale oplage, dus inclusief inschiet en gebruik voor acquisitie. Direct aanwijsbare kosten van opslag, waaronder veem- of magazijnkosten moeten worden inbegrepen.

3. Zetten

Indien het zetten door derden wordt verricht, dienen de door deze derden in rekening gebrachte kosten te worden opgegeven. Indien binnen een concern meerdere bladen worden gezet, dienen de kosten daarvan aan de afzonderlijke bladen te worden toegerekend naar rato van het aantal gezette pagina's. De kosten van het zetten van de pagina's die in meerdere bladen worden geplaatst, moeten aan die bladen worden toegerekend naar rato van de afzonderlijke (betaalde) oplagen van die bladen.

4. Inktverbruik

Indien binnen een concern meerdere drukactiviteiten, inclusief het drukken van het desbetreffende dagblad, worden uitgevoerd, dienen de kosten van het inktverbruik aan elk van de drukactiviteiten afzonderlijk te worden toegerekend naar rato van het papierverbruik.

5. Drukken en verzendklaar maken

Indien deze werkzaamheden door derden worden verricht dienen de door deze derden in rekening gebrachte kosten te worden opgegeven. Indien binnen een concern meerdere bladen worden gedrukt op één pers, respectievelijk verzendklaar worden gemaakt, dienen de kosten daarvan aan de afzonderlijke bladen te worden toegerekend. Deze kosten omvatten onder meer afschrijvingen en rente, verzekeringspremies, kosten van onderhoud, lonen, salarissen en sociale lasten van het betrokken personeel. Alle personele kosten worden toegerekend naar rato van het aantal voor de gedrukte uitgaven benutte uren.

Voor de toerekening van de kosten van het drukken annex verzendklaar maken, wordt uitgegaan van het standaard aantal uren voor het gebruik van de pers waarop het desbetreffende dagblad wordt gedrukt. Deze standaard wordt berekend op basis van de gemiddelde bezetting van de laatste drie jaren van deze pers. De omvang van de capaciteit van de pers wordt bepaald door de benodigde drukcapaciteit van alle op die pers te drukken bladen met een dagelijkse actualiteitswaarde (dagbladen). Deze bladen worden gedurende de zogenaamde spitsuren gedrukt. Indien op de pers andere drukactiviteiten plaatsvinden dan het drukken van dagbladen, dan geschiedt dit buiten de spitsuren.

De kosten van de veelal aanwezige overcapaciteit van de pers, ontstaan ten gevolge van de vereiste korte produktietijd van dagbladen, worden volledig aan deze dagbladen toegerekend.

De drukactiviteiten buiten de spitsuren worden belast tegen een tarief dat tot stand komt door de totale kosten van het drukken en verzendklaar maken te delen door het aantal capaciteitseenheden van de pers. Het aantal capaciteitseenheden van de pers is gelijk aan het aantal uren dat de pers jaarlijks ter beschikking staat voor produktie vermenigvuldigd met het aantal beschikbare pers-units.

Aan deze activiteiten worden nu de kosten toegerekend gelijk aan het werkelijk aantal gedraaide uren voor elke activiteit vermenigvuldigd met het berekende uurtarief.

Aan de spitsuren worden kosten toegerekend ter grootte van de totale kosten van het drukken en verzendklaar maken verminderd met de op basis van de capaciteitseenheden berekende kosten van de produktie buiten de spitsuren.

De deling van deze kosten door het totaal van het standaard aantal spitsuren per jaar voor alle op de pers

gedrukte dagbladen levert het spitsurentarief op. Aan ieder op de pers gedrukt dagblad worden nu de kosten toegerekend gelijk aan het werkelijk gedraaide aantal uren voor dat blad vermenigvuldigd met het spitsurentarief.

Aan de spitsuren worden kosten toegerekend ter grootte van de totale kosten van het drukken en verzendklaar maken verminderd met de op basis van de capaciteitseenheden berekende kosten van de productie buiten de spitsuren.

De deling van deze kosten door het totaal van het standaard aantal spitsuren per jaar voor alle op de pers gedrukte dagbladen levert het spitsurentarief op. Aan ieder op de pers gedrukt dagblad worden nu de kosten toegerekend gelijk aan het werkelijk gedraaide aantal uren voor dat blad vermenigvuldigd met het spitsurentarief.

6. Externe expeditie

In dit verband worden bedoeld alle kosten van vervoer tot de eerste aflegplaats.

Indien de expeditie gezamenlijk met meerdere bladen wordt uitgevoerd dienen de kosten naar rato van het aantal gereden kilometers en aantal vervoerde kilogrammen over die bladen te worden verdeeld. Waar geen kilometerregistratie voorhanden is, wordt toegerekend naar het aantal vervoerde kilogrammen.

7. Bezorging

In dit verband worden bedoeld de kosten van bezorging bij abonnees, dus voornamelijk bezorglonen en lonen van inspecteurs. Deze kosten worden specifiek aan het desbetreffende blad toegerekend.

8. Redactie

De redactiekosten dienen integraal en specifiek voor het desbetreffende blad te worden berekend. Indien meerdere dagbladen een gezamenlijke redactie voeren moeten de kosten daarvan naar rato van de betaalde oplage worden toegerekend.

9. Advertentie-acquisitie en -administratie

Indien deze activiteiten voor meerdere bladen gezamenlijk worden gevoerd dienen de kosten te worden toegerekend naar rato van hun afzonderlijke advertentie-omzetten.

10. Abonnementenacquisitie en -administratie

Indien deze activiteiten voor meerdere bladen gezamenlijk worden gevoerd dienen de kosten te worden toegerekend naar rato van hun afzonderlijke betaalde oplagen.

11. Huisvesting

Gemeenschappelijke huisvestingskosten worden naar rato van de omzet aan elk van de samenwerkende bladen toegerekend.

12. Algemene leiding en dienstverlening

De kosten van de specifiek toe te wijzen algemene leiding en dienstverlening worden direct toegerekend. Voorzover meerdere bladen gebruik maken van de voorzieningen algemene leiding en dienstverlening worden de integrale kosten toegerekend naar rato van hun afzonderlijke omzetten.

B. Voor de berekening van de **opbrengsten** van de in artikel 2 bedoelde dagbladen zijn de volgende richtlijnen van toepassing:

1. Abonnementsopbrengsten

Abonnementsopbrengsten kunnen specifiek worden toegerekend.
Oninbaar geachte vorderingen kunnen direct daarop in mindering worden gebracht.

2. Opbrengsten uit losse verkoop

Opbrengsten uit losse verkoop kunnen specifiek worden toegerekend.

3. Advertentie-opbrengsten.

Indien een advertentie slechts in één blad wordt geplaatst kunnen de advertentie-opbrengsten direct worden toegerekend.

Wordt een advertentie in een combinatie van dagbladen of in een combinatie van dagbladen en huis-aan-huisbladen geplaatst dan gebeurt dit tegen een combinatietarief. De opbrengst van de in een combinatie van bladen geplaatste advertenties wordt toegerekend door middel van de volgende formules:

Bij combinaties van dagbladen:
het gemiddelde van de verhoudingen

$$\frac{A_i}{n A_i}$$

i=1

over de diverse contractgrootten.

Bij combinaties van dagbladen en huis-aan-huisbladen:

$$A_i^t = \frac{A_i}{C} \times O_c$$

De symbolen van deze formules hebben de volgende betekenis:

A_i^t = toegerekende advertentie-opbrengsten voor dagblad i uit een combinatie van n bladen;

A_i = het advertentietarief voor afzonderlijke plaatsing in dagblad i;

O_c = opbrengst van tegen combinatietarief van de bladen A_1 t/m A_n geplaatste advertenties.

C = het combinatietarief bij plaatsing in de bladen A_1 t/m A_n

Toelichting bij de formules:

Bij combinaties van dagbladen wordt voor elk dagblad uit de combinatie de gemiddelde verhouding over de diverse contractgrootten vastgesteld tussen het tarief voor afzonderlijke plaatsing in het dagblad en de som van deze tarieven voor alle in de combinatie deelnemende dagbladen. De opbrengsten van de tegen combinatietarieven geplaatste advertenties worden dan verdeeld op basis van de gemiddelde verhoudingen.

Bij combinaties van dagbladen en huis-aan-huisbladen wordt van het combinatietarief aan het desbetreffende dagblad toegerekend een deel gelijk aan het tarief bij afzonderlijke plaatsing in dit dagblad.

Dit impliceert dat de toeslag voor de gecombineerde plaatsing aan het huis-aan-huisblad wordt toegerekend.

In situaties waarin voor de toerekening van de opbrengsten van de in een combinatie van dagbladen en huis-aan-huisbladen geplaatste advertenties de formule niet kan worden toegepast, kunnen deze opbrengsten worden toegerekend op basis van het gemiddelde van de verhoudingen

$$\frac{A_i}{C}$$

over de diverse contract-grootten van de bij de combinatie betrokken bladen.

Indien er sprake is van verplichte advertentieplaatsing in een combinatie van dagbladen, kunnen de opbrengsten van deze advertenties worden toegerekend naar rato van de afzonderlijke betaalde oplagen van de betrokken dagbladen.

Indien er sprake is van verplichte advertentieplaatsing in een combinatie van dagbladen en huis-aan-huisbladen is zal per individueel geval bekeken worden, hoe de opbrengsten van tegen combinatietarieven geplaatste advertenties verdeeld moeten worden over de desbetreffende bladen. Uitgangspunt daarbij zal zijn dat verstrekte kortingen op combinatietarieven niet afgewenteld worden op de inkomsten van de dagbladen.

Oninbaar geachte vorderingen kunnen op de aldus berekende advertentie-opbrengsten direct in mindering worden gebracht.

4. WIR-premies

Ontvangende premies voortvloeiende uit de Wet Investeringsregeling worden ten bate van het resultaat gebracht en wel naar rato van de afschrijvingsperiode van de desbetreffende investeringsactiva.

C. Overige richtlijnen

1. Ten aanzien van incidentele kosten en opbrengsten zal per geval worden beslist of zij in de berekening van het exploitatieresultaat kunnen worden meegenomen.

Daarbij zal als richtlijn gelden, dat in beginsel alleen die incidentele kosten of opbrengsten in de berekening van de exploitatieresultaat van het desbetreffende dagblad mogen worden meegenomen voorzover ze op 1985 betrekking hebben, ongeacht het jaar waarin ze betaald zijn of waarin ze bekend zijn geworden.

Voor zover bepaalde kosten of opbrengsten betreffende 1985 nog niet bekend zijn, kan met redelijke ramingen worden volstaan.

Bedoelde posten dienen expliciet en met een duidelijke omschrijving vermeld te worden.

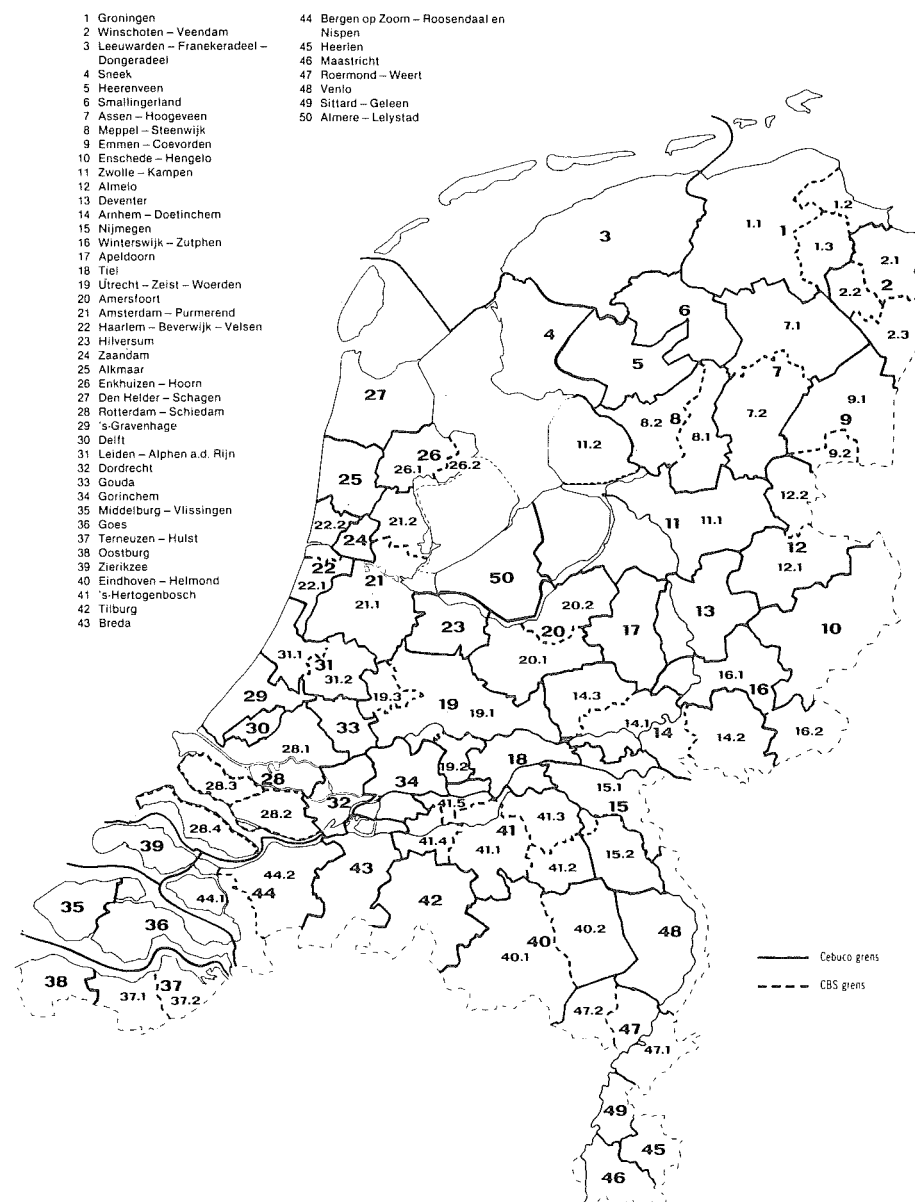
2. Voor alle onderdelen van het exploitatieresultaat kan bij het beoordelen van de aanvraag volgens de in artikel 5 geregelde procedure worden nagegaan, of zich sterke afwijkingen in verhouding tot andere dagbladen voordoen.

Wanneer dat het geval is kan, na overleg met het betrokken blad, een nader onderzoek hiernaar worden ingesteld als bedoeld in artikel 5, vijfde lid. Met inachtneming van de resultaten van dit onderzoek kan het bestuur bij het beoordelen van de aanvraag uitgaan van andere bedragen voor de kostenplaats en -soort en de opbrengstenplaats en -soort ten aanzien waarvan sterke afwijkingen zijn vastgesteld.

Bijlage 2 bij bijlage 2

Indeling van Nederland in zgn. afgeronde provincies, 50 verzorgingsgebieden en 81 nodale gebieden

De indeling van Nederland in 81 nodale gebieden aangegeven op de navolgende kaart is opgesteld door het Centraal Bureau voor de Statistiek in Den Haag en is te beschouwen als een detaillering van de indeling in 50 verzorgingsgebieden, opgesteld door het Centraal Bureau voor Courantenpubliciteit te Amsterdam, en eveneens aangegeven op de hierbij afgebeeld kaart.

Bijlage 3 bij bijlage 2

Richtlijnen voor de berekening van de F-waarde en de K-waarde van de in artikel 4, eerste lid genoemde formule voor de compensatieregeling dagbladen

1. Berekend wordt het gewicht van het papierverbruik voor het redactionele gedeelte in 1985 van elk in artikel 2 bedoeld dagblad dat overeenkomstig artikel 5 een aanvraag heeft ingediend.
Onder het redactionele gedeelte wordt verstaan dat gedeelte van de inhoud van een dagblad dat geen als zodanig aangeduide advertenties bevat. Publiciteit voor het eigen dagblad wordt eveneens niet tot het redactionele gedeelte gerekend.
De berekening van het papierverbruik voor het bedoelde redactionele gedeelte geschiedt als volgt:
Vastgesteld worden het totale papierverbruik in kilogrammen in 1985 van het betrokken dagblad (a), het jaargemiddelde van het totale aantal millimeters van de redactionele en advertentionele gedeeltes per nummer in 1985 van het betrokken dagblad (b) en het jaargemiddelde van het aantal millimeters aan het redactionele gedeelte in 1985 van het betrokken dagblad (c).
Bij het berekenen van het gewicht van het papierverbruik vindt herleiding plaats uitgaande van een vast gramsgewicht van 48,8. Het papierverbruik voor het redactionele gedeelte in kilogrammen van het betrokken dagblad wordt gevonden door het gemiddelde aantal millimeters voor het redactionele gedeelte (c) te delen door het gemiddelde totale aantal millimeters van de redactionele en advertentionele gedeeltes (b) en de uitkomst daarvan te vermenigvuldigen met het totale papierverbruik in kilogrammen (a).
Indien de kolombreedte voor advertenties afwijkt van die voor redactionele tekst, vindt een correctie plaats voor dit verschil in kolombreedte.

2. Vervolgens wordt de totale omvang vastgesteld van de in het boekjaar 1985 geleden verliezen, berekend volgens de in bijlage 1 gegeven richtlijnen van de betrokken dagbladen.
Deze totale omvang van de geleden verliezen kan worden aangeduid als het bedrag V.
3. Vervolgens wordt het gewicht van het papierverbruik voor het redactionele gedeelte van elk onder 1 bedoeld dagblad afzonderlijk, berekend volgens de onder de eerste richtlijn aangegeven methode, vermenigvuldigd met de volgende grootheid van de in artikel 4, eerste lid genoemde formule:

$$1 - \frac{O_i}{O_{\max}} - \frac{D_i}{D_{\max}}$$

4. De uitkomsten van de onder de derde richtlijn bedoelde vermenigvuldiging wordt voor alle onder 1 bedoelde dagbladen opgeteld. Dit totale aantal kilo's kan worden aangeduid als K-waarde.
5. De F-waarde van de in artikel 4, eerste lid genoemde formule wordt gevonden door het onder de tweede richtlijn gevonden bedrag V te delen door de onder 4 gevonden Σ K-waarde.
6. Het te compenseren bedrag per kilogram verbruikt papier voor het redactionele gedeelte voor elk onder 1 bedoeld dagblad wordt vervolgens berekend door de onder 5 gevonden F-waarde te vermenigvuldigen met de in 3 aangegeven formulegrootte. Het totale te compenseren bedrag per blad wordt nu gevonden door het te compenseren bedrag per kilogram verbruikt papier voor het redactionele gedeelte van het desbetreffende blad te vermenigvuldigen met het aantal kilogrammen verbruikt papier voor het redactionele gedeelte van het blad (de K-waarde van de in artikel 4 eerste lid, genoemde formule).
7. Indien de in de zesde richtlijn bedoelde berekende bedragen voor een individueel blad hoger zouden zijn dan 75% van het in het boekjaar 1985 door dat blad geleden verlies, wordt de compensatie-uitkering voor dat blad vastgesteld op 75% van het door dat blad geleden verlies.
8. Indien de som van de aldus in de zevende richtlijn vastgestelde te compenseren bedragen hoger zou zijn dan het totale beschikbare bedrag voor de compensatieregeling als bedoeld in artikel 9, eerste lid, wordt de F-waarde van de in artikel 4 eerste lid genoemde formule herberekend door het totale beschikbare bedrag voor de compensatieregeling te delen door de onder de vierde richtlijn gevonden Σ K-waarde. Vervolgens wordt het totale te compenseren bedrag per blad gevonden door het volgen van de richtlijnen 6 en 7.
9. Indien de som van de aldus in de achtste richtlijn vastgestelde te compenseren bedragen lager zou zijn dan het totale beschikbare bedrag voor de compensatieregeling, wordt dat verschil toegerekend aan de bladen naar rato van de berekende compensatiebedragen, met dien verstande dat geen enkel blad meer dan 75% van het in het boekjaar 1985 geleden verlies gecompenseerd zou kunnen krijgen. Deze procedure wordt zonodig voortgezet tot het moment dat de som van de te compenseren bedragen gelijk is aan het totale beschikbare bedrag voor de compensatieregeling.

Advies d.d. 25 augustus 1987 van het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake **voorgenomen Mediabesluit**.

Mijnheer de minister,

Met uw brief d.d. 10 juli 1987, kenmerk RTP/JZ/U-90212, legde u het conceptmediabesluit, althans voorzover dit betrekking heeft op de taken en bevoegdheden van het Bedrijfsfonds voor de Pers, voor commentaar aan ons bestuur voor. U verzocht ons tevens eventuele tekstsuggesties aan u te doen toekomen.

Het conceptmediabesluit is diepgaand in ons bestuur besproken. In dit bestuursoverleg kwamen, naast een aantal concrete tekstsuggesties, vooral ook kanttekeningen en opmerkingen naar voren, die van meer algemene aard zijn.

Voordat wij u, artikelsgewijs, onze concrete tekstsuggesties in overweging zullen geven, willen wij in het hiernavolgende enige algemene kanttekeningen onder uw aandacht brengen.

Allereerst valt bij lezing van hoofdstuk 5 van het conceptmediabesluit op dat de taken en bevoegdheden van het Bedrijfsfonds voor de Pers in de voorgestelde Algemene Maatregelen van Bestuur zeer gedetailleerd worden beschreven. Wij hebben begrip voor overwegingen van uw departement om te kiezen voor een dergelijke gedetailleerde uiteenzetting.

Daarnaast hebben wij echter, op grond van de ervaring die in ons bestuur sedert het tot stand komen van het Bedrijfsfonds voor de Pers in 1974 met financiële steunverlening aan persorganen is opgedaan, de overtuiging dat deze uitermate gedetailleerde omschrijving en uiteenzetting verder gaat dan nodig is en tevens bezwaren in zich draagt.

In de voorgestelde Algemene Maatregelen van Bestuur worden op meerdere plaatsen regels gegeven en criteria genoemd, die van toepassing waren op omstandigheden, die zich in een bepaalde periode in het verleden in bepaalde bedrijven hebben voorgedaan. Door deze regels en criteria door middel van een mediabesluit ook voor de toekomst van kracht te verklaren, zal er een discrepantie ontstaan tussen de doelstellingen van financiële steun aan persorganen en het feitelijk functioneren van deze steun. Onzes inziens is het daarom te verkiezen het Mediabesluit meer dan in de thans voorgestelde versie het geval is vooral te richten op doelstellingen en richtlijnen van meer algemene aard.

Een tweede kanttekening van algemeen karakter is, dat in het conceptmediabesluit het onderscheid, zoals dat thans wordt gehanteerd tussen de vormen van financiële ondersteuning met een individueel karakter enerzijds en de meer gericht/generieke steunvormen anderzijds, minder duidelijk naar voren komt. Deze twee vormen van steunverlening verschillen scherp van karakter. Het voor ogen houden van dat onderscheid komt de duidelijkheid van de regelgeving in het conceptmediabesluit ten goede, en het is daarom aanbevelenswaardig dit onderscheid, zoals dat in de huidige statuten en richtlijnen is opgenomen, te handhaven.

De derde algemene opmerking betreft het onderscheid, dat zich bij steunverlening **in de vorm van een uitkering** voordoet. De uitkering kan namelijk verstrekt worden aan een individuele onderneming dan wel aan een groep van ondernemingen of zelfs aan een gehele bedrijfstak. Dit onderscheid heeft betekenis voor de bepaling dat steunverlening in de vorm van krediet niet doeltreffend kan worden uitgevoerd. Deze bepaling heeft slechts zin indien het gaat om een uitkering aan een individuele onderneming en moet derhalve alleen in dat verband in het Mediabesluit worden opgenomen en dan alleen voorzover het een uitkering betreft buiten het kader van de zogenaamde compensatieregeling. Op het karakter van de compensatieregeling komen wij in het navolgende nog terug.

Een vierde kanttekening van algemeen karakter is, dat wij in overweging geven om de bepaling van artikel 132, tweede lid, tweede zin van de Mediawet te interpreteren in die zin dat een besluit tot financiële steunverlening van het Bedrijfsfonds niet afhankelijk mag zijn van de inhoud van een persorgaan, anders dan op de wijze genoemd in artikel 129, tweede lid, sub a en b, van de Mediawet. Het verdient derhalve aanbeveling een bepaling met een dergelijk karakter op te nemen in het Mediabesluit.

Tekstsuggesties, artikelsgewijs gegroepeerd.

1. In **Artikel 66, onder a**, wordt gesproken over "verliescompensatie aan dagbladen". Duidelijk is dat met deze omschrijving wordt bedoeld op de Compensatieregeling voor Dagbladen. Genoemde omschrijving doet naar onze mening geen recht aan de doelstellingen van de compensatieregeling en aan de redenen waarom deze in het leven is geroepen. Het gaat in het geval van deze regeling immers niet om compensatie van verliezen zonder meer, maar om compensatie van structurele verschillen in de concurrentieverhoudingen, waarin bladen op de markt worden aangeboden. Gelet op die doelstellingen adviseren wij u in artikel 66, onder a, te spreken van:
"compensatie van ongelijke concurrentievoorwaarden, waaronder redactionele tekst door persorganen wordt aangeboden."
2. **Artikel 66, onder c**, regelt de financiële ondersteuning in de vorm van een uitkering ten behoeve van "onderzoek naar de oorzaken van de verlieslijdende exploitatie van een persorgaan". Wij nemen aan dat hier wordt getracht aan te sluiten bij de thans door ons in het kader van de huidige aanvullende maatregelen gehanteerde steunmogelijkheid van financiële bijstand aan:
"organisatie-onderzoek ten behoeve van verlieslijdende dagbladen".
Het heeft onze voorkeur de voorgestelde omschrijving in artikel 66, onder c, naar analogie van de

omschrijving in artikel 66, onder b, te vervangen door:

"organisatie-onderzoek gericht op structurele verbetering van de exploitatie van een persorgaan".

3. Artikel 130, vierde lid, van de Mediawet, en, stoelend op artikel 131 van dezelfde wet, artikel 66 van het conceptmediabesluit openen diverse met name genoemde mogelijkheden van financiële steunverlening aan persorganen in de vorm van uitkeringen.
- Twee vormen van financiële steun door middel van uitkeringen, zoals die thans op grond van de aanvullende maatregelen door ons worden gehanteerd, worden noch in artikel 130 van de Mediawet, noch in artikel 66 van het conceptmediabesluit genoemd. Het gaat hierbij om de mogelijkheid van financiële ondersteuning van:
- nader onderzoek naar de doelmatigheid en de effectiviteit van de compensatieregeling voor dagbladen, en
 - onderzoek dat de bedrijfstak als geheel ten goede komt.
- Ofschoon deze beide steunmogelijkheden wellicht zouden kunnen worden begrepen onder artikel 123, tweede lid, sub b, van de Mediawet, pleiten wij er, om misverstanden te voorkomen, voor dat artikel 66 van het conceptmediabesluit wordt aangevuld met een onderdeel d:
- "onderzoek ten behoeve van de bedrijfstak als geheel, voorzover dergelijk onderzoek past in de doelstellingen van het Bedrijfsfonds."
- Onzes inziens is het van belang te onderscheiden tussen enerzijds onderzoek dat krachtens artikel 123, tweede lid, sub b, van de Mediawet tot de meer eigen taken van het Bedrijfsfonds behoort en anderzijds onderzoek, waarbij de entamerende rol veeleer bij de perssector zelf ligt én waarbij het Bedrijfsfonds veelal een financieel ondersteunende rol zal spelen. Het laatstgenoemde onderzoek past naar onze mening goed in de aard van artikel 66.
4. In de aanhef van het **eerste lid van artikel 67** wordt gesproken over verliescompensatie. Evenals bij artikel 66 zou de term "verliescompensatie aan dagbladen" dienen te worden vervangen door "compensatie aan persorganen".

5. **Artikel 67, eerste lid**

Op grond van hiervoor bij onze kanttekeningen van algemene aard aangeduide redenen menen wij dat de voorwaarden b, c, en f dienen te vervallen.

Voorwaarde b geeft criteria die, afhankelijk van het beleid, per jaar wijzigen. Overigens hebben wij ons in dit verband afgevraagd wat er de reden van is geweest, dat, indien deze grenzen in de Algemene Maatregel van Bestuur zouden moeten worden genoemd, de door ons in het kader van de uitvoering van de compensatieregeling voor dagbladen over 1985 gehanteerde derde grens op het gebied van oplage en verspreidingsdichtheid niet is opgenomen.

Voorwaarde c is eveneens veranderlijk. Naar een betere afbakening van het begrip "redactionele zelfstandigheid" vindt juist thans in onze opdracht onderzoek plaats. De eis van redactionele zelfstandigheid is trouwens reeds in artikel 129, tweede lid, van de Mediawet vastgelegd.

Voorwaarde f is naar onze mening in tegenspraak met de doelstelling van de compensatieregeling. Als een aanvragende onderneming voldoet aan de voorwaarden op het gebied van de ontvankelijkheid, wordt eendele van het exploitatieverlies over een bepaald jaar gecompenseerd, los van de vraag of het project, dat op zichzelf conditie is, al of niet door middel van kredieten en kredietfaciliteiten kan worden gefinancierd. Het antwoord op die vraag doet in dit kader niet terzake. De voorwaarde f dient derhalve te vervallen.

Artikel 67, tweede lid

Wij willen u in overweging geven dit tweede lid als volgt te redigeren:

"De financiële steun bedoeld in het eerste lid is ten hoogst gelijk aan het geleden verlies in het jaar waarop de steunverlening betrekking heeft."

Enerzijds wordt op die wijze, evenals dat bij een 75%-grens het geval is, nooit méér dan het verlies gecompenseerd. Anderzijds wordt niet uitgesloten, dat compensatie-uitkeringen van bijvoorbeeld ten hoogste 80% van het verlies meer passend zijn. De hoogte van het percentage kan mede afhankelijk zijn van de richtlijnen zoals die voor de berekening van kosten en opbrengsten worden gehanteerd.

7. **Artikel 68, eerste lid**

Van artikel 67, eerste lid, kunnen slechts de aanhef en de onderdelen d, e en g van overeenkomstige toepassing zijn. De verwijzing naar onderdeel f is slechts passend voor het organisatie-onderzoek ex artikel 66, onderdeel c, bij een individuele onderneming. Wij wezen daarop reeds in onze derde algemene opmerking.

Gelet op het hiervoor onder punt 3. gestelde, zou in artikel 68, eerste lid, verwezen moeten worden naar artikel 66, onderdelen b, c en d.

8. **Artikel 68, tweede lid**

Het woord "project", dat in dit lid zowel in de zin van "onderzoeksproject" als in de zin van "project ter verbetering van de exploitatie" wordt gebruikt, roept verwarring op. Op grond daarvan geven wij u in overweging aan dit lid na "onderdeel d," het volgende toe te voegen:

"dan wel het onderzoek, bedoeld in artikel 66, onderdelen b, c en d."

9. **Artikel 68, derde lid**

In punt 5 merkten wij op dat voorwaarde f van artikel 67, eerste lid, niet van toepassing is op de compensatieregeling.

In punt 7 gaven wij aan dat deze voorwaarde wel van toepassing zou kunnen zijn op organisatie-onderzoek bij een individuele onderneming. Het derde lid van artikel 68 dient derhalve te worden gericht op artikel 66, onderdeel c, te weten het door ons in punt 2 omschreven organisatie-onderzoek bij een individuele onderneming.

10. De formulering van **artikel 69** zou algemener moeten worden gehouden. Wij suggereren de volgende tekst:

"Aanvragen om financiële steun zoals bedoeld in de artikelen 130, 131 en 132 van de Mediawet, worden bij het Bedrijfsfonds voor de Pers ingediend door de uitgever van het persorgaan waarop de aanvraag betrekking heeft, c.q. door de betreffende groep of bedrijfstak van persorganen."

Artikel 69 verwijst overigens naar het gestelde in artikel 132, eerste lid van de Mediawet, waar wordt gesproken over het "in een jaar ter beschikking staande bedrag voor steunverlening....".
Ons bestuur begrijpt dat dit bedrag overeenkomt met het bedrag dat wordt bedoeld in artikel 128, eerste lid van de Mediawet.

11. Artikel 70

Het **eerste lid van dit artikel betreft de compensatieregeling. Aanvragen om uitkeringen op grond van deze regeling worden gedaan door afzonderlijke, individuele uitgevers.**

Het tweede en het derde lid van dit artikel verwijzen naar aanvragen om financiële ondersteuning in de vorm van een uitkering voor:

- projecten van meerdere persorganen gezamenlijk,
- organisatie-onderzoek (zie hiervoor overigens punt 2, op pagina 2, en
- onderzoek ten behoeve van de bedrijfstak als geheel (zie punt 3, pagina 3).

In tegenstelling tot hetgeen bij aanvragen om een uitkering op grond van de compensatieregeling het geval is, zal het bij deze drie laatstgenoemde mogelijkheden in veruit de meeste gevallen niet gaan om aanvragen van één individuele uitgever. Op grond daarvan is het noodzakelijk om in dit artikel duidelijker te onderscheiden tussen aanvragen die wel en aanvragen die niet afkomstig zijn van afzonderlijke, individuele aanvragers.

12. Artikel 70, eerste lid, onder c, alsmede overeenkomstig tweede en derde lid.

Indien de aanvrager van een uitkering op grond van de compensatieregeling deel uitmaakt van een concern, heeft het, mede gelet op het gestelde onder f van ditzelfde lid, onze voorkeur hier ook met evenzoveel woorden te duiden op "concernverhoudingen".

Onderdeel c zou dan bijvoorbeeld luiden:

"Indien het persorgaan deel uitmaakt van een concern, een omschrijving van de structuur van het concern en van de juridische en economische verhoudingen tussen de aanvrager en de andere vennootschappen van het concern."

13. Artikel 70, eerste lid, onder d, alsmede overeenkomstig tweede en derde lid

Wij geven u in overweging de hier gebruikte formulering te vervangen door:

"recente gegevens over de financiële positie van het persorgaan, alsmede de jaarverslagen, de jaarrekeningen en de accountantsrapporten betreffende de meest recente drie jaren;"

14. Artikel 70, eerste lid, onder j

Naar ons oordeel dient hier te worden gevraagd naar de schriftelijk vastgelegde visie van de betrokken redactie(s) en de ondernemingsraad of -raden over het in artikel 67, eerste lid, onder d bedoelde project. Het is immers het project dat kan leiden tot meer of minder belangrijke wijzigingen in de organisatie van het uitgeef-bedrijf.

15. In punt 5, bij artikel 67, eerste lid, op pagina 3 van deze briefgaven wij u in overweging onderdeel c van artikel 67, eerste lid te doen vervallen. Op grond van dezelfde overwegingen dient ook in **artikel 70, eerste lid het onderdeel I** te worden weggelaten.

16. De verwijzing in **artikel 70, vierde lid** naar artikel 66, onderdeel b dient te vervallen. De motivering voor dit standpunt is onder de punten 7 en 9, op de pagina's 4 en 5 van deze brief gegeven.

17. Gelet op de over de jaren in het functioneren van ons bestuur gegroeide praktijk menen wij dat de werking van **artikel 71, derde lid** alleen van toepassing moet zijn op financiële ondersteuning door middel van kredieten of kredietfaciliteiten. In concreto impliceert dit standpunt dat artikel 71, derde lid slechts zou moeten gelden voor financiële steun op grond van artikel 130 van de Mediawet en artikel 66, onderdeel c van het Mediabesluit.
De huidige redactie van het derde lid van artikel 71 verstaat zich onder meer niet met het karakter van bijvoorbeeld de compensatieregeling, die als doel heeft compensatie te bieden voor **struktureel ongelijke** concurrentieverhoudingen.

18. Wij geven er sterk de voorkeur aan in artikel 71, derde lid dezinssnede "neemt een aanvraag niet in behandeling" te vervangen door:
"willigt als regel een aanvraag niet in".

19. Artikel 74

Onzes inziens verdient het aanbeveling dit artikel te voorzien van een meer algemene formulering dan in het conceptmediabesluit het geval is. Wij geven u de volgende formulering in overweging:

"Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers kan aan het besluit tot steunverlening aan de aanvrager

- a. de exploitatie geschiedt overeenkomstig het door de aanvrager voorgelegde oogmerk; en
- b. zonder toestemming van het Bedrijfsfonds voor de Pers geen belangrijke wijzigingen worden gebracht in de financiële structuur van de aanvrager.

De door het Bedrijfsfonds voor de Pers op grond van dit artikel te stellen voorschriften zullen noch rechtstreeks, noch indirect de inhoud van het betrokken persorgaan betreffen."

Ratio achter onze aanbeveling op dit punt is dat het onderhavige artikel in veruit de meeste gevallen zijn werking zal doen gelden bij financiële steunverlening in de vorm van kredieten en kredietfaciliteiten. Het

Bedrijfsfonds treedt in die gevallen op als kredietgever, wiens financiële belangen, bescherming behoeven.

Overigens hebben wij geen bezwaar tegen de voorschriften a tot en met f indien deze opsomming in het Mediabesluit niet geacht kan worden een limitatief karakter te dragen. Daartoe dient in elk geval een algemene formulering als door ons voorgesteld te worden toegevoegd.

20. **Artikel 76** dient te worden aangevuld met een derde lid, dat stelt, dat in de situatie dat een voorschot is uitgekeerd, maar:
- de uiteindelijke beslissing op de betrokken aanvraag negatief is, of
 - de uiteindelijke definitieve uitkering om enigerlei reden minder blijkt te zijn dan het voorschot, dit voorschot dan wel het verschil tussen voorschot en definitieve uitkering op eerste aanmaning wordt terugbetaald.
21. Het verdient aanbeveling **artikel 77** aan te vullen met de volgende bepaling:
- "Het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers kan op een aanvraag om steunverlening op grond van artikel 66, onder a, van dit besluit negatief beschikken dan wel besluiten van feitelijke uitbetaling van reeds toegezegde financiële ondersteuning af te zetten, indien een dagblad failliet in de periode die verloopt tussen het jaar waarop de aangevraagde steun betrekking heeft en het moment waarop tot feitelijke uitbetaling van de betrokken uitkeringen zou worden overgegaan."

Met betrekking tot hetgeen wordt aangesneden in hoofdstuk 6 van het conceptmediabesluit, zouden wij gaarne nog nader overleg met u voeren.

Vooruitlopend op dat overleg leggen wij u reeds de volgende overwegingen voor.

Voor wat de rechtspositie van de bestuursleden van het Bedrijfsfonds voor de Pers betreft menen wij dat de honorering van de bestuursleden van het fonds moet worden geregeld in de vorm van een vaste beloning. Wij gaan er daarbij van uit dat blijkens de praktijk van de afgelopen jaren van de bestuursleden een tijdsbeslag wordt gevraagd en ook door hen wordt gegeven, dat tenminste 10% van de normale arbeidstijd beloopt (voor de voorzitter bedraagt het tijdsbeslag tenminste 20%). Bovendien achten wij een vergoeding op basis van schaal 14 BBRA niet in overeenstemming met de aard van de door de bestuursleden ten behoeve van het Bedrijfsfonds verrichte arbeid. Veeleer dient te worden gedacht aan schaal 18. Ter motivering daarvan zij erop gewezen dat de bestuursleden worden gekozen op grond van hun inbreng in de bestuursarbeid op basis van de kennis en de ervaring die zij in hun dagelijkse arbeid aan de dag leggen. De beloning die zij in hun dagelijkse arbeid gewoonlijk ontvangen als directeur van een grote instelling voor hoger beroepsonderwijs, als zelfstandig organisatie-adviseur, als hoogleraar B of als venoot van een grote accountantsmaatschap, is niet minder dan hetgeen overeenkomt met schaal 18. Indien er bezwaar tegen mocht bestaan om schaal 18 in het Mediabesluit te noemen, dan ware de voorkeur te geven aan een specifieke regeling ad hoc. Ook voor het Commissariaat voor de Media wordt immers een specifieke regeling voorgesteld, mede op basis van argumenten, die ook op het Bedrijfsfonds betrekking hebben.

Wat het personeel van het Bedrijfsfonds aangaat, merken wij op dat wij geen bezwaar hebben tegen artikel 80 van het ontwerp. Wij gaan er daarbij van uit dat de functie-eisen worden vastgesteld door het bestuur van het Bedrijfsfonds. Ook van de zijde van het huidige personeel zijn op dat punt geen bezwaren ingebracht.

Hoogachtend,
namens het bestuur van het Bedrijfsfonds voor de Pers,

(w.g.) prof. drs. J.W. Schoonderbeek,
voorzitter

Brief d.d. 1 december 1987 van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake **Mediabesluit**.

Mijnheer de minister,

Met onze brief d.d. 25 augustus 1987, kenmerk 2167, reageerden wij op uw verzoek op de tekst van het concept-mediabesluit.

In onze reactie stelden wij dat de taken en bevoegdheden van het Bedrijfsfonds voor de Pers in deze algemene maatregel van bestuur zeer gedetailleerd werden beschreven. Wij spraken de overtuiging uit dat de mate van gedetailleerdheid verder ging dan nodig was en tevens bezwaren met zich mee bracht. Wij doelden hiermee onder meer op het feit, dat in de voorgestelde algemene maatregel van bestuur de grenzen ten aanzien van oplage en verspreidingsdichtheid, zoals die in het kader van de Compensatieregeling voor Dagbladen over 1985 ter bepaling van de ontvankelijkheid worden gehanteerd, concreet werden genoemd.

Deze grenzen worden voor ieder afzonderlijk jaar waarop de regeling van toepassing is, opnieuw vastgesteld op grond van de grondslagen en de methodiek van de compensatieregeling en zijn geheel afhankelijk van gegevens zoals die in enig jaar aktueel blijken te zijn. In genoemde brief constateerden wij derhalve dat de voorwaarde in het mediabesluit, waarin deze grenzen concreet werden ingevuld, diende te vervallen.

In het Mediabesluit zoals het thans aan het parlement is voorgelegd, is de desbetreffende voorwaarde evenwel gehandhaafd.

Zeer onlangs heeft ons bestuur de besluitvorming inzake de vaststelling van de ontvankelijkheidsgrenzen voor de compensatieregeling over 1986 afgerond. Op grond van dezelfde methode als die welke voor de compensatieregeling over 1985 is gehanteerd, zullen de grenzen over 1986 als volgt luiden:

- maximum van de gemiddelde betaalde oplage: 232.000, en
- maximum verspreidingsdichtheid: 0,48.

Voor wat betreft onze werkzaamheden inzake de uitvoering van de Compensatieregeling voor Dagbladen over het jaar 1986 dreigt onze inziens als gevolg van uw beslissing in het Mediabesluit de grenzen over 1985 ook voor de regeling over 1986 toe te passen een onwerkbaar situatie te ontstaan. Handhaving van de grenzen over 1985 voor de regeling over 1986 verdraagt zich ook niet met het karakter van de compensatieregeling, omdat die grenzen bij toepassing over 1986 een aanmerkelijk ongunstiger verdeling tussen verlieslijdende en winstgevende bladen mogelijk maken dan de grenzen zoals die door ons voor 1986 zijn berekend. Wij dringen er dan ook bij u op aan het Mediabesluit dienovereenkomstig te herzien, dan wel via een nieuwe algemene maatregel van bestuur de grenswaarden voor de regeling over 1986 te wijzigen in de genoemde waarden.

Tenslotte attenderen wij u erop dat de formulering van artikel 54, sub a onjuist is. De compensatieregeling heeft immers ten doel compensatie te bieden voor verliezen die ontstaan zijn als gevolg van ongelijke concurrentievoorwaarden, waaronder redactionele tekst door persorganen wordt aangeboden. De door u gebezigde formulering in artikel 54, sub a dekt deze doelstelling niet.

Hoogachtend,
namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J.W. Schoonderbeek,
voorzitter

Brief d.d. 18 maart 1987 van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake **onderzoek redactionele zelfstandigheid dagbladen**.

Mijnheer de minister,

Zoals u bekend is, werd de compensatieregeling voor dagbladen in 1983 op experimentele basis ingevoerd als aanvullende financiële steunmogelijkheid voor verlieslijdende dagbladen, naast de sedert 1974 bestaande steunmogelijkheden voor dag-, nieuws- en opinieweekbladen. Blijkens de toelichting bij deze regeling is deze aanvullende steun gericht op redactioneel zelfstandige dagbladen, zulks in het kader van de doelstelling van het Bedrijfsfonds, bij te dragen aan het in stand houden van de bestaande pluriformiteit van de pers. Daartoe was in de regeling over 1981 onder meer bepaald, dat de dagbladen die voor een compensatie-uitkering in aanmerking wensten te komen, voor tenminste 40% door de eigen zelfstandige redactie vervaardigd worden.

Bij de uitvoering van de regeling over 1981 zagen wij ons evenwel geplaagd voor het probleem, dat het begrip 'eigen redactionele inhoud' nauwelijks kon worden gekwantificeerd en daardoor ook moeilijk kon worden geverifieerd. Met het oog daarop werd op ons advies bij de regelingen over 1982 en 1983 gekozen voor vervanging van deze voorwaarde door de eis, dat de personele kosten van de eigen redactie van de voor de regeling in aanmerking komende dagbladen over die jaren tenminste 30% hebben bedragen van de totale personele redactiekosten van het desbetreffende dagblad. Tot deze alternatieve voorwaarde in de kostensfeer werd besloten in de verwachting dat deze als een beter kwantificeerbaar criterium zou kunnen functioneren. Bij de uitvoering van deze regelingen werd deze verwachting bevestigd. Vandaar dat wij naar het zich thans laat aanzien voor de komende regeling over 1985 ook deze alternatieve voorwaarde zullen aanbevelen. Onze ontwerp-aanbevelingen voor de opzet van de regeling over 1985 liggen thans voor commentaar bij de organisaties op het gebied van de pers voor.

Bij het voorbereiden van de laatstgenoemde regeling hebben wij de mogelijkheid onder ogen gezien, om principiële redenen te kiezen voor een voorwaarde soortgelijk aan die welke in de regeling over 1981 heeft gefunctioneerd. Immers een dergelijke voorwaarde, doordat zij gericht is op de omvang van de door de eigen redactie van een dagblad te vervaardigen tekst, sluit in tegenstelling tot het alternatief in de kostensfeer, op direktere wijze aan bij het oogmerk van de regeling, redactioneel zelfstandige dagbladen te steunen. Een dergelijke mogelijkheid kon door het ontbreken van nader onderzoek op dit gebied tot dusver nog niet worden gevonden. Mede om die reden zullen wij naar verwachting aanbevelen bij de regeling over 1985 aan de voorwaarde in de kostensfeer vast te houden.

Toch blijven wij het betreuren, dat een criterium dat op direktere wijze bij de doelstelling van de regeling aansluit, tot dusver moeilijk toepasbaar is gebleken door het ontbreken van een operationalisering van het begrip "eigen redactionele inhoud". Naar aanleiding daarvan zijn wij in overleg getreden met de stichting "Het Persinstituut" te Amsterdam over de mogelijkheden door middel van onderzoek op dit gebied nadere invulling aan dit criterium te geven. Meer in concreto was dit overleg gericht op de vraag of het mogelijk is ten behoeve van de compensatieregeling een nauwkeurig betrouwbaar en valide inhoudsanalyse-instrument te ontwikkelen voor het bepalen van de redactionele zelfstandigheid van afzonderlijke dagbladen. Een dergelijk instrument zou bestuurlijk doeltreffend en doelmatig moeten kunnen worden gehanteerd en derhalve ook op juridisch aanvaardbare wijze vorm gegeven moeten worden. Het door ons beoogde onderzoek zou op deze wijze ook nuttige informatie kunnen opleveren voor het invullen en afbakenen van het toekomstige werktein van het Bedrijfsfonds voor de Pers in het algemeen.

Voorstel voor een vooronderzoek.

In dat overleg met het Persinstituut heeft het instituut voorkeur uitgesproken voor een gefaseerde opzet van het onderzoek op dit gebied. Een dergelijke opzet maakt het mogelijk na elke fase opnieuw besluiten te nemen over de verdere richting van het onderzoek en van de daarop te baseren uitwerking. Het instituut bepleit een dergelijke gefaseerde aanpak om drie redenen.

In de eerste plaats signaleert het instituut dat aan de meting van redactionele inhoud allerlei sociaal-wetenschappelijke voetangels en klemmen verbonden zijn. Hoewel in de communicatiewetenschap de laatste vijftien jaar veel ervaring is opgedaan met verschillende methoden van inhoudsanalyse, zijn er nog verschillende theoretische en methodisch-technische problemen op dit gebied die om oplossing vragen. Van een wetenschappelijk algemeen aanvaarde aanpak van dergelijke problemen is slechts ten dele sprake en tegen deze achtergrond mag van communicatiewetenschappelijk onderzoek naar de onderhavige materie thans ook geen definitieve en voor iedereen onmiddellijk aanvaardbare antwoorden worden verwacht.

In de tweede plaats wijst het Persinstituut op het ontbreken van voldoende juridische en bestuurlijke ervaring met criteria betreffende de redactionele inhoud van persorganen. In dit verband is de vraag aan de orde naar de mogelijkheden de gekozen meetwijze juridisch eenduidig, onaanvechtbaar en ook zo hanteerbaar mogelijk te formuleren. Als derde reden voor een gefaseerde aanpak van onderzoek op dit gebied noemt het instituut de noodzaak, voordat tot mogelijke invoering van 'inhoudelijke' criteria wordt overgegaan, eerst de vraag onder ogen te zien hoe het toepassen van dergelijke criteria zich verhoudt tot het grondrecht van de vrije meningsuiting. Dat grondrecht legt beperkingen op aan de mogelijkheden van criteria betreffende de inhoud van media-uitingen.

De gefaseerde opzet voor het onderzoek waarop het Persinstituut doelt zou vier fasen kunnen inhouden: t.w. allereerst een **voorstudie**, waarin de sociaal-wetenschappelijke haalbaarheid van een meetinstrument op dit

gebied en de juridische en bestuurlijke aspecten daarvan worden vastgesteld en vervolgens een **testfase**, waarin het ontwikkelde prototype van zo'n meetinstrument wordt getest en bijgesteld, een **ontwerpfase**, de fase waarin het meetinstrument een definitieve toegepast-sociaal-wetenschappelijke vormgeving in een juridische regeling verkrijgt en tenslotte de **toepassingsfase**, waarin het meetinstrument bestuurlijk in concrete gevallen met de daarbij behorende juridische regels, wordt gehanteerd.

Wij zijn voornemens het Persinstituut opdracht te verlenen de voorstudie, die in een periode van zeven maanden kan worden uitgevoerd, te verrichten. Daarin komen in het bijzonder de volgende vraagpunten aan de orde:

1. Wat kan worden verstaan onder het begrip 'redactionele zelfstandigheid van dagbladen' en op welke wijze laat dit begrip zich in een criterium vastleggen?
2. Met het oog waarop is het criterium van 'redactionele zelfstandigheid van dagbladen' in het mediabeleid van de overheid in het algemeen en in het beleid van het Bedrijfsfonds in het bijzonder van belang? Hoe verhoudt dit begrip zich tot het begrip 'mediapluriformiteit'? En welk (getals)criterium van 'redactionele zelfstandigheid' verdient aanbeveling met het oog op 'mediapluriformiteit'?
3. Met welke aspecten in de sfeer van de journalistieke praktijk moet bij een omschrijving en meting van 'redactionele zelfstandigheid' rekening worden gehouden? (pro memorie: de rol van persbureaus, gemeenschappelijke persdiensten, kopbladen, verschil regionale en landelijke bladen e.d.).
4. Hoe kan met behulp van methoden van inhoudsanalyse het begrip 'redactionele zelfstandigheid van een dagblad' worden geoperationaliseerd?
5. Wat valt op voorhand te zeggen over de nauwkeurigheid, betrouwbaarheid en validiteit van de onder (4) gekozen operationalisatie? (pro memorie: 'op voorhand' = met een bescheiden uittesten van het instrument op bijvoorbeeld één à twee dagbladen).
6. Wat valt op voorhand te zeggen over de kosten van het routine-matig toepassen van het meetinstrument in concrete gevallen?
7. Zijn er staatsrechtelijke belemmeringen t.a.v. eventuele hantering van het criterium van 'redactionele zelfstandigheid' en het daarbij behorende meetinstrument, zo ja welke?
8. Hoe kan het criterium van 'redactionele zelfstandigheid' in een toekomstige Compensatieregeling juridisch vorm worden gegeven?
9. Welke bestuurlijke problemen kunnen zich voordoen bij hantering van het criterium van 'redactionele zelfstandigheid' en het daarbij behorende meetinstrument, en zo ja, welke oplossingen zijn denkbaar?

De kosten van deze voorstudie worden geraamd op in totaal f. 125.000,— .

Gaarne vernemen wij van u of u ermee kunt instemmen dat wij de opdracht tot deze voorstudie verlenen en dat de kosten hiervan ten laste van de begrote middelen voor de compensatieregeling voor dagbladen met aanvullende maatregelen worden gebracht. Dit verzoek baseren wij op artikel 8, eerste lid, van de Compensatieregeling voor dagbladen over 1982 en 1983, waarin de mogelijkheid is vervat van financiële bijstand aan nader onderzoek naar de doelmatigheid en de effectiviteit van de compensatieregeling.

Hoogachtend,
namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J.W. Schoonderbeek,
voorzitter

Brief d.d. 24 december 1987 van het Bedrijfsfonds voor de Pers aan de minister van Welzijn, Volksgezondheid en Cultuur inzake **onderzoek naar besteding reclamegelden**.

Mijnheer de minister,

Bij uw brief van 16 juni 1987 verzocht u ons bestuur u van advies te dienen over de mogelijkheid nauwkeurige gegevens te verzamelen als bedoeld in de motie-Eshuis, die op 17 september 1986 door de Tweede Kamer werd aangenomen. In die motie werd bedoeld op nauwkeurige gegevens over mogelijke aard en omvang van reclamebestedingen.

In deze brief geven wij u mededelingen over de stand van zaken betreffende de behandeling van deze advies-aanvraag.

Benadering van de probleemstelling

Bij bestudering van uw advies-aanvraag bleek ons dat het onderwerp van genoemde motie bepaald niet duidelijk was en daardoor verscheidene vragen opriep. Wij zochten daarop naar mogelijkheden om de probleemstelling waarop in deze motie gedoeld werd, operationeel te maken en langs deze weg af te bakenen. Het onderwerp houdt uiteraard ook nauw verband met het terrein waarop prof. dr. W. Driehuis, in opdracht van organisaties van pers en omroep, een onderzoek in uitvoering had. Dat onderzoek vloeide voort uit de onderhandelingen tussen deze organisaties naar aanleiding van artikel 133 van de Mediawet. Gelet op dat onderwerp van onderzoek vroegen wij ons af of en zo ja in welke mate een advies als bedoeld in uw aanvraag nog mogelijk en zinvol zou kunnen zijn. Daarbij hadden wij ook het feit voor ogen, dat eerder overleg met het Economisch Instituut Tilburg over een door dit instituut in die fase beoogd onderzoek op een vergelijkbaar gebied, ons tot de conclusie had gebracht dat van zo'n onderzoek onvoldoende basis voor beleidsbeslissingen kon worden verwacht. Bij onze brief van 27 december 1983 lieten wij u dan ook weten, geen aanleiding te zien het desbetreffende onderzoek uit te voeren.

Mogelijke invulling van de probleemstelling

Bij ons streven naar operationalisering van het onderwerp van de motie-Eshuis besloten wij ook ons nader te oriënteren over verdere onderzoeksmogelijkheden. Deze oriëntatie heeft een mogelijk andere benadering van het onderwerp aan het licht gebracht, die wel uitzicht kan bieden op een vruchtbaar onderzoek. In dat verband traden wij in overleg met prof. dr. P.S.H. Leeflang, hoogleraar aan de Faculteit der Economische Wetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen. Dat overleg, dat nog niet is afgerond, heeft ons voor deze fase tot de conclusie gebracht, dat het zinvol is nader onderzoek in te stellen teneinde door middel daarvan te trachten nauwkeurige gegevens over reclamebestedingen beschikbaar te krijgen. In overweging is thans een onderzoek gericht op een kwantitatieve analyse van de mediamarkt en het formuleren van toekomstscenario's betreffende ontwikkelingen op de reclamemarkt.

Als eerste stap in het beoogde onderzoek zal worden gestreefd naar een nader inzicht in het probleemveld, onder meer door middel van interviews met betrokkenen. Hierna zal dan een kwantitatieve beschrijving vervaardigd worden van ontwikkelingen op de mediamarkt, om vervolgens te komen tot voorspellingen van ontwikkelingen op de reclamemarkt. Bij de voorbereiding van mogelijke scenario's op dit gebied zullen visies van diverse instanties verzameld worden en nader worden geanalyseerd. Vanuit de aldus gedefinieerde toekomstscenario's wordt in dit beoogde onderzoek gepoogd inzicht te verkrijgen in mogelijke verschuivingen in de besteding van reclamegelden. In dit verband wordt onder meer gedacht aan interviews bij diegenen die op dit punt de allocatiebeslissingen nemen. De laatste stap in het onderzoek dat thans wordt overwogen zal zijn het vertalen van de tot dan toe verkregen onderzoeksresultaten in mogelijke strategische implicaties, met bijzondere aandacht voor de wijze waarop persorganen in dit kader zullen opereren.

Verdere procedure

Over de opzet van een dergelijk onderzoek zijn wij thans nog met prof. Leeflang in gesprek, mede aan de hand van een door hem uitgewerkt onderzoeksvoorstel. Op 8 januari aanstaande zullen wij met hem en daarbij betrokken onderzoekers een gesprek hebben, dat naar verwachting onzerzijds tot besluitvorming zal leiden. Daarbij hebben wij voor ogen dat het onderzoek met de meeste spoed zal aanvangen en zal worden uitgevoerd.

Van de voortgang van dit overleg zullen wij u spoedig na 8 januari a.s. op de hoogte stellen. In dat verband zullen wij u ook naar verwachting nader informeren over de termijn waarbinnen het beoogde onderzoek zal worden verricht.

Hoogachtend,
namens het bestuur,

(w.g.) prof. drs. J.W. Schoonderbeek,
voorzitter

